

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KALE

bi dünya...

NOI DEFTERİ,
BARDAK ALTLIĞI,
ÇIKARIMA
VE POSTER
HEDİYELİ

FAZLA DİKKAT ÇEKİYORSUN, YAPMA!

Ferhan Şensoy • Şevket Çoruh • Enis Batur • Ayhan Sırmışoğlu • Nermin Yıldırım • Sunay Akın • Aylin Balboa • Mahir Ünsal Eriş • Umay Umay
Selçuk Şirin • Coşkun Aral • Beşik Ural • Murat Özyazıcı • İsmail Akın • Demet Akkaya • Zeynep Akın • Nihat Sırdar • Yekta Kopan
Candaş Tolga • Gökhan Çınar • Metin Uca • Marcus Graf • Kaan Koç • Dilan Bozyel • Başar Başaran • Aslı Alpar • Akgün Akova • İsmail Saymaz
Cun: Gülzürük • Cenk Aksoy • Zeki Kayahan • Eylül Görmüş • Cefil Nalçakan • Elçin Poyrazlar • Nuray Onoğlu • Ergun Tavlan

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

Birlikte mümkün

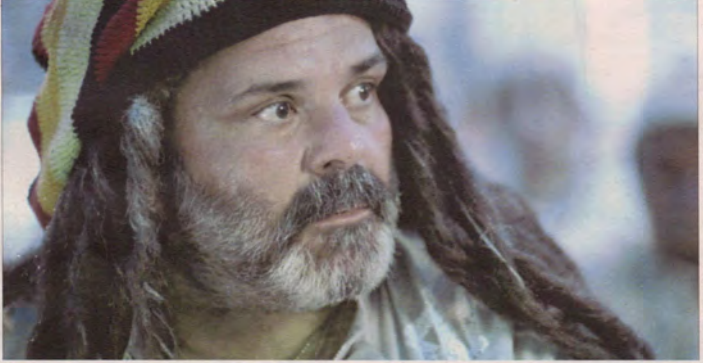
Teknoloji,
seninle güzel.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>
Detaylı bilgi için: www.defone.com.tr/birliktemumkun

Rasim Öztekin

tüm zamanların en güzel kafa'sı

Fotoğraf: G.Ö.R.A., 2004, Yönetmen: Ömer Faruk Sorak, Bilet: Niyem

Yıl 70 küsurlar...

Bob'la henüz bir teşrikimesaimiz olmamış.

Biz o zamanlar çok keskiniz...

Yeşil parka giyilecek, atkının boşa kalan ucu soldan omuza atılacak...

Birinci sigarası tütürülecek, Cem Karaca ve Mahzuni'den gerisi lümpen..

Biz o yıllar "ot sevgisini" tamamen vejetaryenliğine vermiştik.

Meğer Rastaf anmış. (Bunu da yeni öğrenmediysem adiyim.

Kel olmamdan kaynaklanıyor.)

**Biz buralarda devrimci mücadele verirken,
"No Woman, No Cry" ne demek lan!**

Biçimci değiliz biçimlendirilmişiz.

O yıllarda iPhone keşfedilmemiş, iletişimsiziz...

Marley'in yer döşemesi olarak hayatımıza girmesi de bu yüzdendir.

**30'lu yaşlarda öğrendik, meğer devrimciymiş,
Antikapitalistmiş, antiemperyalistmiş.**

Baba adammış bu Bob...

40'lı yaşlarda da öğrendik, Jamaika ve Afrika halklarına kıyaklarını...

Yaş 45... "Bob Marley Faruk" diye, lümpen bir tip olarak çıktı karşımıza...

Ben koscoca Bob Marley'i nasıl oynarım, bir lümpen gibi...

Rol emretti mi boynumuz kıldan ince...

Dümbüllü'nün Kuvuğu'nun beşinci sahibi, tiyatromuzun değerli ismi, usta oyuncu Rasim Öztekin'i kaybetmenin üzüntüsü içerisindeyiz. Bu ay Rasim Öztekin'in anısına derajimizin altıncı sayısı (Şubat 2015) için yazdığı yazıyı yeniden yayımlıyoruz.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rantey.org>

Şevket Çoruh

BİR KAVUK DEVRİLDİ...

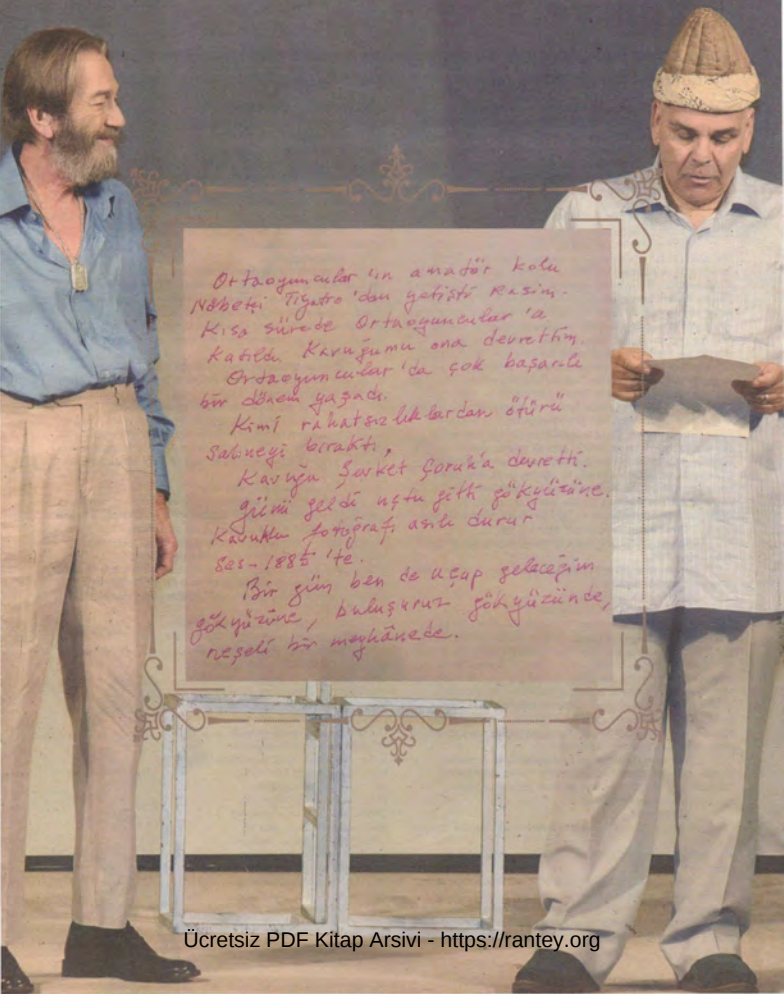
"Bir Kavuk Devrildi".

Musahipzade Celâl'in, dört perdelik komedisi, Osmanlı İmparatorluğu döneminde, toplum düzenindeki yozlaşmayı, Osmanlı ekonomisinin çöküşünü, eğitimsiz ve bilinçsiz kişilerin devlet yönetimine geçmesi gibi sorunları anlatır. Oyunda halkın saflığından faydalanmak isteyen bir din bezirganının, din ile devlet işlerinin birbirine karıştırılması eleştirilir. Çok tanidik gelen bu oyunun uzun süredir canlandırıldığı şu günlerde, hayatımızdaki değerli ve iyilerdendi Rasim Abi.

Sadece yıllarca Ses Tiyatrosunun oyuncusu, sonrasında kavuklusu olarak değil, iyi bir insan ve iyi bir oyuncu olarak köşe taşlarımızdan biriydi. Yalnızca Mekteb-i Sultânînin değil, yalnızca Galatasaray taraftarının değil, taraflı tarafsız herkesin sevdiği nadir sanatçılardan biriydi. Cenazesine hem muhalif hem de iktidar sahibi politikacıları aynı anda toplamayı başarak herkesin saygı duyduğu sevdiği biri olduğunu kanıtlar gibiydi.

Rasim Abi'yi şahsen tanımasanız bile, onunla birlikte "Şahların vuruluşu"na şahitlik etmiş, "bir kahrman bakkalın süpermarkete karşı" verdiği şanlı mücadelede ön saflarda birlikte çarpışmış olabilirsiniz. Belki de sesi, İstiklal Caddesi'nde "İçinden tramvay geçen bir şarkı"da kulağınıza çalınmış da olabilir. Ya da "İstanbul'u satıyorum" diyen arsız bir görgüsüzü canlandırırken rastlaşmış olabilirsiniz. Henüz kendini padişah zannedenler başta yokken, "Soyut Padişah"ın dalkavuşu" şüretinde de karşınıza çıkmış olabilir. Her sanatçı gibi o da "çok tuhaf soruşturma"lar geçirmiş. Bütün sanatçılar gibi onun için de "parasız yaşamak pahalı" olmuştur... Son dokuz yıldır, hepimizi zaman makinesine bindirip, iki binli yıllardan seksenlere geri götürdü. Çok kısa zaman öncesine kadar da o zaman makinesine bilet kesiyordu. Ta ki zamanın hiç öneminin olmadığı yere, ustalarıyla buluşmaya gidene kadar...

Ferhan Abi'nin pişekâri, ustam, meslektaşım, abim, rahat uyu, kavuğunu bana emanet ettiğine pişman olmayacaksın.

Ortayuncular ın anadöl kolu
 Nâbetei Tiyatro 'dan getisti Râsim.
 Kısa sürede Ortayuncular 'a
 katıldı. Karuşunu ona devretti.
 Ortayuncular 'da çok başarılı
 bir dönem yaşadı.
 Kimi rahatsızlıklardan ötürü
 Sabıneği bıraktı,
 Karuğu Şirket Şoruk'a devretti.
 Günni geldi üstü gitti gökyüzüne.
 Karuğu fotoğrafı asılı durur
 Ses-1885 'te.
 Bir gün ben de uçup geleceğim
 gökyüzüne, buluşuruz gökyüzünde,
 neşeli bir meyhanede.

Murat Özyaşar

kızım ve sigara

Yıllar sonra dönüp bakınca bu duygularıma ad verememe, bir yere sığamama, duramama, durulamama hâlimin asıl müsebbibi "heyecanımış" meğer.

Hep bir kızım olsun istemiştım. Sebebini bilmiyordum.

Zaten bazı isteklerimizi güzel kılan şey, nedenlerinin derinlerde yatması, niyelerinin uzaklarda durması, niçinlerinin bizim ulaşamayacağımız kuytlarda gizlenmesi ya da kimi zaman sıslı puslu, ara ara belirir gibi olup kendini göstermesi gibi görülebilir. Ama ve fakat, bana kalırsa asıl sebep, o sebebi asla ve kat'â bilmememizle, bilmek istemememizle ilgilidir. Bu sebeple eşime dostuma "Hep bir kızım olsun istiyorum, sebebini çok güzel biliyorum," dedim çoğuzaman.

Çok sebebli bir cümle kurdüğümün farkındayım elbet, çoktan sebebli bir hâlde olduğumun da.

Sabah erken bir saatte doğum hastanesinin bahçesindeydim. "Ne yapacağımı bilmeme durumu"nun içine her ne sığıyorsa, o sığın şeylerin hiçbirine sığamıyordum. Yerimde duramıyor, gâh bir köşeye çekilip oturuşuyla oturuyor, gâh yanı başımdaki palmiye ağacının yapraklarına manasızmanasız bakıyor, kimi zaman birbirleriyle diğden iki kediyi izliyor, kediler korkmuş Allah'ım! Sesleri, bir bebek ağlıyor sanki, ara ara çay kahve getirip götürün çaycının aceleli ellerine ayaklarına bir anlam veremiyor, "Hişt hişt çaycı, yavaş yavaş acele et!" demeyi dilimin ucuna getiriyor, sebezsiyere telefonunun ekranına bön bön bakıyor, bir banka oturup sırtımı yaslıyor, tam rahata erdim derken dizlerimi durmadan sallıyor, kendini bir yere oturtamayan ben, boşlukta salındıkça salınıyor, ne yapsam ne etsem diye diye, kendimle ittifakımı kuramıyordum bir türlü.

Bu tür durumlarda sigara içen, ancak sigara içerken düşünebilene ve yine ancak sigara içerken yapıpına bir anlam biçilebilen ben, bu kez sigara da içmeyecektim. Çünkü bizzatın dün dünyaya gelecekti. Ben onu ilk kez kucağıma alacak, nefesini duyacak, aylardır hayalini kurdüğüm, yüzünün, gözünün, ellerinin her türlüünü binbir şekilde düşündüğüm o canla göz göze gelecektim. İlk defa bir hayalim, gerçek anlamda te kemige, cana bürünecekti. Bunca yıllık hayalimi sigara kokan bir el ve yüzle karşılayamazdım tabii ki. Ama akıldım, aklımın bir ucunda, "Bir tane sigara içeyim, sonra da dişlerimi fırçalam," gibi beni firara götürecek bir niyet.

"Ölmez, İraden bu kadar mı?" diyen o iç ses.

"Boş ver, yak bir tane, bugün içmeyeceksin de ne zaman içeceksin!" diyen bir başka ses.

Ve tabii ki, o ezeli ve haklı soru: "Tamam, sigara içmeyeğim ama ne içeyim?" diyen bir başka iç ses.

İçimde bir iç konferans!

Heyecanlı mıydım? Mutlu muydum?

Emin değildim kendimden. Ve fakat, bu tür durumlarda izlediğim tüm filmler, okuduğum bütün kitaplar, anlatılan o bilmek bilmez beveyen anekdotları, çok mutlu ve heyecanlı olmam gerektiğini söylüyorlardı bana. Heyecanlı olmalmıy, mutlu olmalmıy diye gereklilik içinde yaşadım mı, bilmiyordum. Bilirdim tek şey, sigara içemediğim için asıl duygumun adını koyamıyor, içinde bulunduğum hâlin tanımını yapamıyor, içinden çıkmadığım anlamın cümlesini kuramıyordum bir türlü. Çünkü ancak ve zaten sigara içilebilirken durabiliyor, anlayabiliyor, hattaidrak edebiliyor, durulabiliyordum ben. Şimdiye değin. Şimdiye değin. Oysa şimdi dünyadegisil, su da degil, ben bulanaktım.

Yıllar sonra dönüp bakınca bu duygularıma ad verememe, bir yere sığamama, duramama, durulamama hâlimin asıl müsebbibi "heyecanımış" meğer. Meğer heyecan denen şey, tam da buymuş.

Heyecandan bilmiyordumşum.

Mutluluk mu?

O da saat 10.05 gibi gelecek ve kalbimin tam ortasında yeşerecek.

Yontulmamış yerlerimi yontayonta, sonrasınra anladım:

Çocuklar, annelerindir!

Çünkü en kabahâliyle bile, anne dediğimiz kimsenin çok daha derin ve doğal bir ilişkisi başlıyor çocukla. Dokuz ay boyunca karında taşımaya, günden güne büyüdüğünü anbean hissetmesi, içtiği suyu dahi onunla paylaşması, cancıger bir arkadaş gibi onunla sohbetmesi, gerektiğinde bir tekme yiyerek yontulmuş alması, ikisi arasında gerçek bir bağ

kurarken, baba tüm bu olup bitenlerin

dişında, sanki kendisine çok ihtiyaç varmış gibi davranan ama aslında etrafta öylesine dolaşan biridir yalnızca. Bu sebepledeğimde asıl şaşkınlığı yaşıyan anne değil, babadır! Babadır hazırıkış yaكالanan. Ancak doğduktan sonra bir ilişkisi bile değil, iletişimi başlıyor babanın çocukla, yalnızçocukla da değil, aynızamandakendiyilele!

Bir babanın doğumu, çocuğunun

doğumuyla başlıyormuş biraz da!

Bilmiyordumşum.

Kızım artık büyüdü, büyü'sün dedim ona. Çok şey oldu bunca zamanda. Özellikle henüz iki yaşındayken, o an ne yaparsa onu yapıyor, süt içiyorsa mesela, büyük bir iştahla sadece süt içiyor, durduk sebezsiyere ağılıyorsa söz gelimi, sonsuz dek böyle ağılayabileceğine tuhaf bir şekilde ikna ediyor ya da başlıyole oynuyorsa o an, başka hiçbir şey dikkatini çekmiyor, anda kalmamın biricikliğini yaşıyıp, o kadim bilgiyi hatırlatıyordu bana.

Meğer bir babanın en büyük mutluluğu çocuğunun bir şeyleri iştahlayemesine şahitlik etmek, kendi elleriyle çocuğuna cevizle yeşilietyin yedirmekmiş, bilmiyordumşum.

Kızım artıkdört buçuk yaşında. Çok şey öğrendim ondan bunca zamanda. Hem artık bir iletişimizmiş değil, bir ilişkimiz var onunla. Gidip bir dağ bulayım da sığınayım dediğim, kalbimin kırıldığı çok zaman da oldu bu arada. Ama okula götürdüğüm bir sabah, el ele gittiğimiz ve büyüdüğümüz o sapaklı dille, en saf hâliyle düşünüp dünyaya dillendiği o anda, dönüp en dalgın hâlime,

"Baba, kendini güzelt!" dedi bana.

Ayıldım ve dünyam aydınladı, kızıma ve sabaha o an inandım. Sonra bir gün, bile isteye yapıpı bir hatadan sonra, sinirle ve ısrarla ızinerine gidip "neden, niçin" diye peşpeşe sorular sorduğimde, "Baba, bana cevap sorma!" dedi. "Tamam ama, sen de kendini güzelt!" dedim ona. Sadece baktık. Hiçbir sözcüğe ihtiyaç duymadan birbirini anlayablenlerin birbirine fırlattığı o derin baki! Nasıl unutturum! **Sanırım kızım "bakma yaşı"nı tamamlayıp "susma yaşı"na o an girdi. "Akşam doğum günü partisi yapalım mı?" dedim ona. "Harika fikir, ama..." dedi.**

"Ama pastaçilekli olsun değil mi?" dedim.

"Sen bit'anesin baba," dedi. "Sen de kızım, sen de..." dedim.

Şimdilerde her gece "Güzel bir rüya sen görşün," diyerek uykuya gönderiyoruz birbirimizi, iç dilde "günaydın" diyoruz sabahları. Ama geçen gece yaşadığım utancı unutmayaçayım. Kızımı kollarıma almış ben uyutuyordum o gece. Kitap okuma, uydurmalı masal anlatma faslı bitmiş, sıra en sevdiğičocukluk anılarımı anlatlığım bölüme gelmişti. Birden, yarı uykulu, "Baba, parmakların sigara kokuyor," dedi. "Affedersin, özü dilerim, hemen yıkıyorum kızım," dedim. Sarıldı. "Ölsün, ben senden rahatsız olmam ki çünkü sen benim babamşın," deyip daha sıkı sarıldı. Sonra da söyleyip söylemeye arındakı o tedirgin sesile "Baba bugün okula akçğerleri öğrendik, tek bir tane sigara bile içmemişsin," deyip uyudu.

Ben de uyuyormuş gibi yaptım.

Nasıl olsa, uyuyormuş gibi

yaşan biriyiyandınlamazmış

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.org>

Bir babanın doğumu, çocuğunun doğumuyla başlıyormuş.

Aylin Balboa

senden ayrılmaktan bıktım osman

Seni artık çok daha seyrek özlüyorum ama bazen ilk günkü yoğunlukla oluyor. Doğrusu bunca zaman sonra hayalimde de olsa gelip boşluğumu bulmana çok bozuluyorum.

Sana yazmaya başladığım ilk günden beri sana yazmaktan kaçmaya çalışıyorum. Bu uğurda ne kavgalar verdim bir bilsen. "Yok," dedim, "Bktı," dedim. "Öyle biri yok benim için, o defter kapamıştır" dedim ama kimseyi dinlemedim. Madem öyle, ben de artık ters yöne koşacağım, ömür boyu sana yazacağım Osman.

Zaten bitmedi, nerede bitti, kim demiş? Ayrıldıktan sonra bilyor muymuş? Öyle bir dünya var mıymış? Ayrıldık bir ilişkidir nihayetinde, ayrılığı nasıl yaşayacağım bir bakıma tercih işidir. Ben seninle düşman olmayı hiçbir zaman düşünmedim. Sana hissettığım duyguları da iyisyle kötüsüyle hiçbir zaman inkâr etmedim. Şunu unutma ki biz bitti demeden bu iş asla bitmez Osman.

Okudum mu biliyorum, Thomas Bernhard otobiyografik beşleminin Kiler isimli cildinde uzun uzun, ters yönedoğru koşmaktan bahsediyor. Merkezine gitmek yerine tersine doğru hızla koşmaktan... Ben de tam kalbine, Beyoğlu'na gitmek için kendimi hırpalarken birden hiç beklemedik şekilde ters yöne doğru koşmaya başladım. Yavaş yavaş koşaylaıp sonra depar attım âdeta. Gelinen noktada, babamın rahmine kadar döndüm diyebilirim şu an. Gün gelip de benim bile Freud'u haklı çıkaracağı kimin aklına gelirdi Osman?

İstanbul'u bırakmıyordum demeye çalışıyorum. Bir süre kullanmamaya karar verdim, çiğderdalak bırakmadım. Bundan sonra cenazesine bile gitmem diyeceğim de geleceğimi adım gidi biliyorum. İstanbul'dan değil ama her hayat yıkıp kuruşumda yine senden ayrılmaktan bıktım, artık ne olacaksa olsun Osman.

Kendimden sökemediğim yerlerine yapışıp tam kalmaya çalışmaktan da bıktım. Bundan böyle kolum mu sende kalacak bacağım mı biliyorum. Diyetim neyse ödüyorum, olduğum kadarınıla sükütlü gidiyorum Osman.

Geçici bir zaman için olduğunu bilsen de İstanbul'u bırakmak kolay değil. İnsan ister istemez ekstra duygusallaşır. Eşyaları araca yüklerken, yolda n geçenlerden birinin "Güle güle" demesini bekledim. Kimse demedi inanır mısın? Dört yıl yaşadığım mahallemden ayrılmak sadece sokak köpekleri lafıncına uğurladı beni. Üzüldüm tabii, hassas insanım. Artık yoldan geçip gidenler bile kalbimi kırabiliyor Osman.

Kalp, kırılıp yapıpı yapıpı Frankenstein gibi bir şey yaşıyor. İnsan desen dediği canavar desen dediği. Ama evlat gibi bir şey yine de ne yapabilirsin ki? İşte ben de bir ağaç tepesindeki karargâhıma çekildim, kalbime öz evladımın gibi bakıyorum. Nasıl yaşıyorum bir bilsen, hiç bu kadar yaşamamıştım Osman.

Bir hayattan daha sağ kurtulmuş gibi hissediyorum bir süredir. Thomas Bernhard, yine Kiler'de şöyle bir şey de söylüyor: "Geleceğim olmadığımı dair önceden inançım yok olmuştuk, artık geleceğim olabileceğine inanmıştım ve aniden her şey bende hayranlık uyandırmaya başlamıştı ki çok uzun zaman önce kaybolup gitmiş bir duyguydum bu. Eskiden çoğu kez yaptığım gibi, kendimi bir geleceğim olacağına inanı etmem gerekmiyordu artık, bir geleceğim vardı. Yaşamıma yeniden kavuşmuşum ve onu yeniden avuçlarıma içine almıştım." Ben de tam böyleyim şimdi işte. Yine hayatımı kurtardım, ben olmasam avayayı yemiştin cenden. Ben bu benim hakkını nasıl ödemiş gibi biliyorum Osman.

Son zamanlarda her caddenin her köşesinde silah çeken Red Kit ara kurşunlarüstünde sek sek sekip gölgesinden hızlı silah çeken Red Kit

gibi takılıyoryorm görsen. Kurşunlar yorucuydu ama Red Kit olmak çok eğlenceliydi, ben bundan sonra yalnız kovboyum Osman.

Bir haber gördüm; Samsun'da bir, arabası arızayapınca benzin döküp yakmış ve söndürülene kadar da orada öyle durup izlemiş. O anda neler düşüncüm olabileceğini tahayyül etmeye çalışırken, senden gizleyecek değilim, tövbe yarabim hoşlanmaya başladım adamdın. Hayallerimin erkeğini bulmuş olabileceğimi düşünüyorum. Hâl böyleyken, ben bir Samsun'a kadar gide geleceğim, kusura bakmazsan bir de araba yakmayı deneyeceğim Osman.

O işi kafamda bitirdim. Hangi işi diye soracak olursan şu an izah edemem, takip ediliyor olabiliriz. Ben bir ara özelden yazacağım sana. Ama şu kadarını söyleyeyim, kurdun dişine kan değdi, beni artık kimse tutamaz Osman.

Kırsalda hayat epey iyi. Doğada pazartesi yok gerçekten de. Fakat pazar da yok. İş hiç bitmiyor da ne yapıyorsun kendi hayatını sürdürmek için yapıyorsun, o güzel. I will survive diyebilirim çok rahat bir şekilde. Böyle bir hayatta köle de benim ama hiç önemli değil, çünkü kral da benim Osman.

Bahçeğin Osman adında bir çam ekdim. Güzel yeri kaptı valla, hâlinde memnun görünüyor. Yıyıcıyıyır güneşleniyor başka bir şey yaptığı yok. Ben boyunca çalışıyorum o hep yatışta. Bazen o serpilidike sana kurulum, ben buradaneler çekiyorum Osman!

Seni artık çok daha seyreközlüyorum ama bazen ilk günkü yoğunlukla oluyor. Doğrusu bunca zaman sonra hayalimde de olsa gelip boşluğumu bulmana çok bozuluyorum. Çımdan Osman'ın bir bardak su bile vermek istemiyorum. Ama sana kızdım diye elette ağacı susuz bırakmıyorum, sen de iyice şaşırđın artık, manyak mısın nesin Osman.

Dedelerimin efsaneye dönmüş bir kan davası hikâyesi var. Söylenidine göre, biri büyük dedenin köpeğini vurunca, büyük dede gitmiş karşı tarafın bütün erkeklerini vurmuş. "Bir köpek için adam mı öldürölür?" diye sormuşlar. "Uşağım," demiş, "daha ne için adam öldürölür?" Büyük dedem Laz bir John Wick' mi anlayacağıın.

Bu hikâyeye gurur duymuyorum, genlerimdeki vaziyeti söyleyemeyi çalışıyorum. Balık'a zarar verecek olanın soyunu kurutmuşum gibi hissediyorum. Allah biliyor ya, katil olmayı hiç istemiyorum Osman.

Çilğin haberi sana sakladım hazır mısın? Dede öldük! Balık'ın yavruları oldu, her tarafım köpeklerle doldu. Şahsi ve vahşi çetemi kurdum resmen, artık herkesayağın denk kalacak. Çok heyecanlıyım ya, torun bambakaşymış, dedikleri kadar varmış hakikaten. Sey diyorım işte, kızın sana bebeklerini gösterecekmış de, fırsatını bulursan gelip onu bir öpse Osman.

Talihizşayrılığımızın torunlarımızın geleceğini etkilemesini hiç istemiyorum, medeni insanlarızneticede. Ayrıca çok iyi bir dede olacağımı düşünüyorum. **Hayatımda senin kadar kimseyi sevmedim demek gerçekçi olur mu biliyorum. Zaten yaşayabileceğim kimseyi de hatırlayamıyorum.** Ama senin kadar istikrarla kimseyi sevmediğime eminim, bir daha sevebileceğimi de sanmıyorum Osman.

Ne diyoruz? Torunlarerev. Konu birinden nasıl buraya kaçtı hiç anlamadım. Neşye şimdilik kapatıyorum, gelişmelerden haberdar ederim. Ne yazık ki bu yazıyı yazmaya çok az kaldı, çok dikkatli olmama lazımdır Osman.

DAK

BAKTIM DIŞ DÜNYAYA
ADAPTE OLAMIYORDUM,
BEN DE ODAĞI KENDİ
KAFAMA ÇEVİRDİM...

NEYİ BEKLEDİĞİMİ,
NEYİ HAK ETTİĞİMİ
BIRAKTIM,
'ELİMDE NE KALDI'YA
ODAKLANDIM

BAZEN GÖKYÜZÜNE...

BAZEN EN DERİNDEKİ
BANA ODAKLANDIM...

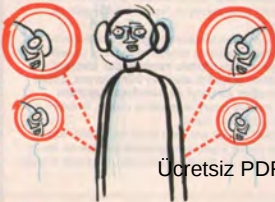
ODAĞIM; BAZEN
ŞU ANDI, BAZEN YILLAR
ÖNCESİ, BAZEN UZAK GELECEK...

GİTMEME ODAKLANDIM
YOLDA KALDIM, KALMAYA
ODAKLANDIM GİTMEK
ZORUNDA KALDIM...

BAZEN ODAĞI
NEREYE ÇEVİRİRSEM
ÇEVİREYİM
AYNI YÜZÜ...

BAZEN KENDİME
ÇEVİRSEM BİLE
BAŞKA Bİ YÜZ GÖRDÜM...

O YÜZDEN ARTIK
HERHANGİ BİR ŞEYE
ODAKLANMAYI BIRAKTIM KI;
HER ŞEY OLDUĞU GİBİ
GELİŞEBİLSİN...

Nermin Yıldırım

aşkın -kuantum- kanununun yazsam yeniden

Şimdi birazdan basit bir hadise olacak.
Marş bitip de sıra dağılırken Sibel tökezleyip
düşecek ve bunu gören Ercüment ok gibi
yerinden fırlayıp anında kızın yanında bitecek.

Okul Müdürü Şevket Koryürek, mikrofonu ağzına yaklaştırdı ekolu biçimde genzini temizledikten sonra, kolormatikgözlüklerinin ardından öğrencilerine bakarak,

"Eşşek oğlummm!" diye bağırdı. "Düzgün durun ulan evladım! Marşa geçeceğiz." Arkalarda itişen oğlanlar anında toparlandı. Kızlar kendi aralarında kıkırdasmayı bıraktı. Yaşlarının ve hormonlarının verdiği yetkiye dayanarak gayrinizami sıralarda uçuşlayan tekmi öğrenci, seslerini keşip oldukları yerde put kesiliverdi. Bahçenin köşesindeki körpe çitlembik bile rüzgârdasalmıyayı bırakıp hizaya girdi.

Müzik derslerinin ve bando takımının aranmayan yüzüFigan Hoca, kalemeteginin müsaadeettiği minik ama seri adımlarla kürsüye koşup mikrofonuŞirret Şevket nam müdürden devraldı ve ha bire nota kaçırın tarazlı sesileyle başladı:

"Ses veriyorum. Korkmaaaaa..."

Öğrenciler bir cuma gününü daha geride bırakacak olmanın telaşlı sevincine marşı ıraya koydular.

O esnada bahçedeki delikanlılar arasında biri vardı ki ne Şirret Şevket'in talimatını ne Feryat Figan'ın eksiknota başını ısıtmı ne de ağzını açıp içinde bulunduğru harcamla kroya eşlik edebilmişti. Zira az ötesindeki sarışın kızı dalıp gitmişti. Hangi delikanlı mı? İşte şurada ki canım. Kürsünün hemen önündeki sıranın en sonunda olan. Hani şu ceketinin kollarıyla pantolonunpapaküstünde azıcık kısa duran, leylek bacaklı, sıksa oğlan. Evet o, işte o delikanlının adı Ercüment. Ercüment 15 yaşında. Başına inşaattan düşüp düğüdünden beridir yazıları ve hafta sonları esnaf lokantalarında komik ediyör. İleride gemi mühendisi olmak istiyor. Kafalı çocuk Allah için. Daha ilkokul üçteyken kerrat cıvıltınlı ezbere biliyor, üç hanelli kâfadan çarpıyordu. Şimdi de matematik ve fizik sınıfın en iyisi. Ama bu aralar derslerde biraz cuvalıyor. Zira Ercüment olmadık ihtimallere yaslanıp olmadık hayaller kurduğundan, o güzelim aklını derslere veremiyor. Bu aralar dediyecek iki haftadan beri.

Her şey babası sendika davasından İstanbul'dan sürülünce sene ortası şerh ve de okul değiştirmek zorunda kalan Sibel'in Ercüment'in sınıfının kapısından girmesiyle, pardon, sınıfı bir güneş gibi doğmasıyla başladı.

Sibel sınıfıdaki tek sarı saçlı. **Sınıfta başka menekşe gözülür de var ama Ercüment'e kalırsa Sibel sınıfıdaki ve hatta dünyadaki tek menekşe gözülü.** İki haftadır bir tek onun gözlerine bakıyorErcüment çünkü. Şu aralar hayatta bir tek onu merak ediyor. Arada bir Sibel'in sıra arkadaşısı Nesime'ye Sibel hakkında ufak tefeksorlanır soruyor. Nereden gelmiş? Kaç, kardeşmiş? Nesime de saf kız, iyi kız, hiç şüphelenmeden, yüzünde hep aynı aydınlık tebessümü Ercüment'in sordugu her soruyuuyısalcı cevaplıyor. Ercüment, Sibel hakkında ki her şey bilmek istese de tabii oyle her akına eseni Nesime'ye soramıyor. Ama ileride onunla ilgili şimdi tahmin edilebilecek çok daha fazla şey öğrenecek. Neler neler. Neler neler.

Neler neler mi?

Anlatayım mı sahi?

Bilmek ister misiniz cidden?

Yürek yemmiş kâhinlergibi birbirlerinin bugününe bakıp geleceğini görmek ister misiniz sahidən?

O kadar güvanyorsunuz geleceğe ha! Hayata o kadar inanyorsunuz! Vay canına!

Ha yok, sadece meraktan dövrüyorsunuz.

Peki merak o kadar kuvvetli mi? Ya merakla ne kadar ilgilisiniz? Bir kırıkından bile kuvvetli mi? İlginç.

Mehmet Ali & Akşamsefası

lyi, peki, anlatıyorum öyleyse.

Şimdi birazdan basit bir hadise olacak. Marş bitip de sıra dağılırken

Sibel tökezleyip düşecek ve bunu gören Ercüment ok gibi yerinden fırlayıp anında kızının yanında bitecek. Bütün centilmenliğiyle elini uzatıp yerden kalkmasınıyardım edecek. O zamanSibel alev alev yanansapsarı saçlarla çevrelenmiş güzel çehresini kaldırıp söyle bir bakacak Ercüment'e. Pek de umursamamış, kayıtsızca bakacak ama bakacak işte. Ercüment o bakışın gölgesine sıkı sıkı tutunacak. Tutup kaldıracak Sibel'i. Sonrakız toparlanıp azıcık ıncıttığı bileğini zorlamayacak tedbirli adamlarla okulun kapısındanöğru yürümeye başlayınca da yanından ayrılmayacak. Kız delikanlının bu minik eşliğine yadırgamayacak. Birlikte çıkacaklar okulun kapısından. Ercüment kendievinin olduğu istikamete dönmek yerine çekilen adamlarlaSibel'in yanında yürümeye devam edecek. Arada havadan sudan sohbet ede ede, mahallesine varıncaya dek, çaresiz bir göğe gibi Sibel'in yanındayürüyecek. Böylece Ercüment ve Sibel arasında beklenmedik bir arkadaşlık filizlenecek. Arkadaşlık dediyecek, Ercüment gizli gizli sevecek Sibel'i ama cesaret edip söyleyemeyecek. Birkaç sarsak açılma teşebbüsü (mekrup, telefon, yüz yüze) olsa da kendisine arkadaş gözüyle bakan kıızı öfkelenirken kedinin hep yarı yoldan döncek.

Bu kişi zamanla hepten yakınlaşacak. Öbür öğrenciler başta "anlamayam mı?" gibisinden dalgalara yetkenseler de Havalı Sibel ile Leylek Ercüment'ın manta olamayacaklarına kanaat getir mavrayı çok da uzatmayacaklar. Günler haftaları, haftalar ayları kovalayacak. Ercüment, Sibel'i her gün bir önceki günden daha fazla sevecek ama bunu başta Sibel olmak üzere kimsecikler bilmeyecek. Sibel bütün arkadaşları içinde en çok Ercü'ye güvenecek. Güvenecek de işte, niyeyse gidip hep itı uğursuzu sevecek. Aşık olduğu o hayırsız anlatılacak sık sık Ercüment'e. Bazenakıl soracak bazenomzunda ağlayacak. Ercüment de sonra gidip evde tek başına ağlayacak. Ercüment 15'inde Bafra sigarasına, 16'sında Altınbaş'a başlayacak. Elli üçünde tek kaşını kaldırıp akciğeri filmine bakan doktor neden bu kadar erken başladığını sorduğunda, "Kaşa sevda" deyip gülümsemeçalışacak.

Neyse, birakın şimdi zamandagezintini. Bakın bakın, gördünüz mü, işteSibel yerdaki cantalardan birine taktı sendeliyor. Temi torulanacakken yanından hızlağecen bir koluna çarpınca arık banyosunun kapı darı diye yere yasıyor. Bunu gören Ercüment ok gibi fırlayıp yerinden. Bilirysunuz işte artık, Sibel'in yanına gidecek. Yerdendöğruymasınıyardım edecek. Gersi malum... Ama o da ne? Ercüment de cözülmiş ayakbağı bağcıklarının kurbanı olup olduğu yere iki seksen yarıyor! Neye uğradığını şaşırmış hâlde toparlanmaya çalışırken banyosun ucunda bir çift 36 numara ayakbağı görüyor. Kırmızı, yarıdanatıklı, masallardan fırlaması gibi bir çift ayakbağı. Başını kaldırınca Nesime'yle göze geliyor. Nisime yüzünde sefakalı bir gülümsemeyle elini uzatmış ona bakıyor. Şaşkın ama beklenmedik bir sefakate karşılaş herkes gibi mahcup bir memnuniyetle tutuyor onun elini Ercüment. "Vay be", diyorciniden, "ne hakikati ki, dalgağecelerdiydye korkmadı, elini verdi bana. Elimma da sıccak. Gözleri de bak rengi mi ne?" Bir daha bakıyor Nesime'nin yüzüne. Bal gözlerinin harelere in iç geçip genişlediğini, kız kendisine bakarken göz bebeklerinin ırıştığını görüyor. Kızın gözlerinin benzersiz güzelliğini evvelce farketmeyeşine şaşıyor. Garip bir sıccaklığın kalfine, iç bir tuhaf oluyor. Kalbini yeri hissediyor.

Nehir gibi çağlayarak bahçeden dışarı akan öğrenci kalabalığına karşıyıklar birlikte. Çakmakbakışlarla birbirlerini süzerek, içlerinden yükselen alevlerle birbirlerini yakmaya başlayıyorlar. Nesime'nin mahallesine doğru...

Ayhan Sicimoğlu

"bize göre dünyada bir şehir var"

12.000 Yunan uyruklu Rum'un sınır dışı edildiği, 30.000 Türk uyruklu Rum'un da aile bağlarından dolayı göç etmek zorunda kaldığı 1964'ten sonra da göç durmadı.

İstanbul'un ikiz şehri Atina olmalı. Benzediği için değil insanları ve yarattıkları hava ve duyuğu için. Hemen ilave edeyim, şimdiki İstanbul'dan bahsetmiyorum, alakası yok, bizim bildiğimiz eski İstanbul ama o İstanbul artık yok. Bir TV bölümü için gittim Atina'da duygular seline kapıldım. Güldüm, ağladım, sevindim, üzüldüm.

Balkık Benito Sanzoni, 1980'de Kumkapı'dan tek yön tüm aile Atina'ya göçmüştü. "Aslında kasap idim, Kenan Evren zamanı mecburen kalktık geldik," diyor. Atinalılar çok balkı yemeyi, hamsi ve kalkan hâlâ İstanbul'dan gelirmiş. İki metre boyundaki oğlu Türkçe sadece küfür biliyor. Yan dükkân da Burgazadalı mücevherci, sakallı, iri yarı cüssesiyle bir Yunan filozofuna benzeyen Yorgo Antoniadis. "Burgaz'a muhakkak yeniden gideceğim, ya dikey ya da yatay," dedi. Yeni Türkçeyi çok tuhaf buluyor, bizleri güldürdü. "Anlamıyorum," dedi... "Sizi şöyle alalım," dur kardeşim ne alıyorsun?... "Size geri önerim," bi dakka, nereye geri dönüyorsun yahu... Yengemiz Madam Silva, İstanbul'un tam kalbinden, Beyoğlu'ndan. "20 sene sonra gittim İstanbul'a, Taksim'den babamın dükkânına doğru yürür iken gözlerim doldu, yürüyemedim!" dedi ve ağlamaya başladı. Haydi... Benim sulu göz dürür mu, hemen koro oldum. Pe-Re-Ja limon kolonyasını çok seviyorduk! Ferahladık. Not: Bizleri bu sevecen insanlarla tanıştıran Anjelika Vingas, Yenikü'den dostumuz. Geçenlerde orandı, Yorgo'yu kaybetmişiz. Burgazada'dan toprak götüreceğimiz Atina'ya, mezarına serpeceğimi, söz...

Tam dükkândan çıktık, yanında "Dame de Compagnie" (eşlik eden hanım bakıcısı), incisi kolyesi, zarif mücevherleri, hafif yün deux-pièces giysisi, düzgün bakımlı beyaz saçlarıyla zarif bir hanım. "Zahallımden affınızı istiham ediyorum beyefendi, Türkçem biraz bozuldu," dedi. Madam Filmeridis, Yeşiçam'ın Rum teknişyenleri Filmeridis ailesinden, kurgu yönetmeni, görüntü yönetmeni, yapımcı Bay Joachim Filmeridis'in dul eşi. "Merak etmeyin Madam, şu an konuşulan Türkçe'den çok daha düzgün konuşuyorsunuz," dedim.

Aşağıdaki yazı 2014 yılında yazılmış saha araştırmasına dayanan bir makaleden alındı. Hakan Bey'in izniyle Yunanistan'da yapılan bu araştırmadan bazı bölümler aldım. Uzun ve güzel bir araştırma ama beni en çok etkileyen mülakatlar oldu. Özden alıntılar yapmak istiyorum:

POLITES'LER (ŞEHİRLİLER)*

Yunan uyruklu Rumların Türkiye'den sınır dışı edildiği 1964 yılınınün 50. yılındayız. 1964 tarihli Türkiye'den Rum azınlığın yokoloğunu hızlandıran en önemli tarihtir. Birkaç ay içinde 12.000 Yunan uyruklu Rum'un sınır dışı edildiği, 30.000 Türk uyruklu Rum'un da aile bağlarından dolayı göç etmek zorunda kaldığı 1964'ten sonra da göç durmadı. Rumlar için Türkiye'de yaşamının daha da zorlaşmasından, cemaatin ıssızlaşmasından dolayı, kalan binlerce Rum da ilerleyen yıllarda göç ettiler. Atina'nın belirli mahallerinde yerleştiler:

Mehmet Ali & Akşamsefası

Fotoğraf: Hristo Elmacıoğlu, 20 Dolar, 20 Kilo* Sergisi, Babil Derneği Edirne sınırsızın zorulu göç ettilen Rumlar.

"Bizim adada 1968-70'e kadar Türk nüfus neredeyse hiç yoktu, herkes Rumdu. Bizim için en büyük darbe, adamızda açık cezave kurulmuş oldu. Adada birçok mahkûm, hem de çok büyük suçlardan getirilenler vardı.

Tecavüzler oldu, dayak oldu. Bunlar şikâyet edildiğinde bir önlem alınmıyordu. İmrazlılardan İstanbul'a gidenler, geçinebilmek için cemaate ait yerlerde kapıcı oldu. Daha sonra da büyük bir kısmı buraya, Atina'ya geldiler. Zaten dünyanın neresine gidersen git bir İmrazlı bulursun." (Stelios, erkek, 43)

"Babam mobilyacı idi ve (Yunanistan'a) gelmek istemiyordu. Hatta 1955'te her seçimizi Rum dokümanları. Mahvoldu ama gene de İstanbul'da kaldık." (İrini, kadın, 67)

"64'te 18 yaşındayken gelmişim ben, bizi kovdular... Çok güzel bir hayatımdı. Tarlaobaşında oturuyorduk. 18 yaşındaydım. Ne zaman İstanbul'u görsen televizyonda, ağılıyorum. Yazın da Heysel'i ye giderdik. Sürğün almasaydı gelmeyecektik. Çok güzel hayatımdı. Babam Yunan, annem Türk tebaalı İdi. Biz Tarlaobaşında büyüdük, evde Rumca konuşurduk, 'Karamanlidis' [Karamanlı] diyoruz biz, onlar da Türkçe konuşuyorlardı." (İrini, kadın, 67)

"Galata'da doğdum, Kumbaracı Yokuşu'nda büyüdüm. 1964'te 34 yaşındaydım. Komşularım da gönderilmeye üzüldüler. Böyle bir karar çıkmıyadı İstanbul'da dururduk, gelmezdi." (Diyonis, erkek, 83)

"Yunanistan'ın köylerinden Atina'ya gelenler, bizi farklı gözle görüyorlar. Daha yüksek seviyeli. Belki de kıskanıyorlar biraz. İstanbul'da aynaklık. Biz de onları başka gözle görüyoruz, 'Ao siz biliyorsunuz, bizim gibiymek bizim için de zor', diyoruz." (Kata, kadın, 75)

"Gövdür kelimesi o zamanlar modaydı ve bizi elbette fazlasıyla rahatsız ediyordu. Burada da hakkımızda söylenen bazı sözler yine bizi rahatsız ediyor. Burada Türk tohumuyuz, Turkos'uz, İstanbul'da gövdür idiki Bizi burada sevmeyebilir, bizi dost gibi göremediler. Biz buraya geldiğimizde, Yunanların zannediyorlardı ki biz onların işlerini alacağız, evlerini alacağız. Buraya geldiğimizde kadınlar ev kuyafeti ile dışarı çıkıyorlardı, biz bunu garıpsıyorduk. 'Nedir bu?' demişim annem. Biz bu şekilde sokağa çıkmazdık İstanbul'dayken. Bakkala, böyle ev kuyafetile çıkıyorlardı. Biz ekme almaya böyle (ev kuyafetile) çıkmazdık." (İrini, kadın, 67)

"Ben kendi aramızda Yunan uyruklu, Türk uyruklu diye de bakmıyorum. Onlara İstanbullu, Türkiye'li, Rum diye bakıyorum. Genelde bize 'Heleni' veya 'Roni' diyorlar. Bizler kendimize daha çok 'Polites' (Şehirli) diyoruz. Ben düşünüyorum ki dünyada bir şehir var, neresi onu da siz düşünün!" (Elisavet, kadın, 60)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://irantey.org>

İsmail Saymaz

taze fayton

2020 yılına kadar kış mevsiminin Bodrum'u olan Kars, salgından beri tekeri kırılıp yolda kalmış bir faytonu andırıyor. Sokaklar ıssız, kepenkler inik, insanlar muratsız...

Akşam kaskadı bir ayazla geldi. Katerina Oteli'nin önünden çağıldayarak akan Kars Çayı'nın soğuk esintisi bir cesedin buza kesmiş gibi bedenimizde geziniyor. Neyse ki odunla ve benzinle tutuşturulmuş ateşin çevresinde sıcakta ve emniyettedir.

Serhat Üniversitesinden mezun oldukları hâlde atanamayan iki müzik öğretmeni gitar ve akordeon eşliğinde şarkılar söylüyor. Kederli Kürte Türküler, Azeri aşk şarkıları, Terekeme düğün havaları...

Misal,

"İstemişim taze fayton almışsam
Tekerin kırılıp yolda kalmışsam..."

Rivayet o ki... Bir vakitler Kars Kalesi'nin şehre bakan yüzünde fayton durağı varmış. 1917'ye kadar 40 yıl boyunca Rus işgalinde kalan Kars'ın mimarisi, Petersburg şehri örnek alınarak, ızgara şeklinde planlanmış. Baltık mimarisi binaların inşa edildiği cadde ve sokaklarda faytonlar dolarmış. İşte bu neğeli türki, duraktan yola çıkan faytoncuyla faytona binen genç kızın sevdasında ve atışmasını anlatıyor. Doğrusu, 2020 yılına kadar kış mevsiminin Bodrum'u olan Kars, salgından beri tekeri kırılıp yolda kalmış bir faytonu andırıyor. Sokaklar ıssız, kepenkler inik, insanlar muratsız...

Ankara'dan Erzurum'a ve Kars'a üniversiteleri ve turistleri taşıyan Doğu Ekspresi, bu kış hiç kalkmadı. Tren istasyonunda heykeli bulunan Kâzım Karabekir Paşa'nın heybeti bile Kars'ın kimsesizliğini örtemiyor. Oysa bildir bu zaman... Atatürk Caddesi üzerindeki Kaz Evi'nde bir akşam masa bulmak, tuzlu ve yağlı kazın etinden tatmak için günler öncesinden yer ayırmak, hatta torpil bulmak gerekirdi. Biraz ilerisindeki Püskün Kafe'de, Süryani ve Gürcü şarapları için Kafkas danıslarını izlemek ne büyük keyifti. O kadar ki turnak makasından korkan ben, böyle gösterilerden birinde bıçakların altına yatmayı göze almıştım. Bitişteki Taşköprü Çay Ocağı'nda, soyları tükenmiş asil kuşları andırarak, şehrin halk aşkıları atıyordu. Aynı anda, Kars'ın diğer ucundaki Hanımeli Kafe'de on binlerce yıllık Azeri-Türkmen gelenegini yaşatan Ensar Şahbazoğlu ve Bilal Ersarı gibi...

Her biri yas evini andırıyor şimdi.

Akordeonlar duvara asılı.

Bağlamalar suskun.

Diller kilitli.

Aşık Murat Çobanoğlu'nun heykeli ağıdla, ağlayacak.

Rustardan yadigar Baltık binaları olmasa, çukurlu bir tarlayı

andıran yolları, duvarları göçmüş tek katlı gecekondularıyla Kars, 1915'te Enver Paşa'nın Sarıkamış hezimetinden bakiye kalmış gibi görünüyor. Sanki o günden bu yana taş üstüne konmamış. Cumhuriyet yıllarında inşa edilen bazı binalar var ki sanki Ani Harabeleri'nden evvel Gürcü Krallığı iktidarında yapılmış. Ani ayakta duruyor; Kars göçtü, göçecek.

Öyle hazin!

Sarıkamış demişken... Kars'a bir saat mesafedeki, toprağın üstündekilerden çok altındakileriyle, şehitleriyle bilinen bu avuç kadar ilçe, pekâlâ açık hava müzesi olabileceken, takvim yapraklarına terk edildi. Dağları ve ovalarında on binlerce mezarlı-mezarsız şehidin gömülü olduğu Sarıkamış'ın göbeğindeki Gaziler Meydanı'nın adı "15 Temmuz Demokrasi ve Şehitler Meydanı" diye değiştirilmiş. İlçeye tepeden bakmakta olan virane hâldedeki Katerina Köşkü, bakımsızlıktan değilse, Sarıkamış'ın gazilerine yönelik bu vefasızlıktan yıkılacak. Veyahut Sarıkamış'taki kayak pistinin orta yerine cami konduran bürokratik tutuculuktan...

Yine ne varsa, bilince ermiş Boğatepe köylülerinde var. Boğatepeli bir asır önce İsviçreli ve Alman ustalardan öğrendiği graveri ve kaşarı bütün dünyaya tattırıyor. Kars'a adım atan on binlerce turist, birkaç yabancı dil konuşabilen köylü kadınların rehberliğinde, eski kaşar atölyesinden bozma müzeyi geziyor. Ardından köylü kooperatifinin belirlediği sıraya göre her sabah bir eve misafir olup kahvaltı yapıyor. Daha doğrusu, salgın başlayıncaya kadar yapıyordu. **Kars'ın ıssızlığı Boğatepe'yi de vurdu. Telefonlar çalıyor artık. Türkiye geçtiği üzere Kars'ta hiç mi fayton kalmadı?**

Ardahan sınırındaki Çıldır Gölü'nde, turistleri gezdirmek için bekleyen birkaç fayton var. Tırıs kalmış atlar gölün buz tutmuş yüzeyinde konuklarını eğlendiriyor. Faytoncular yanık sesleriyle Terekeme türkülerini söylüyor. Fakat meşhur faytoncu türküsünü onlar da bilmiyor. Bu kadar kıydaki Atalay'ın Yeri'nde, golde tutulan sarıbalıklı yağlı tavada kızıyor. Yanına çoban salata, 35'lik rakı ve turşu geliyor. Atalay keyfisz...

İki yıl önce her gün yüzlerce turistün kuyrık olduğu göl kıyısında simdilerde ya birkaç şehir kaçını ya da memurlar uğruyor. Doğrusu, faytoncuların da pek yüzü gülüyor. Çünkü bir zamandır gölün yüzeyinde her motorluları donuyor. Kars'ta artık taze fayton alan kalmadı. Tekerin kırılma derdi de yok.

**Tren
istasyonunda
heykeli bulunan
Kâzım Karabekir
Paşa'nın heybeti
bile Kars'ın
kimsesizliğini
örtemiyor.**

Bedia Ceylan Güzelce

yeni'den hikâye

Neresine otursan orasından rahatsız eden bir yemek masası gibi, asla dengede durmayan bir sandalye gibi, iki defa inip çıksan dizlerini patlatacak bir iç merdiven gibi tasarlamak kendimi, yeni baştan.

Pembe bir ruj, sarı bir çorap ve yepyeni etiketle eskitilmiş bir bluz, yırtık bir kot, yırtık olmasa da bir kot. Yeni bir ben yaratmak için temel ihtiyaç listemi oluştuyorum. Glütensiz bir sabun, vegan bir diş macunu, İstanbul'un ara sokaklarında çekilmiş poz poz ben. Her sabah evden çıkarken, bugün Instagram için de bir fotoğraf çekirim diye düşünmek hatta bunu aklımdan hiç çıkarmamak, baştan aşağı kendimi yeniden tasarlamak. Neresine otursan orasından rahatsız eden bir yemek masası gibi, asladede durmayan bir sandalye gibi, iki defa inip çıksan dizlerini patlatacak bir iç merdiven gibi tasarlamak kendimi, yeni baştan. Alışveriş sitelerinden kitapları, hayatımdan bazı alışkanlıkları çıkarmam lazım. Ben yeniden olursam, her şey yeniden kurulur belki. Benler iyi günlerimiz daha biliyoruz, hocaların söylediğine göre -eğer yaşarsam- bundan 30 yıl sonra ya sıtmadan ya da susuzluktan öleceğim. Öyleyse, niyet etmiyorum, bu dünyanın rızası için, o kadar uzun yaşamayal!

Üşenip iptal ettiğim arkadaşçağlenceleri, tam hazırlanıp çıkacaklar içimde "çıt" diye kılınan bir şeylerin sesi ve yüzümden makayla uyuyakalışlarım. "Yeterince gördüm mü?", "Yeterince tattım mı?", "Yeterince uyanık kaldım mı?", "Yeterince yaşadım mı?" diye bitmek bilmeyen sorulardan yorgunum. Mevsim değişiyor, kış geçirmek kolaydı, sen yazı düşün. Hiçbirinizi buna ikna etmek zorunda olmamakla birlikte, hissiyatım odur ki yırtık giden bir çocuğum ben, kendi evinin bahçesine konan bir kuşum, kimsenin olmayan ama benim de olmayan bir ağaca tünüyör, son ses bağırıktan yoruluyorum. Buradan dönüş pek mümkün görünmese de yeni'den bir hikâye yazabilirsem, belki kurtarabiliriz beni, bizi.

Nedir? Dünyanın sonunu yazıyoruz birlikte. Arabaya binmeyeyim, suyu israf etmeyeyim, mum ışığında oturup, çöpleri ayrıştırayım. Ürettiğim tek atık denize doğru uzanan keskin bakışlarım olsun. Bakışlarım da çer çöp yanı, once yaşadığım şeyin artığı, bu yüzden yeni bir bakışım olsun istiyorum. Başka hiçbir kuşak benimki kadar şanssız değildi. Bizim kadar kimse dünyanın sonunun geldiğine inanılmırdı. Diyorki hocalarımız, eğer yaşarsak 30 yıl sonra müthiş susuzluk ve sıtma salgını bekliyor gezegenimizi, bu da ya susuzluk ya da sıtmadan öleceğiz anladına geliyor. **Ben bir ırmak değilim, bir ırmak olsam belki o zaman ölmezdim susuzluktan ama değilim.** Bizim kuşak kadar kimse ölümüne bu denli yaklaşılmadı,

neden ve ne zaman öleceğini bilmedi. Eskiler gam yükünü çekerken dünyanın, biz tam yükünü çekiyoruz. Bir çocuğu olsa, susuzluktan, gıdasızlıktan yani açlıktan öleceğini bilecek yaşamadı başka hiçbir kuşak. Ahh, bir ihtimaldir ve güzeldir, belki bunların hiçbirisi olmaz ama bizim kuşak kadar hiçbir kuşak, "İhtimalizm" bırakılmadı. Bir nedeni yok burada durmamızın, yok olup gitmemizin ya da kalmamızın belirgin bir farkı yok. Yine de ben şampuan yerine kalıp sabun kullanayım, eski kıyafetleri tamir edip yeniden giyeyim, kendi evimde misafir gibi hissedip, "Aman bir hatam olmasın," diye hep tedirgin, hep diken üstünde yaşayayım. Naif biriyim ben, bizim kuşak hep böyle. Varsın ben kül olup gideyim, bir mezar yerini bile işgal etmeyeyim, yeter ki aç kalmasın çocuklar, yeter ki beni bulsun o sıtmal sinek. Demem o ki şu mübarek günde, niyet ettim, n'olursunuz, yeni'den bir ben bulmaya.

Neresinden başlayacağım yenilenmenin, bahar temizliğinden mi, hiç değişmediğim bir yere seyahat etmekten mi, eve dönüş yolunu değiştirmekten mi, yıllardır aramadığım birine "alo" demekten mi, inkâr ettiğim bir hatayı kabul edip "özür dilemek"ten mi? Neresinden başlayayım yeni bir düzen kurmaya? Ben bilmiyorum muym, hayatımın merkezine tek bir şeyi koymayı? Spor mesela, sporun etrafında dönmüş dursun dünya, ohh ne hoş. Ben bilmez miyim, yıllardır hayalini kurdüğüm bir konuşmayı yapmayı? Çıkıp karşısına teker teker anlatmayı? Bilirim. Ebbette bilirim, babam hep dün ölmüş gibi yapıp bir acıya tutunmayı, bir şeyi çok istiyormuş ve o olmadan ben olamazmışım gibi davranmayı, inadına yaşamayı,

bilirim bilmesine ama bende bu kalp olduğu maddette zor. **"Kalbi yenileyelim Bedia'cm," dediğinizi duyar gibiyim, yeni bir kalp belki?** Adımı da düğün telaffuz edemediğizden mi bilmiyorum, adımın doğru telaffuzunu da bilmiyorum. Saçlarım dramatik bir değişiklik bakıyorum, en fazla üç ay içinde modası geçecek bir model kestirmek belki, düşünüyorum da modayı takip etmek değil de kapılmak benim istediğimdir. Karadeniz'de kayalarım içinden fırlayıp delice akan bir suya bırakmak gibi kendimi, önünü sonunu hiç düşünmeden kapılmak, kaptırmak. Gonüllü teslimiyetlerini insanı olayım diyorum işte, saçlarımda müthiş bir değişiklik yapıyorum, kendimi ele aldığım radikal kararlar vereyim. İyileşsin her şey, içinde varsın ben olmayayım, sizin için yeni'den bir hikâye yazayım. Bir ruj, bir çorap, bir çift yeni ayakkabı, belki iddialı bir bluz. Pullu, pulusz..

**Varsın ben
kül olup gideyim,
bir mezar yerini bile
işgal etmeyeyim,
yeter ki aç kalmasın
çocuklar, yeter ki
beni bulsun
o sıtmal sinek.**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Mahir Ünsal Eriş

kafa kalabalığı 50

GELECEK BAHSİ

Gelecek düpedüz hayaldir. Çünkü geleceğin içine girdiğinizde aslında bugüne olursunuz. Gelecek yine önünüz sıra kaçmaya devam eder. Gelecek, gelmek bilmeyen bir "an", hızla arkamızda biriken bir geçmiştir.

Diyebiliriz ki gelecek yalnızca bir hayalden ibarettir.

Diyebiliriz ki o, görülmüş umarak uykuya yatılmış davetkâr bir rüyadır. Çünkü kimse ama hiç kimse kendi geleceğini, onların yeryüzünü yuttuğu, solunumun, besin bulmanın, hayatta kalmanın güleştiği, insan soyunun hastalıklardan kurtulduğu, nükleer silahların tüm medeniyeti silişip süpürdüğü bir vizyon olarak tasarlamaz. Oysaki bu ihtimaller kendimize biçtiğimiz gelecekten çok daha muhtemeldir. **Geçmiş, pişmanlık ve özlem, gelecek ise ümitlerle süslenmiş hava boşluğundan uyuşmadır. Elbette anın dışındaki tüm zaman parçacıkları farazidir.** Belki de andığımız geçmiş hiç olmamıştır da biz zihinsel bir problem, etkisinde olduğumuz bir maddeden ötürü böyle hatırlıyoruz. Ama en azından geçmişe dair canını gösterme, maddi verilerle belgelendirme lüksüne sahibiz. Oysa gelecek hiçbir yerdire. Başlamamız, olmamız ve olmayacak olandır. Gelecek düpedüz hayaldir. Çünkü geleceğin içine girdiğinizde aslında bugüne olursunuz. Gelecek yine önünüz sıra kaçmaya devam eder. Gelecek, gelmek bilmeyen bir "an", hızla arkamızda biriken bir geçmiştir. Basit bir örnekle açıklamaya çalışalım. Geleceğe Dönüş'ün "geleceği" üzerinden tam altı sene geçti. Oysa filmde uçan kaykayların, kendi kendine kuruyan çeketlerin, yollara ihtiyacı olmayan arabaların hâlâ olmadığını ya da en azından filmde gösterildiği kadar yaygın olmadığını biliyoruz. Öte yandan filmdeki aksine artık "faks" olarak işten kovulmuyoruz çünkü faks kullanımı oldukça azaldı. Üstelik filmdeki geleceğin gösterdiği gibi de geyinmiyoruz, geyinmedik. Geleceğe Dönüş, hem hikâyesi hem de öngördüğü gelecekle çok geçmiş oldu. Oysa gelecek bitmiyor. Gelecek önümüzde bizi beklemeye devam ediyor. Sanıyoruz. Çünkü hiçbir şeyin bizi beklediği yok. Oyle olsaydı, 2015 yılında hemen önce "gelecek" diye bir şey çıp hepimize havada uçan kaykaylar, kendi kendine kuruyan çeketler dağıtırdı. Ama yok. Çünkü gelecek yalnızca kişisel bir hayaldir. Toplumsal alanına ise siyaset denir.

Gelecek denen şey geçmişin içindedir. Üç yaşında bir öğlum var. O benim geleceğim. Yani 20 yaşındayken bir öğlum yoktu örneğin. Ama şimdi yani 20 yaşından baktığımda gelecek dediğim günde var. Fakat ben onun geçmişim, onun üç yaşımın, çocukluğunu düşünün. Hayatıyabildiğiniz en erken yaşları. Bu sizin geçmişinizdir. Oysa anne-babanız için bu gelecektir. Geçmiş, insanların dönem dışı çekiyormuş gibi vintage kıyafetler giyip plak dinlediği hayali bir zaman değil geride kalması bir "şimdi"dır. Ancak benim örneğimde gelecek, yani öğlumun "bugünü" benim ise istikbalim olan bu zaman dilimi 20 yıl sonra öğlumun, "geçmiş" diye hatırlayacağı şeyin ta kendisidir. Gözümüzde şöyle

canlandıralabiliriz. Arkamızda kovalayan ve önüne çıkan her şeyi yutan bir şey var. Ona geçmiş diyoruz. Bir de sürekli peşinde olduğumuz ama bir türlü yakalayamadığımız bir başka şeyden söz ediyoruz. O da gelecektir. Aslında yaptığımız şey geleceği kovalamak değil, geçmişten canımızı kurtarmaya çalışmaktır. Gelecek, geçmişe mağlup olmamak için varlığına kendimizi inandırdığımız bir motivasyon kaynağı, bir tatlı hayal âlemidir. Bunu belki de her yüzü başka renge boyanmış bir küpe bakıp, bu küpe mavirdir demeye benzetebiliriz. Yerimizi değiştirdiğimizde artık küpün başka renk olduğuna inanmaya başlarız. Oysa baktığımız açıya göre algımız çeşitlenir. Zamanın bizim tanık olduğumuz kısmı da böyledir. Bugünden gelecek diye gördüğümüz vakit aslında gelecekte yalnızca kırık dökük bir geçmiş hatırası olarak yer bulacaktır.

Arkamızdan kovalayan ve önüne çıkan her şeyi yutan bir şey var. Ona geçmiş diyoruz.

"Gelecek" sözcüğü hemen tüm dillerde "gelmek" ya da "olmak" fiil kökünden türemiş adlara sahiptir. Türkçede de öyle. "-ecek" eki, fiilden isim türeten bir yapım ekidir. Asıl işlevi, "fiilde bahsa geçen eylemi yapmaya yarayan şey" anlamı türetmektir. Oymak fiilinden oymak, yarmak fiilinden yarmak, oynamak fiilinden oynamak (oyunayacak), açmak fiilinden açmak gibi bir sürü örnek verilebilir. Nişanına göre bu ek, gelecek zaman çekim işlevini, 15. yüzyıldan sonra üstlenmiş. Anlamı da pek değişmiş diyemeyiz. Gelecek, yani gelmeye yarayan şey. Beklenen, gelmesi umulan şey. Fransızcadaki de böyledir. **"Avenir"** sözcüğü aslında,

"o gelir" dir, yani "gelesi olan, gelmeye yarayan." İngilizcedeki **future** ise Latince olmak (bir şey değiken olmak ama, to become gibi, devenir gibi) anlamında kullanılan **ful** fiil kökünden türer. "Olacak olan" demektir. Arapçada geleceğe **"müstakbel"** denir. Türkçede de kullanıyoruz, **müstakbel** eşim falan derken. Yani henüz eşi değil, ama gelecekte olacak, olması planlanıyor. Fakat Arapçadaki sözcük biraz daha farklı bir kökten gelir. **Karşılama** kökünden. **K-B-L** sessiz harflerinden oluşan bu kök çoğunlukla karşılık kökünden türetilmiş sözcüklerde karşımıza çıkar.

"Misafir **kaBuL** etmek (karşılama/görmek), **miKaBeLe** (karşılık), **müteKaB Liyet** (karşılıklık) gibi. Yani geleceğe Arapçanın belleğinde öyle bir mefhumdur ki onu bizim için önemli yapan şey onunla henüz "karşılaşmamış" olmamızdır. Hemen bütün dillerde gelecek ya da olmak fiilinin kimyasından doğan **Gelecek** sözcüğü Arapça bir kenara koyarak olursa en ilginç kullanımı Çince'de bulur. Çince'de gelecek **weilai** diye söylenir. **Weil**, Çin'inin olumsuzluk edatlarından biridir. **Lai** ise "gelmek" fiilidir. **Weilai**, "gelmemiş, gelmeyen" anlamına gelir. Oldukça temkinli bir yaklaşım. Gelişeni beklemekten ziyade henüz gelmemiş olmasına bakarak sükunet veren bir hâl gibi.

Çocukken gelecekte tir soforu olmak isterdim. Daha büyüldükçe edebiyat öğretmeni olmaya heves ettim. Gençliğimde ise gelecekte ilgili öğörüm Fransızca okumak ve Fransızca öğretmeni olmağı. O kadar Fransızca öğretmeni olmağı ki Fransa'da yaşamak ve orada Fransızca öğretmek. Ama her yaşımda, hep kitap yazmayı hayal ederdim. Ne kitabı olduğunı bir düşünmeden. Sadece kitap yazmak istiyordum, gelecekte kitabım, kitapların olsun istiyordum. Renkli ve zengin bir gelecek planı sayılsam. Tir soforu olmadım. Ehliyetime bile 37 yaşındayken aldım. Edebiyat öğretmeni olmaksızın fersah fersah uzak olduğum açık. Özel ders verdiğim birkaç öğrencimi saymazsam Fransızca öğretmeni de olmaya da beceremedim. Fransa'da da yaşamıyorum. Neyse ki kitap yazmayı başardım. Gelecek başlıgıyla kitap yazmaya başladım. Bir gün de yazdığım kitabı atabilirim. Yine de tir soforu olmağına gözüm kalmadı diyemem.

Svetlana Aleksiyeviç – Çernobil Duası

1 KEŞKE HERKES OKUSA

Svetlana Aleksiyeviç, Çernobil Duası,
Kafa Kitapı, 2017
Çeviri: Aslı Tekelioğlu

25 Nisan 2021'de Çernobil faciasının 35. yıl dönümünü devirmiş olacağız. 2019 yılında Çernobil dişiyle tekrar gündeme gelen, belki bu sayede hadisesi bilmeyen genç kuşakların da haberdar olduğu bu korkunç felaket üzerine çok fazla kitap, film, belgesel, analiz üretilmiş, ama içlerinden birini çok ayrı bir yere koymak gerekir. Belaruslu yazar Svetlana Aleksiyeviç'in "Çernobil Duası" eseri.

Nobel Akademisi 2015'te kendisine Nobel Edebiyat Ödülü'nü verirken onun "yeni bir edebi tür" yarattığını söylemiş, eserlerini de "duyguların ve ruhun bir tarihi" olarak tanımlamıştı. Dilimize çevrilen beş eserini de okumuş biri olarak bu betimlemelere tamamen katılıyorum. **Aleksiyeviç, gazetecilik kökeninin de etkisiyle, kişilerle yaptığı birebir görüşmelerden kitaplar yaratıyor.**

Aslında yaptığı iş bu anlamda sözlü tarihle de direk ilişige ilerleyen bir pratik. Fakat bu görüşmeleri olduğu gibi kâğıda dökmek yerine onların özünü bulup, içlerinden hisleri, anıları, izleri damıtıp, kelimelerle biraz oynayıp (ki işte kendisinin edebiyatlığı da tam burada devreye giriyor) kitaba çeviriyor. Özellikle Soyuz dönemi ve sonrasında Rus insanını anlamaya ve sevdirmeye çalıştığı "İkinci El Zaman" kitabı kendisinin tarzını anlatan en iyi eserlerinden.

Çernobil Duası'nı okurken zorlanacaksınız. Dilinden, yapısından, teknik özelliklerinden dolayı değil, gerçekliğinden ötürü. Karşınızda kükuru, didir ve çok sert bir gerçeklik var. Çernobil'de çalışan mühendislerin, olay günü ilk müdahaleyi gerçekleştiren

İtfaiyecilerin eşlerinin ve çocuklarının gerçekliği, civar köylerde çiftçilik yaparken patlama sonrasında ekerini terk etmek zorunda kalan köylülerin gerçekliği, insanlar daha facianın boyutunu anlamamışken içgüdülerine güvenip kaçan ve kaçarken insanlara hayatta kalmanın ipuçlarını bırakan hayvanların gerçekliği.

İnsanlar anlatıyor: O dönemde ki büyük felaket yapıldıklarını, yurt bildikleri sosyalist devletin çöküşüyle yaşanan toplumsal felaketi ve Çernobil patlamasıyla gelen kozmik felaketi anlatıyor. Babasının kullandığı şapkaı taşıdığı için bir daha kafasında hiç saç çıkmayan çocuk anlatıyor, yollarıda yatan ölü atları ve insanları gören kadın anlatıyor, çocuğunu Çernobil'in etkileri yüzünden kaybettığını kabul etmeyen devlete direnen adam anlatıyor, Çernobil olduğunu öğrenince erkek arkadaş tarafından terk edilen genç kadın anlatıyor, "İnsan henüz hazır olmadığı bir teknoloji keşfetti, bir çocuğun eline silah verilebilir mi? Biz verdik işte," diyen mühendis anlatıyor.

Aleksiyeviç sessizce dinliyor, kaydediyor ve sonrasında yalnızca insanların duygularını ve acılarını aktararak devasa bir sistem ve devlet eleştirisi bırakıyor kucaklarını. Yapmış işi "duygularımızdan mobetler insi ediyorum; arzularımızdan, hayal kırıklıklarımızdan" diye tanımlayan Aleksiyeviç, bence çoğunun yaşadığı en büyük yazarlarından ve en ilham verici kadınlarından biri. Çernobil Duası da bu işinin ilk kitabı olmayı fazlasıyla hak eden, tam anlamıyla "keşke herkes okusa" dediğim müstesna bir kitap.

Harper Lee – Bülbülü Öldürmek

1960 yılında yayımlandığında büyük ilgi gören, Oscar Ödülü bir film uyarlaması da olan Pulitzer Ödüllü bir kitap "Bülbülü Öldürmek." Pek çokları tarafından Amerikan edebiyatının bасыpattılarından kabul edilen bu kitap büyük bir hayal kırıklığı.

Ben zaten Amerikan edebiyatıyla ciddi sıkıntıları olan bir okurum, hızlı tüketim kültürünün ana vatanı olan Amerika'nın ürettiği edebiyata da bu "acele'nin ve geçiciliğin sindiğini" hissedirim hep. Bülbülü Öldürmek derdi olan bir kitap şüphesiz, 1929'daki Büyük Buhran sırasında ülkenin güneyindeki bir kasabada tecavüzde suçlanan bir siyah Amerikalıyı savunmak zorunda kalan ve onun suçsuz olduğuna inandığı için tüm kasabayı karşısına almaya göze alan bir avukatın öyküsünü küçük kızının ağzından dinliyoruz kitapta. **Hikayenin sürükleyiciliğine bir diyeceğim yok, çok iyi bir dendi olması ve Yalou** **eseri yazar mı? Hayır.**

Zaten yazarın "derdini" anlatışında da ciddi problemler var; ırkçılığa karşı durup, siyah/beyaz tabularını yıkmaya çalışırken pek çok stereotipi farkında olmadan yeniden üretiyor Harper Lee. Bu eleştirim bir zamansallık sayıyla karışılabilir, mümkündür, yazıldığı dönem için oldukça vizyoner bir yerden tutulmuş olabilir meslele ancak bundan 60 sene değil 160 sene önce bile yazılmış ve bu rahatsızlığı hissettirmeyen kitaplar varken, buna uğınmayı doğru bulmuyorum.

Ama hepsinin ötesinde bu kitapton bir edebi lezzet almak mümkün mü gerçekten? Yazarın dert kaygısı her cümlesine sinmişken, kelimeler yalnızca mesaj vermek için bir araya getirilmişken; ortada bir üslup, özgen bir dil, ağızda dolağan lezzetli kelimeler yokken edebiyat nerededir? Edebiyat bence yalnızca iyi bir hikaye bulup onu anlatmakla ibaret değildir, eseri kitaptan ö "nasil" in cevabını bulamıyorum.

2 ZORUNDA MIYIM?

Harper Lee, Bülbülü Öldürmek
Epsilon Yayınları, 2020
Çeviri: Ulker İnce

Selçuk Şirin

bu çocuklara ne olacak?

1 bir milyon kitap

Koca bir yılı evinde uzaktan eğitimin tüm nimetlerinden faydalanarak geçiren, eksik kalan noktalarda hem aileden hem özel hocalardan destek alan çocukla, bilgisayarı ya da interneti olmadığı için bildiğini de unutan çocukları aynı sınava sokmak akıl kârı değil.

PANDEMİ KUŞAĞI MI? KAYIP KUŞAK MI?

Pandemi bittince çok daha net bir şekilde göreceğiz ki bu illetin en ağır faturasını gençler ödeyecek. Siz bakmayın pazarlamacıların eğitim kalıplarına göre şekillenen Z kuşağı güzelliklerine; karşımızda eğitim olanakları kısıtlanmış, iş hayatına başlamayaşşı sürekli yükselen, hayatını bağımsız olarak kurmak için önüne sürekli engeller konulan bir pandemi kuşağı var. Bu kuşağın "kayıp kuşak" olmaması için şimdiden, daha pandemi bitmeden oturur radikal önlemler almamız gerekiyor. Çocuklarçabuk büyüyor zira...

EĞİTİMDE MAKAS AÇILIYOR

Pandemi döneminde okullar bir yıl, çoğu yerde üç dönem kapalı kaldı. Uzaktan eğitim bir alternatif olarak pek çok ülkede uygulanmaya başladı. Okulun yerini evin, öğretimin yerini pek çok durumda ebeveynlerin aldığı bu yeni dönemde sınıfsal farklılıklar her zamankinden çok daha önemli bir faktör oldu maalesef. Varlıklı çocukların evlerindeki kaynaklar onların öğrenmeye devam etmesini sağlarken, yoksul çocuklar öğrenme kaybı yaşar oldu. Benim "iki Türkiye" dediğim durumda söz ediyorum. Birinci yani varlıklı Türkiye'de yetişen çocukların evinde kendine ait bir odası, bilgisayarı, internet ve istediklerinde onlarla kalitesi zaman geçiren üniversite diplomalı ebeveynler var. İkinci Türkiye'de ise bu kaynakların ya biri ya ikisi ya da hepsi eksik. Kaynaklardan bir temel ihtiyaç ele alalım: İnternet. İstanbul Büyükşehir Belediyesinin yaptığı anket sonuçlarına göre tek çocuk hanelerin yüzde 36,9'unda, iki çocuğu hanelerin yüzde 39,3'ünde, üç çocuğu hanelerin yüzde 42,6'sında, dört ve daha fazla çocuğu hanelerin ise yüzde 46'sında sabit internet aboneliği mevcut değil. Katılımların yüzde 72,9'u, en önemli sebebin "pahalılık" olduğunu belirtirken, yüzde 50'si yavaşlıktan dolayı interneti kullanamadıklarını belirtmiş. Bu araştırmadan da görüldüğü ki çağa ayak uydurmakta yaşanan tek sorun kaynak yeterliliği değil aynı zamanda alt yapı sorunları da. İnternet gibi bir temel ihtiyacın gençlerimizin eğitimi için hanelere ulaştırılması zorundur. Örnekler ve araştırmalar çoğaltılabilir ama anlayacağınız üzere anlatmak istediğim nokta şu ki pandemi ki grup arasındaki makası bir daha hiç kapanmayacak şekilde açtı. Bir grup ileri giderken, diğer grup yerinde saymakla kalmayıp geriledi. Kimi hesaplaragöre öğrenme kaybı iki yılı buldu.

EĞİTİMDE REFORM ÇAĞIRISI

Eğitim alanında benim çok zaman önce yazdığım bir makale vardı. İlk olarak öğrenme kayıplarının önüne geçmek için okulları önümüzdeki yaz tatillerinde büyük oranda açık tutmak. İkinci olarak yoksul çocukların merkezi

sinavlardaki mağduriyetini gidermek için onlara ek mağduriyet puanı vermek. Buna benzer uygulamalardünyanın pek çok ülkesinde var. Koca bir yılı evinde, uzaktan eğitimin tüm nimetlerinden faydalanarak geçiren, eksik kalan noktalarda hem aileden hem özel hocalardan destek alan çocukla, bilgisayarı ya da interneti olmadığı için bildiğini de unutan çocukları aynı sınavasokmak akıl kârı değil. Zaten bu sınavların neyi ölçtüğü de tartışmalı ama o ayrı bir yazının konusu.

İSTİHDAMDA DARALMA GENÇLERİ EVE HAPSEDİYOR

Pandemi kuşağının yaşadığı ikinci sıkıntı istihdam katlımadaki ciddi daralma. Türkiye zaten uzunca bir süredir ne okula ne işte ne başka bir uğraşıya yer alan gençler oranıyla OECD içinde ilk sırada. **Her üç gencimizden biri bu anlamda "atıl" durumda evlerinde hapis hayatı sürüyor. Pandemi bu gruba milyonlarca yeni genci kattı maalesef.** İstihdamda pandemi önceki var olan daralma, pandemiyle birlikte katlanarak arttı. Özel sektör yeni istihdam yaratamıyor, kamu da açığı kapatacakboyutla yeni eleman almıyor. Teknoloji yeteneklerle birliktepek çok meslek alanının çok olacağı ve insanların yerini robotların alacağına da hesaba katarsaktatadaki sorunun boyutunu daha iyi anlayabiliriz. Bir yandan nüfusunuzun genelmasyıla övünüyor bunun bir stratejik avantajı olduğunu uluslararası mecralarda anlıyoruz, diğeryandan bu gençlere ihtiyacı olan 21. yüzyıl becerilerini kazandıracak eğitimi, işi ve tecrübeyi verecek ortamları yaratmakta akılcı politikalar oluşturamıyoruz. Pandemi bu durumda elimize geçmiş işi bir fırsat olabilir fakat unutulmamalıdır ki pek çok ülke geçtiğimiz bir yıl içerisindeçoklu uygulamalar, önlemler ve politikalar sayesinde gençlerin pandeminin etkilerinden korusabiliyor. Gençlerimiz, çağın yetişkinleri geleceğe umutla bakabiliyor. Gençlerimiz ki ülkemiz çağa ayak uydursun.

Gençlerimiz, yarının yetişkinleri geleceğe umutla bakabiliyor ki ülkemiz çağa ayak uydursun.

GENÇLER MUTSUZ, UMUTSUZ!

Gençler gidişatın en iyi okurudur. Bir ülkede ya da dünyada, geleceğin nereye evrileceğini anlamak istiyorsanız gençlerin sesine kulak vermek gerekiyor. Bu bağlamda pandemi sürecinde gençlerle yapılan pek çok araştırmada ortaya çıkan birtakım veriler hepimizi ürküten cinsten. Türkiye'deki gençlerin çoğunluğu mutsuz. Bu veriyi daha da bizim OECD araştırmalarından da görüyoruz. Makum orada da bizim gençler mutsuzluk endeksinde ilk sırada. Pandemi bu mutsuzluğun yanına umutsuzluğu da ekledi. Hâl böyle olunca da gençler ükleden ümidini kesmiş durumda. Artık biliyor olmalısınız, yapılan onlarca araştırmaya göre gençler ülkeyi terk etmek ve başka bir ülkede hayat kurmak istiyor.

Yukarıdaki tabloyoukurken şunu da unutmayın, pandemi öncesinde de durumumuz pek parlak değildi. Pandemi, sadece var olan sorunlarımızın dozunu artırdı. TÜİK verilerine göre pandemi öncesinde **2019'da Türkiye'de yedi buçuk milyon çocuk şiddetli maddi yoksulluk içinde yaşıyordu. Türkiye'deki çocukların yüzde 40'ının evinde beslenme sorunu vardı ve yüzde 28'i evinde ısınma sorunu yaşıyordu.** Bu oranları pandemi sürecinde ne kadar arttırmış biliyoruz ama tahmin etmek zor değil.

NE YAPMALI?

Türkiye'nin en büyükdoğal kaynağı gençleridir. Bu gençleri kaybetmemek için somut, radikal adımlar atılması gerekiyor. Bunun ilk adımı da gençlere huzur içinde hayat kurabileceğini bir iklim sunmak. Türkiye'nin geleceği için bu adımların atılması şart. Bunun için hem eğitimde hem istihdamda onların önünü açan reformlara ihtiyacımız var. Türkiye'nin çözümünü bilmediğimiz sorunu çok. Yeter ki isteyelim.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://trantey.org>

McVitie's Saklıköy

Yeniliğin tadı
içinde saklı

Başar Başaran

dön bak dünyaya...

Tabiat başarmaya inanır. Bütün muhteşemliğiyle kendini yerden yere vurup şekilden şekle girerek sanatçıdan onu tekrar doğurması için estetik bir yaratım dilenir.

Düşünce

karamsar, kalp iyimserdir. Akıl korkak, aşk devrimcidir. Telkin itidal söyler, ihtimal davetkârdır. Briketin dağılışı balyozla değil soruyla başlar, "Şu donluğun öte yanında acaba ne var?" Merak tahripkır, sabır mucizedir. Önllerinde dağlar duramaz.Giden geri gelmez, aynıyıda iki defa yıkanılmaz.

Yerle bir olan mutlakabaşka türlü kurulur. O hâlde sual hem bozguncu hem de yaratıcıdır. Akla düşürmeye ilham, dâle vardırma cesaret ister. Kelime düşüncenin dünyaya gelişi. Kuvvetisinden fincancı kabırları korkar. Namlılar doğruluk, zindanlar oyulur. Dünya dar olur söyleyene de bundan فکر ne? Onu yakalamak mümkün değildir. Çünkü ruh pinhan, beden ayandır. Fikir soyut, vücut somuttur. Yani ölüme ten ölür, canlar ölesi değildir. İlhamın mı, seninle senedi yoktur. Sen düşüyorsun, o devam eder. Kurşunun değdiği yerde hevesotların sarardığı yerde güneş kalsa da ne mevsimler durur ne de hevesi susar taze ruhların. Ölenle ölmez, susturulanla susmaz. Gider başka yürekte yuva yapar. Birinin bıraktığı yerden diğeri alır. Mitoz bölünüş görünmez bir bayrak gibi elden ele geçer düşünceler. Bu yüzden bir gider bin gelir. Fikirler insandan, kentler büstlerden daima uzun yaşar.

Sonlu insanın içine sonsuz hülyalar koyan muzip bir Tann'ın hınzırlığıdırbu. Dünyayı çelişkiyle döndürür. Aşkı bulmuşsa ayrılığı da ekler üstüne. Vuslatın yanına ölümü, kahramanın karşısına kahpeyi, aslanın önüne çakalı diken odur. Ağlamakla gülmeyi karışır, acıyla neşeyi... Rüyayı sabahlıa bozar, günü geceyle boğar, kavgayı ihanetle dağıtır, gençlik ateşini yağlanmakla söndürür. Akla varsa ahmaklık, erdem varsa yalan da vardır. Hem o'dur hem de o'dur peki hem o olursa hem de bu, nasıl olur dersin, işte böyle olur. Dünya açmazlarla ortaya çıkar. Çalşımsının ilkesi çatışmadır. Onu kendisinin ve güneşin etrafında döndüren budur. Taşın kaçır tazi tutar, maral doğar sırtlan gelir, avcı yaralar kelliği ağrıncıgider zor gelir. **Dünya bir huzur azgınıdır yani. Hem huzur bulmaz hem de huzur vermez. Çünkü başına gelen yaşam denilen felakette lanetlenmiş, diğer gezegenlerde olmayan insan diye belaya çatışmıştır.** Mars'ın sükünetini, Satürn'ün melankolisini, Jüpiter'in genişliğini, Plüton'unyalınlığını kiskanır. Etrafında toplanmış ona kıs kıs gülen yıldızlara ifrit olur. "Nereden geldi buldu beni bu oksijen belası?" der durur. Fakatayını çalışma prensibinden dolaydır eğer derdi insanılaya umudu da insandan olmalıdır. O yüzden onun canını yakar ondan canı yanan ama yine de kendisini kırtarsın diye ona yalvarır. Çünkü dünyanın bu sonsuza kadar aç veren iç çelişkisinden kurtulması ve kendisini aklaması için yeniden yaratılmaya ihtiyacı vardır. Bunun için tek şansı insandır. Onu yaratacak olan köşesineçekilmiş Tannı değil, kendi yaratıcılığında pay vererek yarattığı kuludur. Bunun için dünya durmaksızın insandan bir temsil talep eder. Düşsel bir hikâyeyle yeniden yaratılmak için ona yalvarır durur. İşte sanat bu sebeple doğar. İnsanın içine koyduğu her şeyi

insandan bir siparişidir. "Beni baştan yarat ki bu aya beraber kattanalım, zalim bir gerçekliğin üstesinden birlikte gelelim" demektedir. Sen sonluluğuna kalıcılıkla bir çare, ben azabıma bir sulh bulayım, kendimizi yeniden,bizi yaratanada özgürleşerek var

edelim diye haykarmaktadır.

Demek ki Tann, dünya ve insanın birbirlerine karıştırdıktan devindirdiği bir yaşamın çaresini, yine onun içine böyle koymuştur. Koymak zorundadır. Çünkü kurallar kuralı koyan da bağlar. Kurduğu hapishaneyi bir firar kapısı bırakmış olmak Tannın hatası değil mecburiyettir. Karşı olmayan bir tek fenomen dâle barındırma sistem. Esaret varsa kurtuluş da olacaktır. İlham bu yüzden gezinir yeryüzünde. Fikir akla bundan düşer. Kalp dediğin organ değil Truman'ın kayığıdır. Dünyanın sonunda dünyayı da aşacak, yaşamın ucunda ölümü de yenecek o'dur. Tannı arkasına yaslanırlar olanı biteni izler. Bir düşsel temsille"yeni bir dünya yaratabilir mi?" diye bekler. Bir hissiyatı söylüyorlar, böyle midir bilmem, beklediği bu kurtuluşun gerçekleşmesidir. O inşa etmiş de olsa insanın ve dünyanın kendi âlemini kendisinin çabalamı ihtimali onu da heyecanlandırır. Onları bu denli kuvvetli yaratabilmiş olması diyerek "acaba" der "başarabilirler mi?"

**Fikirler
insandan,
kentler
büstlerden
daima uzun
yaşar.**

Tabiat başarmaya inanır. Bütün muhteşemliğiyle kendini yerden yere vurup şekilden şekle girerek sanatçıdan onu tekrar doğurması için estetik bir yaratım dilenir. Güneş doğar, güneş batar, yıldızlar parlar, denizler kırmıdad, baharlar açar, kumlar yanar. Her şey bunun içindir. Dünya acıyı dindirecek olan düşsel temsili yaratabilmes için insana var gücüyle güzeli anlattır. Adeta içinden çıkını mağlup edip bir mutlakı iyive varması için ona yolu gösterir. Büyük bestekârlar, filozoflar, şairler, yazarlar, fikir insanları dağ başlarındaufka karşı dikilmiş dünyadan öğrendikleriyle kusursuz yeni bir dünya kurmak için çabalamaktadırlar. Temsilin kabiliyeti insanda, ilhamı dünyada saklıdır. Kızla boyalı akşamlarda, kavalıdan döven dalgalarında, nefesimizi kesen rüzgârlarda hep bunun fısıldayışı vardır. Tut elimi birader! Tutmadıkçakızın dünya zangıdır. Depremlerde, sellerde, kasırgalarda, yanardağlarda, üstümüze püsküren öfkenin sebebi budur.

Kendini duyuramayan dünya hırsından gazabını artırır. Kıyamet belki de insan ve dünyanın tamamen iletişiminin kopmasıyla olacaktır. Saz sustuğunda, kalem yazmaz olduğunda, ruh bedene sıkışık kaldığında, dünyanın çağrısı karşılıksız kalacaktır. Böyle bir çoraklığın sonunda herkes kendi sessizliğine gömülecek. Çayınla hiçbir gönü kabartılamayacak, dolunaylarda gizli denizlerimiz kırmıdadam olacak, dünya böyleye "düş" diyecekler. İşte o vakitlere çaresizlikle yarılacak, bütün bildiklerini unutmüş insanlık yavaşça kendi sonuna gömülecektir. Kim bilir öyle midir ya da hepimiz bilizir ki böyle. Çünkü bilmemenin kırılmaz bilemsek de o dünyanın içinde ayağı kırılmaz, sessizlikten korkmak zorundadır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteroy.org>

cennetinin cinnetini bilmek

Fotoğraf: Umay Umay

Artık nasıl bi yoldaysan devam et. Dönecek yer yok burada. Hiçbir şey söylemedim senle ilgili.

Yalancı, hırsız, düzenbaz olduğunu söylemedim. Zaten artık burada bunların özel anlamları kalmadı. Öldürdüğün tek bir kişiyi biliyorum. Aynadaki yüzü bana benzeyen, Öylece bırakıp gittiğin biri. Bu da kimseyi hiç mi hiç ilgilendirmez. Üstünden asırlar geçmiş. Acımasızca, hunharca geçmiş. İyi olmayı hatırlaman ezberini bozar mı? Benim kalbimi acıtıyor. İyi olduğumdaki hâlîme bakınca gerçekte hiç iyi olmadığımı görüyorum. Nasıl bir kandırılmışlık anlatamam.

Sonra tramvaya bindim. Karaköy'de güneş batıyordu. Beni sorarsan, tabii zor ihtimal sorman, hiçbir şey istediğim gibi gitmedi. Ben de gittiği yere kadar prensibe alıştırdım bünyeyi. Ayrıca nereye kadar güdelebilir ki. Sen Karaköy'de güneşin doğuşunu severdin. Ben hep batışına yetişirdim. Uyumsuz olduğumuz oradan belliydi zaten. Kendimi yeniden kahredemem. Arayıp uyarmayacağım seni. Olması gerekenler olsun. **Bulsunlar seni. Dünya küçük. Eskiden bu kadar küçük değildi saklanırdık.** Kötülüklerden, acılardan saklanabiliirdik. İşlerine yarıyorsan seni anırlar. Cennetinin cinnetini bilmek onlara gelmez. Evet sanırım böyle olur ve yine yırtarsın... Ne güzel huzurumu kaçırдың gene. Böyle iyiydim ben. Yıllardır senden haber alamayıp böyle bir rühamla karşılaşmak gömduğum duyguları yeniden açığa çıkardı. O mektubu asla açmayacağım. Benim salaklığım, senin canlılığın ortaya çıktı. Yıllardır seni düşünüyordum. Bu ihtimali ben iyi boyunca güldürdün. Aslında güldüğüm şaka gibi olan hayat. Hayatın taaaa... Hangi ülkede sürüyorsun acaba. Hangi yalancı

Mehmet Ali & Akşamsefası

kadınların peşlerinde koşuyorsun. Bazı aşklar kötü edebiyat. Bence evet tam da bu kötü hayat gibi kötü aşk

Beyninde iyi huylu ırlu, uğursuz aşkım. Yedi ceddini zehirleyip foseptik çukurunda gömen. Genleri katil sevgilim. Herkes, bir gün gelecek, çocuk olduğunu unutacak. Ben senin gözlerini unutmayacağım. Bunu bil, son kalan parçanla bil. Sahip çıkmama gerek yok. Sadece bil. Seni kendi celladına döndürdüler.

Susuz kalmışsın diye kendi kanını içirdiler. O kadar masum olduğunu biliyoruz ama bunları sana yaptılar.

O binadan nasıl çıktığını biliyorum. Sırtına siyah bi gölge yapışmış gibiydi. Düşünmek istemediğinçe tetikleniyordu.

Ama beni görmeliydin. Usulca kalktım.

Karşımda ne iş yaptığını pek de anlamadığım kadına baktım. Adı Petra idi. Belki de değildi. Artık ben de tam olarak neyin ne olduğunu biliyorum. Tam göz bebeklerinin içine baktım. Senin asla ama asla birine zarar veremeyeceğini söyledim. İnsanı delirten hayattı.

O'nun masum olduğunu nereden çıkartıyorlar. Seni buna döndüren kimyasallar nedenseler... Kimsesizler... onların uyandıklarında hatırladıkları rüyaları bile yok. O benim aşkım, asla kötü olamaz dedim. Senin delice bir şey yapacağını söylediler. Köprüden atlar ya da birini yaralar ya da yok eder dediler. Tedavi görmeyen gerektiğini söylediler. Kafanda kocaman ur olduğunu ama iyi huylu olduğunu, bunun da idrak yeteneğini bozduğunu ima ettiler. Doğrusu herkesin yalancı olduğunu yapamadıklarını benim suçunda. Senin aşkılık hastalığın. Muzdarip olduğun kaderin parçaları.

Herkes, bir gün gelecek, çocuk olduğunu unutacak. Ben senin gözlerini unutmayacağım.

Yekta Kopan

boğaziçi arturo ui'nin yükselişini engeller

Hitler'in yükselişi ile gangster Al Capone'un öykülerini örttüren Brecht, bir ülkenin kaderinin siyasal çete ekseninde nereden nereye gelebileceğini takır takır anlatır.

Bu yazının kaleme alındığı gün Boğaziçi Üniversitesi'nde akademisyenler elinci buluşmalarını gerçekleştiriyordu.

Olağan akışında giden bir hayatta bu cümle "şu çağrışımın yapıldı: Akademisyenler bilimsel bir jüri için, okulda açılacak bir araştırma merkezi için, bir başarıyı kutlamak için, öğrencileriyle sohbet etmek için, kasacası akademinin ilerlemesi ruhuna uygun bir neden için toplandı. Ne yazık ki durum öyle değil. Neden toplandıklarını hepimiz biliyoruz, bütün dünya biliyor. Boğaziçi Üniversitesi akademisyenle, öğrencisiyle direnişte. Ellinci buluşmada da akademisyenler bir kez daha rektörlük binasının önünde bir araya geldiler. Kayyum rektörün oturtulduğu binaya sirtlarını dönuip istifâ taleplerini yinelediler.

Tam da bu süreçte elimde bir tiyatro

oyunu kitapçığı geçti. Boğaziçi Üniversitesi Oyuncularının 1976-1977 döneminde sergilediğı *Arturo Ui'nin Engellenibiliir Yükselişi* oyununun kitapçığı. Pekî kim bu Arturo Ui, Brecht neden böyle bir oyun yazmış?

Bertolt Brecht bu oyunu ilk olarak 1935'te New York'ta tasarlar. 1939'da Hitler faşizmi Avrupa'yı yutmaya başlamasından önce Danimarka'ya, arkasından Finlandiya'ya kaçar. 1941 yılında ABD'ye gitmek için Helsinki'ye vize beklerken de metni tamamlar. Ama ne yazık ki oyun ilk kez ancak Brecht'in ölümünden sonra, 1958 yılında sahnelenir.

Brecht bu oyunda tiyatro dehasını bir kez daha gösterir. Hitler'in yükselişi ile gangster Al Capone'un öykülerini örttüren Brecht, bir ülkenin kaderinin siyasal çete ekseninde nereden nereye gelebileceğini takır takır anlatır. Oyuna ilgili notlarında şöyle der, "Bu oyun büyük katillerle duyulması olagan, o tehlikeli sağıyığı yok etmek amacıyla

yazılmış bir 'kıssadan hisseçikarma' oyunudur. Büyük katiller sergilenmelidir, özellikle güllüklükleri içinde gösterilmelidir. Bunlar aslında gerçek anlamda büyük siyasal katiller değildirler; ama büyük katillere yakın olduklarıdır."

Ben oyunu ilk olarak ergenliğe geç yaşlarımda, Ankara Devlet Tiyatrosunda izlemiştim. Sevgi Soysal ve Başar Sabuncu'nun çevirisi, Gülşen Karakadoğlu'nun dramaturji jisi, Turgay Erdener'in müzikleri, Yücel Erten'in yönetimi ve Arturo Ui'nin *Önlenibiliir Tirmasıyış* isimle. Yıl 1979 **Sadece bu oyunun değil, bir Brecht oyununun Devlet Tiyatroları bünyesinde ilk sahnelenışı.** Zaten oyun kitapçığında da Can Yücel'in bu konuyla ilgili bir yazısı da var. Sahnedeki muhteşem bir oyuncu kadrosu: Işık Toprak, Zekai Müftoğlu, İstemi Betil, Tarih Uluoğlu, Deger İmsel, Erdoğan Göze, Kaya Akarsu, Emir Tayla, Tamer Levent, Zühtü Erkan derken liste uzayıp gidiyor.

Arturo Ui, Bronx'tan çıkma küçük bir mafya lideridir. Türlü numarayla, zor kullanarak falan Chicago'daki karnabakar tröstünün koruyuculuğunu ele geçirmeye başlamış. Siyasetin gangsterlerle iş birliği yapması Arturo Ui'nin nihai amacıdır. Hükûmsuzluk, yangınlar, soyguncular, mayacılar, dâşinin susturulması... Ünlü bir tarihçi, gangsterlerin belirlenmiş bir çarkı güçlenir. Karanlık

işler ve karanlık ilişkiler halkın kaderini değiştirir. Brecht, Hitler'in Alman kapitalistleriyle olan ilişkisini, Chicago gangsterlerinin iş adamlarıyla olan iş birliğine koşutluk kuracak biçimde yazmıştır. Oyundaki karakterler bu koşutluk çerçevesinde kurgulanmıştır. Al Capone ve Hitler'in keşim kümesi olan Arturo Ui, Ui'nin yardımcısı Emanuele Giri (Göring) ile Giuseppe Givola (Goebbels), vali ve tüccar Dogsborough (Hindenburg) gibi. Bu oyunda ilk buluşmamdan çok etkilenmişim. Daha sonra da yolum keşiti Arturo U'yle. İstanbul DT ve Tiyatroadam yorumlarını yeri gelmişken anayım...

Gelelim elimizdeki oyun broşüründen yola çıkarak Boğaziçi Üniversitesi Oyuncuları yorumuna. Her şeyden önce şunu hatırlatayım, bu yorum Devlet Tiyatroları yorumundan önce sahneleniyor. BÜ Oyuncuları için çeviriyi Ferhat Boratav, Gürol İrzi ve Bülent Somay yapmış. Tam anlamıyla bir kolektif çalışma bu. Herkes her işin ucundan tutmuş. Refik Telhan'ın hazırladığı belgesel görüntüler, Mustafa Gürel ve Emre Senan'ın hazırladığı filmler kullanılmış. Fon perdesindeki etkileyici Chicago çizimi de dünyaca ünlü tasarımcı Emre Senan'a ait. Kostüm işi Ferhat Boratav'la günümüzün en önemli ve etkili elgistrmenlerinden Nurdan Gürbük'e emanet edilmiş. Yıllar sonra o günleri anlatırken "Kostümleri tek tek Tahtakale'de topladık, bir de Beyoğlu'ndaki kostümcü Niyazi Bey'den," diyor Ferhat Boratav. "Malum oyunda Giri/Göring'in özelliğı, kurbanlarının fôtr şapkalarından koleksiyon yapmak. O yüzden özellikle Borsalino şapka topladık."

Müziklerde Semir Fırınoğlu ve Bülent Ortaçgil imzası var. Ortaçgil'in "Benimle Oynar Mısın?" albümü çikâhi daha iki yıl olmuş. Dekor uygulamadan sahne yönetimine, makyajdan dramaturjiye hep o muhteşem kadronun imzası var: Nurdan Gürbük, Deniz Şengel, Şebnem Şenyener, Ziya Derlen, Meltem Ahiska, Uğur Aksoy, Müge Asal, Fatih Erdoğan, Berrin Inanç, Refik Telhan ve Celil Oker.

Arturo Ui rolünde Serdar Arat var. O zamanlar İdani Bilimler Fakültesi öğrencisi olan Arat, günümüzün en önemli ressamlarından biri ve uzun yıllardır New York'ta yaşıyor. Reklam yönetmeni Ali Erdemci Givola/Goebbels, gazeteci ve televizyon programcısı Ferhat Boratav/Giri/Göring rollerinde. Anlatıcı Ziya Derlen'in son sözü bugün bile oyuncularımlar kulağında, "Erken sevinmeyin kazandınız diye/Sürünerek çıktığı karanlık doğurgan hâla."

1976-1977 sezonunda BÜ Oyuncuları bu oyunu sergileyerek Arturo U'lerin maskesini indirir, seyirciyi o doğurgan karanlığı gösterir. Oyunun her sahnelenişinde yükseliş biraz daha engellenir. Zaten oyun "faşizm tehlikesinden bugün sürdüğü her yerde ve her zaman teşhis edilebilmesi" için kaleme alınmıştır.

Boğaziçi Üniversitesi Oyuncuları sonraki yıllarda da olağanüstü işler yaptı. O sahneden yolu geçen birçok önemli isim oldu. Boğaziçi Üniversitesi'nin öğrencileri, hocaları, yolu bir şekilde oradan geçmiş birçok isim bu ülkenin bilimine, kültürene, sanatına imza attı ve almaya devam edecek. "Haksızlığa karşı duruş" diye özetleyebiliriz suya yazılan bir cümle değildir ne de olsa...

Karanlık işler ve karanlık ilişkiler halkın kaderini değiştirir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://frantey.org>

Mehmet Ali Akşemsürâ

Dilan Bozgel

moda her şey ise ben hiçbir şeyim

Fotoğrafçılık eğitimi alırken moda fotoğrafçılığı üzerine yoğunlaşmıştım. Sanırım çaresiz bir heves ya da yolumu bulabilmem için bir keşifti. Teslim projesi Fransız Vogue dergisinde bir gün şatafatlı bir moda çekimi yapma hayaliyle hazırlamak için araştırmalara başlamışken jeton düştü; bu dünyayı gösteriş budalalığına çevirmek için yarısanların sahasında yer almak istemiyordum. Hemen projesi hazırladım, kemikleri belgrin, malum standartlara görecelimsiz, dışkıktan son derece uzak bir kadın modelimin üstüne demode bir etek giyirdim. Memeleri ortada ama neredeyse küçük bir erkek çocuğu boyutundaydı. Yüzünde ise bir kese kağıdı vardı. Kese kağıdının üstünde "moda her şey ise ben hiçbir şeyim" yazıyordu. Fotoğrafı, okula teslim ettim ve projeden çekildiğini söyledim...

Hiçbir zaman ayaklı butik gibi gezme hevesim olmamıştı, zaten bana ayakkabı ve çanta markası yerine kamera ve lens markalarını sormalısınz sohbet edebilmek için. Her dönem değişen şekillere ayak yudurmak ise koca bir çlgınlık, ortaokuldan beri giydiğim aynı botlarımı düşünürsek, geçici modalara teslim olmayı zaten hiç kabul etmemişim ben. Sokakta trend yeni sezon elbiseyle süzülen bir insanın fotoğrafını çekmek yerine koyunlarını otlatan çobanların üstündeki kepengeğevuran güneş ışığını bir fotoğraf karesinde buluşturmaya ben çok daha

fazla heyecanlandırıyord. Bu, elbette bir kıyas değil. Aynı zamanda bunun, solcu romantizmiyle de yakından uzaktan bir ilgisi yok. Hayatın kalbinin, geçici kumaş parçalarına sahip olarak atmadığını biliyorum sadece.

Geçtiğimiz aylarda Mardin'e gitmiştim, şehrin eski çarşısında kameramla dolaşırken Suriye'den getirilen yasemin, nergis, gül kokulu esansları koklamak için eski, küçük ve tozlu dükkânlara uğruyordum. Bir köşede fotoğraftaki adamın geçtiğini gördüm. Kıyafeti dikkatimi çekmişti. Peşine düştüm çaktırmadan. Üç dükkân doluştım peşinde. Cesaret de edemiyordum yaklaşmaya, kıyafetine iltifat etmek istiyordum bir yandan. Dördüncü dükkâna girdi, ben de peşinden. Beni aniden yakalamış gibi gözüme baktı. Selamlaştık. Bir cesaret fotoğrafını çekmek için ricada bulundum, kıyafetini çok beğendiğimi söyledim. Yük taşıran rahat ediyormuş bu parçalar üstündeyken. "Zaten farkındayım beni takip ediyorsun sabahtan beri," dedi ve soğuk bir Mardin gününde, çarşının ortasında; sanki moda haftasının Milano'sunda gibi poz verdi. **Çok yabancısı olduğum kıyafetler miydi de benim ilgimi çekiyordu bu "tarz"? Hayır tabii ki!** Dederlerimin de akrobalarımın da benzer kıyafetler giydiğini gördüm ben çocukken. **Peki bu tarzı bu kadar, hiçbir şey olmayan, sınırsızlığına kapıyı açmamın bu tarzı mı?** Çünkü moda her şey ise ben hiçbir şeyim. :)

Aslı Alpar

OH...
İLKBAHAR ONLINE
OLDU...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rante.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Gökhan Çınar

gölgeli

Sen, senden özünü çalanların yerine beni cezalandırdın. İçinde ölenlerin failini bulamadığın için beni yargıladın. En yalnız bırakılmış taraflarınla sessizleştirdin beni.

Seni tanıdığım büyük meydanların birindeyim. Yine yolumu kaybetmişim ve yine evimi bulamıyordum. Hava apaydınlıktı. Ben o ışığın altında önümü göremiyordum. Meydan beni yutmak üzereydi. Çaresiz, tedirgin ve çıplak hissediyordum. Binlerce kez yaşısam da alışamadığım duyguları vardı. Korkuyordum. Kalabalığın ortasında kim vurduya gitmekten çok korkuyordum. Dörtнала koşuyordum.

Koşarken gözlerimi kapattım. Işığı görmemenin bir yolunu bulsam da sesleri duymamanın bir yolu yoktu. Meydanı dinlemem için çekiliyordum. Kalbimi dinlemem delirecek gibi oluyordum. Koşarken düştüm. Tam düştüğüm yerdedim. Gözümü açtım ve kalkmak için bacaklarıma tutundum. Sonra elimi tutup beni kaldırdım. Hiç unutmuyorum! Kafa mı kaldırıp seni gördüğüm de derin bir nefes aldım .Sanki seni iyi tanıyordum, Sen de beni ilk kez görmüş gibi değildin. Yüzüne kocaman bir gölge düşmüştü. Gölge sanki yüzünün rengi olmuştu. Çok tuhaf ama gölgeli yüzüne baktıkça rahatladım. Bütün meydanların, ışıkların, kalabalıkların tehlikesi şehirden çekildi o anda. Yüzüne baktıkça kendimi bulduğumu hatırlıyorum. Gölgene baktıkça kaybolduğumu ve bunun ne kadar iyi geldiğini hatırlıyorum. Ne konuştuğumuzu hatırlamıyorum. Bir kuytuda, bir gölgeye sığınmaya çok ihtiyacım vardı ve aradığımı bulmuştum. Zamanla fark ettim, sadece yüzünde değişmiş o gölge. Ruhun, özün, vicdanın da açılmıştı. Gölgen, yalararını kapatmak için taktığın ve yalararını çarçarken kullanacağın maskenmiş.

Başlarda bana sıkı sıkı sarılıyordun, ben de sana koşulsuz güveniyordum. Sarılarken bir huzursuzluğun vardı ama bunu dert etmiyordum. Bir gün bir yara izini gördüm, bir hissimla kapattın üstünü. Sustun. Sonra bir yara izimi gösterdim sana. Yalararınızdan birleşmek istedim. Kafam çevirdim. Canımı birden yakmadın. Beni yıkan zaman aldı. Bir sabah telaşına, bir gün koşturmacasına, bir akşam yorgunluğuna özenle dağdığın içinin zehirlerini. Bir zaafımı ortaya bıraksam güldün. Yarım kaldığım bir cümleye başlasam kestirip attın. Bir boşluğumu keşfetsem büyüttün. Bir hayalimi anlatsam küçümsedin. Yumuşak karnımı açtıkça bıraktığımıza vurdun zamanla. Ortak zamanlar azaaldi, yüzüne düşen gölgeler çoğaldı zamanla. Beni hâlâ seviyor ve yalnız sana güveniyordum. Sevdikçe can yakmaya, güvendiğin içinden yıkmaya devam ettin.

Ben, senin içindeki kararlılığına boğduğum bir çocuk olmaya başladım. Ben aslında senin gözünde senin çocuğun oldum. Çocukluğunda nereden vurulduysan oradan vurdun bana. Anıya baktın. Yüzünü beğenmediğin yüzüme gölgeni düşürdün. **Aynaya baktın. Ruhunu beğenmediğin benimişim yarılamaya kalktı. Aynaya baktın. Çocukluğun beğenmediğin beni kimin de yok etmek istedin.** Bütün hayatını bu yarılamaya adanmıştı. Yarılamada seni sildin. Kırk aynanın parçalarını seni kestin.

Senin yok edilmiş çocukluğun benim ihmal edilmiş çocukluğuma denk geldi. İhmal de bir şiddet biçimidir biliyorsun!

İçinde ölenlerin failini bulamadığın için beni yargıladın. En yalnız bırakılmış taraflarınla sessizleştirdin beni. Vicdanının kör noktasına yerleştirip defalarca canımı yaktın. Hedefin bendi mi ama kaynağın değildim . Yalalayarak sevmeyi öğrendiğin anıların benimle değiştiremedin.

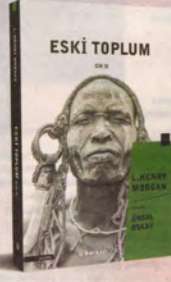
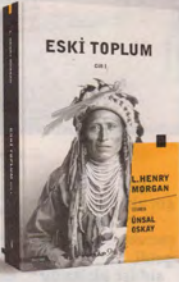
Ben seni sevdim gölgeyi. Gölge anımları yükledim. Ben seni seçtim. Sen canımı böyle yakarken ben canımı kurtarmayı seçmedim. Seninle kaldım. Işığın güvenmediğin için senin gölgede eridim. Aşındığım olacaktı zannettiğim mumunda yanıp eridim. Karanlığında beklerken güvendedim zannettim. Çünkü öylesini biliyordum. Annem de babamı böyle sevmişti. Acıtarak!

Babam da beni böyle sevmişti. Anıyarak! Ben de kendimi böyle sevmişim. Acımı duymayarak! Başka türlüünü bilmiyordum yani. Sen bana bildiğim yerden geldin. Sen bana, kendi aynandan çocukluk fotografini gösterdin. Bilmediğim yollara çıkmaktansa, tanıdığım evlerden birine sığındım böylece. Sen evi başına yakarken bana ilk evimi hatırlattın. Ben de orada kaldım. Ben zaten hep o evde kaldım. Senin yok edilmiş çocukluğun benim ihmal edilmiş çocukluğuma denk geldi. İhmal de bir şiddet biçimidir biliyorsun! İhmal edilen bir çocuğun suskunluğu acının en gürültülü hallerinden biridir. Sen bana o gürültüyü hatırlattın. Sen bana o şiddeti tekrar yaşattın.

Ben senden ayrıldığımda ruhum bedenimden tamamen ayrılmıştı. Yüzüme düşen gölgen gözlerimi kapatmıştı. Şimdi siyahıya bir yüzüm var. Sana benziyorum. Sana benzediğimi gördüğük yüzümü defalarca yıkıyorum. Hayatım boyunca hiç dokunmadığım kadar suya sabuna dokunuyorum. Beni, sana bağlayacak kadar güçlenmiş değersizliği bir naklaımla kazıyorum. Felaketine bile güvenecek kadar büyümiş yetersizliği ellerimle söküyorum. Şiddetini aşk zannettiğim sevgisizliğine ova ova temizliyorum. Böyle böyle arınacağımı biliyorum. Hastayım ve sayende hastalıklı hayatımın köklerine iniyorum. Gölgeyi, sen de bul bir yolunu ve kendini iyileştir. Diyelim ki beni öldürdün. Diyelim ki benden sonra karşına gelenleri öldürdün. Hadi diyelim ki hizını almadın ve herkesi öldürdün! Geriye kalan kendin kendinden nasıl koruyacaksın? Sana belalar okumuyorum, şifalar dilliyorum. Bazen iyi ki karşılaşmışsın diyorum. Sen olmasaydın çivişin sökebildiği çiviye bulamayacaktım. Bu ilışıyle zehirlenmeseydim tedaviye gitmezdim. Bilmeyim diye aramaya çıktım. Öldürmeseydin, doğmayacaktım.

Dev aynanın heybetinde beni ezdin. Bari iyileşebilsen de gölgeyi O da olmadı. Acı çekerken atıldığı bir çirlik, unutmak istediğin anıların gürültüsünü bastıramadı. Kestiğin yerlerinden akan kan senin içini yakayamadı. Kafamı öne eğeyim diye vurduğum hiçbir darbe okşanmayan başının boşluğunu unutturamadı. Şimdi anlıyorum! Sen, senden özünü çalanların yerine beni cezalandırdın.

YENİ
ÇIKANLAR

MANDOİN İNKILAP 94. yıl Sayfa 6

İSTANBUL / Merkez Yenibosna • İSTANBUL / Sanal Mağaza • İSTANBUL / Fatch Historia • İSTANBUL / Avclar Pelican Mall • İSTANBUL / Acarkent Calticum • İSTANBUL / Bahçelievler Metroport
İSTANBUL / Beşiktaş Perla Vista • İSTANBUL / Altıncı Yıl • İSTANBUL / Çakırlı Sirketi • İSTANBUL / Acarkent • İSTANBUL / Esenyurt City Center • İZMİR / Balçova • İZMİR / Çiğli

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteey.org>

Sunay Akın

hitit kılıcı

1991 yılında, Hitit İmparatorluğu'nun başkenti Boğazköy-Hattuşa'nın Aslanlı Kapısı'nın dışındaki arazide, yol yapımı için çalışan buldozer sürücüsü bir kılıç bulur.

Yasar Erkan olimpiyat döneminde meşhur ve Türkiye Foto Sen'inde de yer alan, Türkiye'nin en ünlü fotoğrafçısı. Yazar Erkan, 1936 yılında İstanbul'da doğmuştur. R. Zallı, İstanbul'da...

Hamallar, Galata Limanı'ndan taşıdığı bavyralı Justiniano Otel'i'nden içeri girdikten, arkalarından yürüyün iki Fransız, deniz yolculuğunun hiç önemsemeyen bir an önce İstanbul sokaklarını keşfetmek için can atmaktadır. Maxime Du Camp odasında fotoğraf makinesini

koltuğundan çıkıp hazırlarken, arkadaş; pencereyi açarak, geçirdiği epilepsi krizine bu büyüklüğün havasının iyi geleceği inancıyla derin bir nefes alır.

12 Kasım 1850'de geldikleri İstanbul'da 40 gün kalır iki kafadar. Kentte ziyaret ettikleri yerlerden bir de Aya İrini Kilisesi'dir. 10 yıllarda tarihi yapı müze olarak kullanılmaktadır. 1846'da Ahmet Fethi Paşa'nın silahlardan ve eski eserlerden oluşturduğu sergi, tarihimizde müzeleşen ilk adımı olarak değerlendirilir.

29. yazını 12 Aralık günü İstanbul'da kutlayacak olan Maxime Du Camp'ın yol arkadaşı, Aya İrini'de yaşadıklarını şöyle yazacaktır defterine, "Sultan Mehmet'in kılıcını elime almak istedim. Son derece ağrıdı."

Fatih Sultan Mehmet'in kılıcını tutan el, doğu seyahatinden dönünce kaleme sarılacak ve modern romanın doğuşu olarak kabul edilen "Madam Bovary"yi yazacaktır. Fransız yazar Gustave Flaubert'tir. Fatih'in kılıcına dokunan el...

Sayfalarında kılıçların çarpıştığı sövalye romanlarından etkilenen Arnavut Kız Koleji öğrencisi Halet Çambel, okuldan artakalan zamanlarında Alexander Nodolski'nin eskrim derslerine katılır. Sorbonne Üniversitesinde arkeoloji öğrenimi görürken, "Üç Silahşör"ün yazarı Alexandre Dumas'ın Pantheon'daki mezarını ziyaret etmeyi unutmaz. İstanbul'dan sonra Paris'te de eskrim dersleri alan genç kız 1936 yılında, Münih'te düzenlenen Olimpiyat Oyunları'nda görürüz. Halet Çambel, Suat Fetgeri Aşen'iyle birlikte olimpiyatlarda ülkemizi temsil eden ilk kadın sporcumuz olur. Eskrim alanında oyunlara katılan Halet Çambel derece alamaz ama Hitler'in davetine katılmayı reddederek, tarihin madalya kürsüsündeki yerini alır.

Sirkeci Garı'ndan kalkan trenlerin tahtalarını tittirettiği, Kumkapı ve Yenikapı istasyonları arasında, rayların yanı başındaki evlerden birinde yaşamaktadır, ar arabacı Ali Bey. Babası gibi pehlivanlık yapan Ali Bey'in en büyük hayali, oğlu Yaşar'ın güreşçi olmasıdır. Resitpaşa lükolunda okuyan Yaşar sadece okulun bahçesinde değil, mahallesindeki boş arsalarda da her fırsatta güreş tutar arkadaşlarıyla. Akşamları eve geldğinde babası kimelele güreşliğini sorarken, annesi Seher Hanım üstü baş yırtıldığı, kolu başı kanadığı için üzüntölür.

Sultanahmet Parkı'nın çimlerinde akanlarıyla güreşirken günlerden bir gün, yanlarına gelen bir adam kendiliğinden güreş öğrenemeyeceklerini, bu sporda gerçekten yetişmek istiyorlarsa Kumkapı Güreş Kulübüne gitmelerini söyler. Ünlü pehlivan Faruk İsmail'dir Yaşar'ın karışına çıkan. Onun sayesinde Kumkapı Güreş Kulübünde milli takımın hocası Camal Raol Peter'le tanışır, dersler alır.

İstanbul Güreş Şampiyonası

61 kiloda birincilik kazanan Yaşar'ın "çaresiz" anlamına gelen "Erkan" olan soyadı, güreş sporunu çok seven Atatürk tarafından "Erkan" olarak değiştirilir. Babası Ali Pehlivan'la güreş tutan çocuk, evin tahtalarında piyanonun tuşları gibi ser çıkartan tren vagonlarının birinin içindedir. 1936 yılında, Berlin'e gidiyor, ülkesi adına olimpiyat oyunlarında güreşmeye...

Halet Çambel, eskrim alanında yarışırken, Yaşar Erkan da 61 kiloda dünyanın en güçlü sporcularıyla güreşir, birbiri ardına. Güreşte "bel kundesı" adı verilen oyunun mucidi olan güreşçi, birincilik kürsüsüne çıkarak olimpiyat tarihinde ilk kez milli marşımızı çaldırır. Bu başarı haberi üzerine Atatürk şu telgrafı gönderir Berlin'e, "Kendin küçüksün ama memleket için çok büyük bir iş yaptın. Artık ismin Türk spor tarihine geçti. Çok yaşa Yaşar."

Ne garipir, Yaşar Erkan'ın Türkiye'ye olimpiyatlarda ilk altın madalya kazandırmasından 33 yıl sonra, Neil Armstrong Ay'a ilk adımı atıldığında, Atatürk'ün kutlama mesajındaki sözü söyleyecektir, "Benim için küçük ama insanlık için büyük bir adımdır."

Madalya töreninde İstiklal Marşı'nı dinlerken, elinde bir meşe fidanıyla görürüz şampiyonu güreşçiyi. Berlin Olimpiyatları'nda, birincilik kazanan sporculara altın madalyayla birlikte bir de meşe fidanı verilmektedir. Yaşar Erkan, İstanbul'a döner dönmöz, Nurettin Bey'in işlettiği "Foto Şen" de alır soluğu. Yakasına olimpiyat rozetini taktığı ceketiyle poz verir, altın madalya ve meşe fidanının yanında. Sonra gidir, Sultanahmet sembinden kendisine armağan edilen üç katlı evin ön bahçesine elleriyle diker fidanı. Binaının kapısına da bir tabela asar: Olimpiyat Apartmanı.

Ve yıllar sonra, spor tarihimizin unutulmaz yazarı Cem Atabeyoğlu şu yazıyı kaleme alır, "Geçenlerde yolum çocukluğum, delikanlılığım ve gençliğimin geçtiği oralara düştü. Ne o minicik üç katlı Olimpiyat Apartmanı vardı, ne de bahçesine Yaşar Erkan'ın özenle diktiği olimpiyat şampiyonluğu anısı meşe fidanı."

İstanbul'da, olimpiyat oyunlarında ilk kez milli marşımız çalınırken, altın madalyalı sporcumuzun elinde tuttuğu bir meşe fidanı varmış, büyüyen... Hem de ülkesine o onuru kazandıran Yaşar Erkan'ın elleriyle diktiği... Bu bilgiyi de "Kaybolan İstanbul Müzesi"nin hüzünlü eserleri arasına kaydedelim.

1991 yılında, Hitit İmparatorluğu'nun başkenti Boğazköy-Hattuşa'nın Aslanlı Kapısı'nın dışındaki arazide, yol yapımı için çalışan buldozer sürücüsü bir kılıç bulur. Bronzdan döken kılıç 80 santim uzunluğundadır ve üstünde Hittite şur yazmaktadır. "Büyük kral Tuthaliya Assuwa ülkesini yerle bir ettiği zaman bu kılıcı efendisi Firtına Tanrısı'na adak olarak sundu."

Arkeologlar kılıcın üstündeki yazıyı okumalarını, 1946 yılında yapılan Karatepe-Arsilante Höyüğü kazılarında buldular. Bu çalışmada ulaşılan kalıntılarda, Hittit hiyeroglifleriyle Fenike yazısının bir arada kullanıldığı fark edilir. Böylelikle Fenike yazısı okunabildiği için Hittit hiyerogliflerinin çözümüne ulaşıp. Bu keşif gerçekleştiren arkeologlardan biri de ülkemizi olimpiyatlarda temsil eden ilk kadın sporcu, eskrimci

Yasar Erkan, 1936 yılında İstanbul'da doğmuştur. Türkiye Foto Sen'inde de yer alan, Türkiye'nin en ünlü fotoğrafçısı. Yazar Erkan, 1936 yılında İstanbul'da doğmuştur. R. Zallı, İstanbul'da...

"Kendin küçüksün ama memleket için çok büyük bir iş yaptın. Artık ismin Türk spor tarihine geçti. Çok yaşa Yaşar."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

tabiatın çılgılığı

Edvard Munch, Çığlık eserini 1893'te Oslo'da kaldığı sırada yaratmıştır. Manzara garip ve gerçek dışı görünse de işin kendisi Munch'a göre başına gelen somut bir olayı anlatır.

Bazı resimler ressamlarından çok daha büyük hâle gelerek onları aşmayı başırdı. Evrensel imgelemlerden ziyade, yalnızca tek bir sanatçı veya tek bir ülkeye ait olmaktan çıkarlar. Bu eserler artık yalnızca belirli bir döneme bile ait olmazlar; insanlığın temelinde yatan kaygıları dile getirmektedirler. Kalıcı değişimlerin akıntısına dayanmayı başararak sanat tarihi üzerinde izlerini belirgin şekilde bırakırlar.

Edvard Munch'un "Çığlık" (1893) eseri de aynı şekilde, sanatçının kişiliğiyle olan derin bağlantısına rağmen nesillerce insanın dünya üzerindeki varlığının manasını sorgulatan eserlere bir örnek teşkil eder.

1863 yılında Norveç'te Leten bölgesine bağlı Ådalsbruk köyünde dünyaya gelen Munch'un çocukluğu trajedi ve hastalıkların ağırlığı altında geçti. Günümüzde Oslo adını verdiği kentte bulunan Kraliyet Sanat ve Tasarım Okulunda aldığı eğitimden ardından sanatçı çoğu zaman bunalmış içindeki duygularını ve narın aklı durumunu deforme figürler ve parlak renklerle kullanarak çığırdağcı öncü dışı vurumcu eserler üretmeye başladı. İçsel yaşamını belgelediği "ruh tablolarında" cesurcasergilediği yeni ve radikal pentür tarzında Gauguin, Lautrec ve van Gogh gibi post-empresyonist sanatçıların izleri görülmektedir. Örneğin; iç kardeşinin ölümünden esinlenerek ortaya koyduğu *Hasta Çocuk* (1889) eseri, Munch'un ilk "ruh tablosudur" ve sanatın psikolojik ve alegorik bakımdan gücüne odaklanmak amacıyla biçimci düşüncenin ötesine giderek gerçekleştirdiği izlenimcilikten kopuşun açığa çıktığı noktadır. O noktadan itibaren resmettiği figürler deform ve soyutlanmış bir hâl alır; kullandığı renkler bozulmuş ve gerçekleştiren kompozitör, fırça darbeleri kabalasmayaya ve aceleli hâlde gelmeye başlar. Artık yegâne sanatsal gayesi resimlerinin simgeci karakteri ve duygularının ifadesi olmuş gibi görünmektedir.

Edvard Munch, Çığlık eserini 1893'te Oslo'da kaldığı sırada yaratmıştır. Manzara garip ve gerçek dışı görünse de işin kendisi Munch'a göre başına gelen somut bir olayı anlatır. **Ressam bir aşkım gün batımı saatlerinde Oslo'nun sokaklarında iki arkadaşıyla gezinirken birdenbire gökyüzünün kenar kırmızı bir renge büründüğünü fark eder.** Kendisi yazılan bu manzara, "mavimsi kara bir fırtınanın üzerinde, ufka kadar uzanan kan ve upuzun alevler" şeklinde tasvir etmiştir. Arkadaşların yürümeye devam ederken, Munch manzarayı izleyekârlar ve düşüncelere daldığı sırada kendini korkudan titretir hâlede bulur. Ressam o an doğanın muazzam, sonsuz algıldığını duyar.

Bu kişisel anekdot Munch'un o aşkman tabiatın güzelliği ve kuvveti karşısında hissettiği duygularına ne denli yenik düştüğünü çok başarılı bir şekilde kelimelere döktükten, aynı zamandakiğin asıl kaynağını da açığa çıkarır. Kompozisyonun merkezinde bizimleziy yezüderan figür baktığımızda sanki çığır atan o kişiyim gibi görülmektedir. Ancak ressamın kendi kelimelerine baktığımızda çığılı tabiatın attığını görürüz. Eserin Almanca olan asıl ismi *Der Schrei der Natur* (Tabiatın Çığılığı) feryat ederinin insan değil tabiat olduğunu açığa gözler önüne serer.

Tabiat haykır; devasa bir enerjilerle fıskırırken alevleri gecenin karanlığının içinden dökülen bir nehir gibi hızla akar. Figür ise bunun aksine ufak, zayıf ve korkmuş hâldedir. Edvard Munch'un şaheseri hakikaten insanın, tabiatın gücüne maruz kaldığında yaşadığı ezici psiko-görsel deneyim için muazzam bir alegori teşkil eder. Ana figürün yüz ifadesi ve beden dili şaşkınlık, hayret ve korku arasında değişmektedir. Arkadaşı diğer iki figür gecenin karanlığı içerisinde kalırken ana figür bir an için ışıkla temas etmiş ve gözleri izleyiciye bakar. O manada, buradaki anlık varoluşsal kaygıyı biz de içinde

paylaşmış oluruz, ki bu kaygı modern insanlığın çok yakından tanıdığı bir histir.

Resimsel, dağınık ve resmin tamamını kaplayan kompozisyon resmin özüdeki gerginliği daha da güçlendirir. Tuvalin tepesinde, göğüs resmeden yatay bir kısım, süzülen kalın turuncu ve kırmızı lav akıntılarıyla doludur. Sıcak renklerin gerçekleştirdiği dikey hareket koyu lacivert ve mor tonlarla dolu dikey ve capraz kıvrımlara karşılık göstermektedir. Bu kıvrımlar hem resmin ele aldığı manzarayı hem de üzerinde ana figürümüzün durduğu köprüünün altından geçen nehrin temsil eder. Dikey ve capraz çizgiler kompozisyon içerisinde güçlü bir hareketlilik ve dinamizm yaratır. Aynı sırada nehir boyunca devam eden kahverengimsi su kıvrımları birlikte kompozisyonun bu kısmının tamamı, gökyüzünün didörtgen yapısıyla karşılık yaratan büyük bir üçgen biçim oluşturur. Nihayetinde köprü de bir üçgen biçimi yaratır ve perspektif bakımından bir derinlikeyol açar, böylelikle kompozisyona ek bir hareketgücü ekler. Resmin her parçası girdaplar içinde dönecek akmaktadır.

Üçgen kompozisyonun, kuvvetli renk karşıtlığının yanı sıra kaba fırça darbeleriaceleli bir pentür tarzının yanında resmin ifade gücüne de katkıda bulunmaktadı. Önceki figür bile tir tir titremektedir. Geç hatları her an kırılıp dağılacakmış gibi sallanır hâldedir. Dağılmanın sınırında, yardım için haykırıcısına bir görünümde sahiptir. Yani tabiatın haykırışının aksini, figürün haykırışına görülebilmektedir.

Figür bir erkek midir, kadın mı? Yaşayan bir birey mi, yüzü olmayan bir iblis mi, yoksa iskelet suretinde bir ölüm alegoris mi? Aslında figür, biz ne istersek o yüzü bir ölüm maskesini, bir kuru kafayı ya da bir mumyayı andırıyor, gövdeyle beraber, natüralizm ve detayın yoksulluğunda, soyutlaştırılmış şekillere benziyorlar. Figürün insanlık için evrensel bir simgeye dönüştüren işte bu biçimsel sadeliktir. 100 yılı aşkın süredir insanların resme o denli kuvvetli bir tepki vermesi ve içinde kendilerini görebilmeleri de bu sebeptendir. Çığlık, insanın tabiatı anlama ve dünya üzerindeki kendi yerini bulabilme çabasının bir simgesidir. Aynı varoluşsal arayış bugün de sürmekte olduğu için, modernliğin o kayıp ve yalnız başkahramanında kendimizi bulabilimemize çok kolaydır.

Edvard Munch, 1893 ve 1910 yılları arasında "Çığlık" resminin iki yağlı boya, iki de pastel hâlini yapmış, bir dişi de baskısını üretmiştir. Bu eserlerden üçü Munch Müzesi ve Oslo Ulusal Galerisi koleksiyonlarında yer almaktadır, pastellerden biri ise 2012 yılında New York'ta milyarder Leon Black'in özel koleksiyonuna, ortalama 120.000.000 dolara satılmıştır. Oslo tarihini en pahalı sanat eserlerinden biri kılmaktadır. Hayatı boyunca ressam hem kendi ülkesinde hem de Almanya'da tanınmış ve takdir görmüştür. Ancak finansal olarak mütevazı bir başarı elde edebilmiştir, zira eserleri kendi döneminde radikal yenilikçilikleri sebebiyle çok satmamıştır.

Edvard Munch'un 1920'ler sonrası dönemdeki işleri ağırlıkla tarımaşışının resmeden tabloları,otoportreler veya nü resimlerden oluşur. Öyle görülmüyor ki ressam, yaşıyor ve son bölümünde Oslo yakınlığında Ekelye yaşıdığı sırada içsel huzur bulmayı başarmış. Bu dönem işleri önceki dönem resimleri kadar karamsar değildi ve daha açık bir renk skalası kullandı.

Munch 1944 yılı, 23 Ocak günü vefatettikten sonra Oslo kendi sanatçısının kalan eserlerini satın almış. Töven kentinde Munch Müzesini inşa etmiş ve 1963 yılında halka açmıştır. Müzenin bir yağlı boya ve bir pastel çalışması, 1900 civarı, 11-100 civarı resim, 4.500 civarı çizim ve 1.000 civarı baskıdan oluşmaktadır.

Çığlık, insanın tabiatı anlama ve dünya üzerinde kendi yerini bulabilme çabasının bir simgesidir.

Edvard Munch (1863 – 1944), Çığlık
84 cm x 66 cm, 1893, Ulusal Galerî, Oslo

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Kitabımın ilk cümlesi.

Herkese kabuğunun altında farklı bir tohum ekiliydi. Bense bu tohumları dinliyor, anlıyor ve filizlendirmeye çalışıyordum. İşte hikâye burada anlaşıyordu.

Çocukluğumdan çaldıkları her günü geri almak için dönmüştüm bu şehre.

Sırtındaki kamburunu kesmek için önce kafasındaki urları temizlemesi gerektiğini fark edeli birkaç gün olmuştu.

Bir çizgi çizdi
adam kâğıda.

Hikâyelerle yaşamaya çalıştım bu hayatı, romanlarda kaldı aklım... Kırıla döküle öğrendim, öğrendim ama adını koyamadığım bir hüznün kaldı gözlerimde...

Dudaklarının kenarında papatyalar açmaya başladılar. Sahi bahar mı gelmişti?

Mehmet Ali & Akşamsefası

@kafadergisi
hesabından okurlarımıza
“Bir kitap yazıyor
olsaydınız ilk cümlesi
ne olurdu?” diye sorduk.
İşte gelen bazı cevaplar...

Hayatımı nasıl
değiştirdiğinden
haberi yoktu.

Bazı anıların kokusunu
içime çekerek yürüdüm,
eskiden neşeyle
dolaştığım sokaklarda.

Sabahın karanlığında işe
gitmek için alt geçitten
geçerken gördüm haberi.

Tüm şehrin ışıkları, bir
doğum günü pastasını
üflemişçesine aynı
anda söndü.

Daha önce dünyaya
gözlerimi böylesi bir
mutlulukla açmamıştım...

Nefes alıp vermek bile
bu kadar yoruyorken
günü tamamlayacak
takati kendimde
nasıl buluyordum
bilmiyordum.

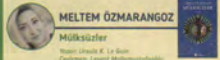
En sevdiğim yeri:

Hayat tıknafes olmak üzerine kurulu. Yavaş yavaş aile içinde birbirimizi yemeye başlıyoruz. Biz İstanbul'un bütün kıyı köylerinde topladığımız şifalı bitkileri kuruturuz ve hayatın zor zamanlarına, her türlü hastalığa karşı hazırlanırız. Bütün hastalıkların başlangıcı doğada, cevabı da, sırrı da, çözümü de doğada. Bilip susmak ustaların işi. Biz daha o kadar usta değiliz. Olur olmaz her şeyi bir cevapımız olmalı. Ancak büyülikle insanlar bizi bilgil, ulla ve sırta hakim bilgiler sanabilir.

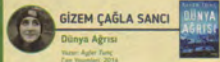
En sevdiğim yeri:

Bir kitabı okuyup bitirdiğiniz zaman, bunu yazan keşke çok yakın bir arkadaşım olsaydı da, canım her istediğinde onu telefonla arayıp konuşabilseydim diyorsanız, o kitap bence gerçekten iyidir.

En sevdiğim yeri:

Düşünceler baskı altına alarak yok edilemez. Onlar ancak dikkate alınmayarak yok edilebilir. Düşünmeyi reddedersek -değirmeyi reddedersek. İşte bizim toplumumuzun yaptığı da bu!

En sevdiğim yeri:

İnsanın yaşadıkça kısalmasının nedeni bu, kemiklerin kısalmasıyla ilgili yok, gerçekimi denen şey dünyanın yorgunluğu aslında, bizi yere çeken şey dinmeyen bu yorgunluk.

Senin başucu kitabın hangisi?

En sevdiğim yeri seç...

bireyazin@kafadergi.com adresine
kırtte fotoğrafını da ekleyerek gölla
göndermek ay bu sayfada yayımlanacaktır

**Bankacılığa daha az,
hayata daha çok zaman.**

**Birikimlerinizi değerlendirirken
işin uzmanıyla görüntülü görüşün,
akıllı yatırım yapın.**

Cebimdeki Danışman ING Mobil'de.

Cebimdeki Danışman ile müşterilerimize sunulacak bilgiler genel niteliktedir, sermaye piyasası mevzuatına göre yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Bu hizmetten işlem öncesi gün sonu veya son 3 aylık ortalama bakımı ile 100 bin ile 5 milyon TL arasındaki Özet Bankacılık birimi müşterilerimiz yararlanabilir. ING Mobil'de ilgili ürün ve hizmetler için detayları [ing.com.tr](https://www.ing.com.tr) adresinde bulabilirsiniz.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

en hayatını yaşa

Cem Davran

göç mevsimi

Masal bu ya bir de kötü adam vardır Cuma adında. Bütün kötülerin özetidir, göç mevsiminin en kara bulutudur. Burnunun dibindeki efsanelere başkaldırır.

Bir cümleye ihtiyaç duyuyor insan çoğu zaman, bir sebep arıyor, buluyor ve göç ediyor. Doğduğu yerden, mutlu olduğu yerden ve hatta kendinden uzaklaşıp bambaşka bir hikayenin köşesine ilgisiziyor. Bilmeyenler, yaşamayanlar için tedicin edici bir kader göç etmek. Film olsa izleriz, roman olsa okuruz da kanatlanıp uçmak gerekseyimizden kimildayamaz, kökümüzün güvenli dallarını bırakamayız. Ya mecbursak, başka çaremiz yoksa? Var olabilmek için, nefes alabilmek için tek şansımız buysa?

Mevsim seni çağırıyorsa gidiyorsun, çocukluğuna rağmen gidiyorsun, vedalaşıyorsun masumiyetle ve bilince bir yolculuğa çıkıyorsun. Elbette korku dolu, endişe dolu ama önce yaşamak istiyor insan. Nerede olursa olsun yaşamak.

Assos, Küçükkuşy, Albnoluk, Güre, Akçay sahillerindeyiz haftalarca. Bazen Kaz (İda) Dağı'nın doğru kanatlanıyoruz, Homeros'un tarifleriyle yolumuzu bulmaya çalışıyoruz. Milat öncesinden binlerce yıla selam çıkıp tepelerden Edremit Körfezi'ne bakıyoruz. Zeus'un sofasından her şey çok net görünüyor. Madencilik yapmak için insanlığın nefesini kesmek isteyenler, zeytin ağaçlarını inşaata çevirenler, toprağı altını üstüne getirip Afroditi'nin aşık olduğu günlerden birkaç parça bulmak isteyenler, daha neler neler. **Tarih ve doğa o kadar açık seçik sunuyor ki olan biteni vicdanınıza, ilk güzelliği yarışmasının juri üyesi gibi hissediyorsunuz kendinizi.**

Kameramızuzaklardan, çok uzaklardan göç etmek zorunda kalmış bir aileye dönük. Bu mitolojik arazi o kadar alışıktı ki aslında kıyıda vuran hayatlara, hikâyemiz hiç sınırmıyor Antandros sokaklarında. Filmin konusunu herkes çok iyi biliyor lakin çoğumuzun söylemeye dili varmyor. Esasen buralarda her mevsim göç mevsimi.

Xate kocası Nizam'a "Çok günahın oldu mu?" diye sorar bir gece vakti. Zordur cevabı. ısrar eder, "Çok günah işledin mi?"

Yaşanan trajedileri bir kadının, bir annenin yüreğiyle anlamaya çalışmak tek çaredir.

"Elin tarlasında zeytin döküp marabalık yaptırıyor için mi? Neye gettin bizi buralara he Nizo?"

"Ben ailemi korumak için terk ettim toprağıma."

Aslında Xate kocaman bir topluma sorar bu soruyu. Uykulu kalabalıklar yarı açık gözleriyle son imar planlarını incelerken kameramız uzaklaşır, uzaklaşır.

"Her film bitmiş bir aşk gibidir," der ve bir daha film çektiği bölgeye hiç uğramaz Ömer Kavur, böyle anlatıyor son söyleşilerinin birinde. Sinema duygusu da oradan oraya göç etmek gibi geliyor bana zaman zaman. Hattatıraşı her neresisine en çıplak en yalın hâlini de bir film hikâyesinin içine girince görebiliyorsunuz. Belki de bu yüzden göç ediyor filmler. Gerçeğin üstü aydınlanıyor, vicdan saatlerimiz çalışmaya başlıyor, kameralar mitolojik kahramanlara

dokunarak uzaklaşıyor ve yeni bir film daha başlıyor. Sanki bu yolculuğun adı da göç mevsimi.

Oradan oraya koşturuyoruz, her köşede bir sahnemiz her açıda anlatacak masallarımız var. Bütün bu coşkun içinde ara sıra başıma ağrı giriyor, kendimi kötü hissediyorum. Dünyanın oksijeni en bol, havası en güzelyerinde, endemik mucizelerhortasında sebezmiş bir tikanma bu. Kısa sürede anlıyorum; tabelalar yüzünden evet tabelalar. Sürekli yol yaptığımız için üstüme üstüme gelen binlerce zevksiz, gereksiz, estetik özüllü tabelalar. Her yerdeler, bütün Troya Savaşı'nın üstünü örtmüşler. Sinema arkeolojik bir kazı gibi sırf bu yüzden.

Gerçeğin izini buluyor, incelleme kazıyor, ortaya çıkarıyor ve insanlığın yüreğine emanet edip göçüyor. Aksi hâlde binlerce yıllık toprakların, medeniyetlerin kaderi kıymet bilmez ellere kalıyor.

Senaryomuz küçük bir çocuğun kalbine dokunarak ilerlerken, bu kadim topraklar sunduğu yaşamların karşılığını istemektedir. Öyleydi işte, bir kalbe ihtiyaç vardır ve göç eden kalplerden bir tanesi tarihin büyüü sandığına emanet edilecektir. Nizam, "Bu nasıl dünya be doktor? Bu nasıl iş böyle, birilerinin yaşaması için birilerinin ölmesi nasıl bir şey?" der. Oysa Giritli denizcilerden bu yana binlerce yıldır kimseye ayrıcalıklı davranmamıştır İda Dağı. Sonsuz yolculuğunun sırrı budur belki de ayakta kalmasının sırrı.

Antandros kazılarında bir Roma Villası'na ulaşıyor. Yakınında bir de nekropol (mezarlık) vardır. Yapılan antropolojik incelemelerde yetişkinlerin yakılarak, küçük çocuk ve bebeklerin yakılmadığı görüldüğü ortaya çıkar. Milattan önce zamanların kapısı herkesi açıyor, ilk adımda gönlünüzü bu kaçak villanın misafir odası karşılığında ve gelin görün ki o günlerin haylaz çocuklarından biri annesine çıkartmadan, odanın zeminine bir köpekfigürü kazıyıyor, çocuk işte. Kim bilir belki de annesi azarlamıştır onu azıcık.

Masal bu ya bir de kötü adam vardır Cuma adında. Bütün kötülerin özetidir, göç mevsiminin en kara bulutudur. Burnunun dibindeki efsanelere başkaldırır. Eris'in fırlattığı altın elmayı kapmayacağılar, Paris'ten önce dünyanın en güzel kadınına dokunmak ister, Zeus'un gücünü kıskanır ve tam kendi zaferine ulaşırken Assos kıyılarına teslim olur. Artık Cuma da iyilikle kötülüğün savaşında kaybeden hilçlerden biridir, tarihin yargısına ram olmuştur.

Biz buralardan ayrılırken göç mevsimi devam ediyordu. Yine birileri yerinden yurdundan kopup komşu sahillerde gelecektiyordu. Artık alıştığımız trajediler biz dönüp bakmasak da açık denizden el sallıyordu. Çocuklar zeytin ağaçları arasında koşturuyor, dağların en yüksek yerinde kazıları besleyen lanetli Sarıkız, denize uzanıp bir avuç su alıyor. Hera, Afrodite ve Athena kıyasıya yarışırken, Zeus bütün savaşları izliyor, yönetiyor. Gençcik Hasan, Emine'nin aşkıyla selalenin sularında boğulurken, Midilli açıklarında köhne bir tekne batıyor ve göç mevsimi binlerce yıldır hiç durmadan devam ediyor.

attilâ ilhan uyandığında*

Attılâ İlhan uyandığında
efflatun gözleri olduğunu bilmiyordum yemin ederim
dinamit taşır gibi onları taşıdığını
bir hançeri yıldızlara sapladığını
Emperyal Otel'inde
Maria Dolores'le birlikte ağladığını bilmiyordum
ve Pia'yı Sisler Bulvarı'nda elinden kaçırdığını
bilmiyordum yemin ederim

Attılâ İlhan uyandığında
sorarsa Haliç'teki vapuru vuranlar kimdi diye
beni işaret etmeyin
vuracak olsaydım birini ben
kompartımanının kapısını vururdum
Şanghay'a giden trendeki sarışın n
ve ışığı karartmak için
pencereye asardım şiirlerimin gölgelerini
gözüm karadır bilmenizi isterim

Attılâ İlhan uyandığında
Sabiha'nın oğladığınıduysun istemiyorum
acı bir telefon sesi gökyüzünü almasın bizden
bir miço avucuma bir yelkenli koyup
ne olur bir de rüzgâr yaz şuraya demesin
evet martılarla kendimi bir tuttum
ama yağmur kaçacağının nedeni ben değilim
damla damla size yemin ederim

Attılâ İlhan uyandığında
rujunu alıp gelsin
beyaz bir zombak gibi hatırlanan kadın
dudaklarına sıkışıp kalan şarkıyı öperek
kurtarsın onu hüzzam makamından
ah, şu içlenme sanatı
Paris'in içinden bir kedi gibi çıkıp gelsin
siyah dantel akan bir musluktan kederi için
böyle bile olsa kader, razıyam herkes bilsin
düşmüşüm umutsuz aşklara
yalnızlık adımı benden silsin

Attılâ İlhan uyandığında
Zagreb Radyosu'nda Lili Marlen türküsü
şairim elleri yıldızlara alışık
alışık katlama Samanyolu'nu
yaldızlı bir tül bent gibi
İzmir'in Kordonboyu'nda
bir kızı gözlerinin içine almış
ayrılığa alıştırıyor ve sabaha
peşlerinde sivil polisler
bir gülün gölgesinin bittiği yerde
kavuşmalar sevimliler bir daha artık
kim bilir ne zaman ner'de

Attılâ İlhan uyandığında
yüksek gerilimli şiirler çizirdi sayfalarda
bilmem kaç bin volt
ışık yalımı harfler, iç yangını dizeler
birden bire belirir yallara yaklaşan bir tanker
Müjgan'la ağlaşmak için sıraya giren adamlar
kavga eder aralarında
bir martıyı ayırmaya çalışır onları,
çirpınır rüya gören kanatlarıyla
devrim yara alsa da ayaktaadır
ve hiç uyumaz Gazi Paşa
ne Dolmabahçe'de ne Gelibolu'da

Attılâ İlhan uyandığında
gün bugünse
İstanbul'un başı acayip dertte
Koca Sinan Mağlova Kemer'i ne su taşıyor
gözünü kutup yıldızına dikip
sığınacak ada arıyor Barbaros Hayrettin
mavi sislere sarıyorlar Dersaadet'i
yelkovan kuşları vurulunca bilgisayar oyunlarında
hızla gömülüyor kent
gömülüyor orman görmeden büyüyen
çocukların alın yazılarına

Attılâ İlhan uyandığında
romanlar öyküler gidin başımdan
sevgilim şiir benim
parmağına dizelerimi taktım
ben size göre değilim

* Akgün Akova'nın "Şairler Uyandığında" şiir dizisinde Attılâ İlhan'ın
dizelerini misafir ettiği ve kendi dizeleriyle birlikte yola çıkardığıdır.

Zafer Algöz

Kıyıcı ünal

Ona boşuna "Kıyıcı" diye isim takılmamıştı. Kurguladığı hikâyelerde en küçük detayına kadar öyle ince ince kıyardı ki... Gerçek olmadığını bildiğimiz hâlde sonuna kadar dinlerdik.

Tarihi Yeşil Kahve'nin en önemli meddahıydı... Anlatıldığı fantastik öyküler çok zaman alışı ve kahkahalarla kesilir ama bazen densizsin gibi "Kıyıcı... Ünaaaalll... Yeter be amma salladın haa..." diye hikâyenin arasında bir stoper gibi kademe yapınca en kallavi küfürler peş peşe gelirdi. Ona boşuna "Kıyıcı" diye isim takılmamıştı. Kurguladığı hikâyelerde en küçük detayına kadar öyle ince ince kıyardı ki... Gerçek olmadığını bildiğimiz hâlde sonuna kadar dinlerdik. Üstelik maliyeti de ucuz... Demli bir çay; bir sigara ya da güzel bir kahve ikramıyla al sana bedavadan stand-up gösteri... Şimdi bu mikotamanlar inanılmaz bir hikâyeye sadakat var. Tarih, yer, mevsim, hikâyede rol alan kahramanlar hiç unutulmaz, yeneni yemek, binilen arabanın rengi, modeli ve hatta aşır sordugu teyzenin altın dişine kadar...

"Sene 1952, memleketinde öyle bir kar kış yaşandı olmaz böyle şey... İstanbul Boğazı buz tutmuş. Sultanahmet'te Yahudi bir tüccar var. Bursadan birkaç top saf ipek istemişi, parayı da peşin verecek... 'Yollar felç olmuş kim götüreceksin? Nasıl olacak?' derken... 'Ben yaparım arkadaş. Ama sağlam bir taşıma parasını koparırım sonra mızırdanmayım', dedim. Altıma sağlam bir at çektim, hayvanın sağına soluna terkisine top top saf ipek kumaşları bağladım. Bursadan Yalova'ya kadar dere tepe kar tipi bata çıka sonunda Yalova'ya vardım... Kıyıda millet toplandı mal gibi bana bakıyorlar. Buz tutmuş denizin üstünde bir yalıtıcı kovyoz... 'Ülan bu adam deli mi?' diye... Adaları sağma aldım. Hayvana yavaş yavaş mahmuzu verdim, digirdi digirdi taaa Sirkeci'ye kadar geldim. Yahudi tüccar Sami abımın sağlam bir bahşişle beraber parayı aldım, koynuma gömdüm. İsrar ettiler 'Gece kal', diye ama kabul etmedim. Yine aynı yoldan, buz tutmuş Marmara Denizi'nden bu defa adaları soluna alarak dönüştürdüm. Tam Yalova sahiline yaklaştım hayvan birden hız kesti ve durdu. 'Acaba ne oldu?' derken... Bi baktım hayvan hisleniden haktı. Kıyıda yakın buzlar erimiş, deniz ortaya çıkmış. İsrar etsem denize gömülüp donacağız, geri dönmek delikanlığa yakışmaz. Hayvanı yaklaşık 300 metre geriye doğru götürdüm: Tekrar kıyıda doğru verdim mahmuzu kırbaça. Çay finişe gider gibi hızlandık. **Tam buzların kırıldığı yerde, hayvanın karnına topuklarımızı baktık. 'Hadi evladım mahcup etme Ünal abini', dedim. Öyle bir sıradaki ki denizden ejderha çıktı zannadersin.** Kıyıda millet oturmuş. Çay kahve, sahlep içip mal bakarken, hepsinin üstünden uçarak Yalova kıyılarna küüüüüütt diye düştüm. Kıyıdan bir alkış koptu. Olmaz böyle şey dağlardan çok düşecek neredeyse... Derken efendim 'İnarcık tarafından gideyim bari', diye tam karak vermişkeenn... İşte o anda hikâyenin tam finaline giderken, arka masalardayken dizen bir münasebetsiz okeyci muhabbete limon sıkı. 'Amma kıydın be Ünal'im, kendine acımıyorsun anladık ama bize kıyma, sallama be Ünal'im...' Şimdi meddahıma tam havaya sokmuş olacak şey değil gösterimin içine ettiller saygısızca... 'Tamam ulan tamam kestim. Sizin gibi kerkenezleri adam yerine koyanda kabahat. Anlatmıyorum ulan bi bok anlatmayacağım.' 'Yapma Ünal'im, etme Ünal'im,' hiç hayda etmez. Hemen kalkarcadede volkaya çıkardı durum sakinesinceye kadar.

Bir yaz tatili dönüşü baktık Kıyıcı Ünal ortalarda yok, nerede bu adam? Sonra mahalleden haber geldi. Libya'ya işçi olarak çalışmaya gitmiş. Tam bir seneye yakın Libya'da çalıştı, 1970'li yılları bir döneminde Libya'da inşaat yapan firmalar işçilerini biriktirip paralarını ödemeyince büyük kavgalar çıktı. Muammer Kaddafi ve dönemi

başbakanı Süleyman Demirel devreye girdi. Sorun çözülmedi işçilerin yurda kesin dönüş yaptı. Kahve bir gün bayram havası esti. Mekânın kralı Kıyıcı Ünal nihayet mahallede ve Tarihi Yeşil Kahve'de sahne aldı. Sarılmalar, kucaklaşmalar, çaylar, kahveler, sigara ikramlarıyla etrafına geniş bir daire oluşturuldu. "Eee anlat bakalım Ünal abim... Ne yaptın Libya'da?" Kıyıcı performansla başlar başlamaz koca kahvede okeyciler, kâğıt oynayanlar bile kendilerini sessize alıp kulak verdiler muhabbete...

"Şimdi kardeşim herkes Libya'ya işçi olarak gitti. Ben havaalanına iner inmez beni özel bir odaya aldılar. 'Hayırdır ne iş?' diye beklerken nihayet odaya bizim konsolosluktan birileri geldi. 'Ünal, sen askerde gündüz ve gece atışlarında madalya almışsın adamsın, sicilin elimizde. Ne işin var senin inşaatla? Seni Devlet Başkanı Muammer Kaddafi'nin yakın koruma timine istiyorlar ne dersin?' Ben buraya ekme parası için geldim ama daha iyi para verilecek yaparım,' diye direkt konuyu kestim. 'Hiç ikiletmeden aylık on bin dolara fit oldular. Şimdi bu Kaddafi enteresan adam... Koca koca sarayları var ama büyük ölçekli yapılar kalmayıp seviyor. Öyle olunca dev çadırın diğer bölmelerinde de biz kalyoruz. Bazen ülke dışına çıkardık. 'O kadar adam nasıl eşlik ediyor?' diyen olursa ki kesin olur. Anlatayım... Kaddafi'nin tam yedi katlı ve içinde 500 kişiyi taşıyan büyük bir jumbo jetti vardı. Uçan saray desek daha doğru... Kargo bölümünde; devler,

aslaflar, sine köpekler, arabalar ve ağır silahlar olurdu. Birinci kat nizamıye girişini gibi. Subaylar, askerler, korumalar ve diğer tüm çalışanlar. İkinci katta restoran var, herkes orada yer ve iç, her şey serbest. Üçüncü kat spor salonu, dördüncü katta yüzmeye havuzu var, beşinci katta yüksek rütbeli subaylar olduğu için çağrılmadan giremedik oraya. Altıncı kat ailesine ve özel sekreterlerine ayrılmış. Yedinci kat ise tamamen Kaddafi'nin özel bölümüydü. Uçak yedi katlı ve katlar arasında asansör var. Kaddafi'nin odaya yedinci katta çıkmak için özel bir şifre var, onu kimse bilmediği için oraya kimse giremezdi. Bir gün nizamıye katında çok sevdiği maymunu gördüm. Maymun bu katlarda olduğuna göre başkan da buralarda galiba," diye inceden kıldım. Sağa sola baktım yok. En iyisi 'Maymunu takip edeyim bakalım ne yapacak?' dedim. İkinci katta bir güzel yemeyiye gitti. Öyle güzel yetişmişler namussuzu. Çatal ve bıçakla kayıntıyı yapıp, peçeteye ağzını kuruladı, temizledi. Hızla masadan kayıp asansöre doğru yürüdü. Ben de peşindeyim tabii... Arkadaş, olma z böyle şey... Asansöre bindi, yedinci katta düşmesini basınca kırmızı ışık yandı. Şifresiz girilmez. 'Bakalım maymun ne yapacak?' derken... Yedinci kat giriş şifresini tek tek bastı. Kırmızı ışık yeşil oldu. Asansörün kapısı kapandı ve maymun yedinci katta doğru çıktı. Ondan sonra biraderlerim 'Ne oldu?' diye sorarsanız..." En nihayet arkada

taşı okeye kaptırmış se kırkdamdan kıyıcı dinleyenlerden biri dayanamadı ve forte tondan güldü. "Ünaaaalll... Yine başladın ince ince doğramaya kıymaza... Kendine acımıyorsun bize acı... Keşke o maymunu da alıp gelseydin bari ona sorardık... Harbiden o kadar akıllı mısın?" diye... Kahvede gök gürültüsü gibi bir kahkaha tufanı patladı. Kıyıcı Ünal gösterisine laf sokulduğu için biraz boşuldu. Kahkahaların dinmesini beklledi. Çayından son yudumu da içti. Klasik cadde voltasına çıkmak için ayaklandı. Sonra lafı çakana döndü...

Ülan burada anlatırken masayı da kesiyorum. Elinde iki okey var, sabahtan beri kıyma taşlara dönüyorsun, bitmiyorsun. Sana bir şey söyleyeyim mi? Kaddafi'nin maymunu bile senden akıllı be şad olsun Kıyıcı...

**İsrar etsem
denize gömülüp
donacağız,
geri dönmek
delikanlığa
yakışmaz.**

Anıl Atalan

BİLİNEN ŞEHİRLER, BİLİNMEYEN HİKAYELER

amsterdam

Kuzey'in Venedik'i... Yüzlerce kanalın çevrelediği Amsterdam, her turistik Avrupa başkenti gibi biraz Instagram ünlüsü. Kışlardan, patates kızartmasından ve "liberal eğlencelerden" çok daha fazlasını bulabileceğiniz bu kente, biz "Çalgı Türk'lerden" çok çok daha önce yolu düşen şanlı isimlerle say say bitmez... Haydi, Vica'ya Amsterdam'da bir yolculuğa çıkalım.

DEVLER VE ÖZGÜRLÜKLER ÜLKESİNDE

Tuğcarların, demircilerin, sanat tacirlerinin ve yüz yetmiş milletten insanın yüzyıllardır mesken tuttuğu bu liberal liman kenti birçok açıdan şaşırtıcı istatistiklere sahip. Yüz yetmiş milletten insanın yaşadığı Amsterdam'da küçük bir dünya simülasyonu. Oldukça zengin, bisiklet sever, sanatsever, açık fikirli, kozmopolit ve uzun boylu... Evet, burada dünyanın en uzun boylu insanları yaşıyor ve bu beni hâlâ şaşırtmaya devam ediyor. Şöyle ki ortalama boylarına ulaşmamız için nesiller geçmesi gerekiyor.

Yetişmeye ömrümüzün yetmeyeceği diğer konuya Amsterdam'ın dünyanın en açık fikrili ve "toleranslı" şehirlerinden birisi oluşu. Filozofların pirinç Spinoza'nın özgürlükçü felsefesinin temelleri 16. yüzyılda burada atılıyor. John Lennon'ın, Yoko'ya 1969'da gerçekleştirildiği ünlü savaş karşıtı "yataktan çıkma" eylemi de bu şehrin efsanelerinden. LGBT evliliklerini resmi olarak ilk kabul eden medeniyet olmaları sebebiyle, Pride yürüyüşleri de Amsterdam'da sanki daha büyük bir coşkuyla kutlanıyor.

Batının iyilerini almaya devam diyorum ve soruyorum: "dünyanın başka neresinde genelev, anaokulu ve bir kilise yan yana gül gibi geçip gidebilir?" Amsterdam'ın en eski binası ve ikonik kilisesi, 13. yüzyıldan kalma **Oude Kerk (Eski Kilise)** dünyanın bilinen ilk genelevlerinin olduğu **Red Light** in tam ortasında karşımıza çıkıyor. Oude Kerk'in gözi arka kapısını, günahkâr demirciler için geçce boyu açık bırakıldığı söyleniyor.

Red Light veya **Kırmızı Fener Sokakı** diye adlandırılan bu ünlü bölge, birçok farklı sokaktan oluşan şehrin en eski ve merkezi köşelerinden birisi. Aynı zamanda en güvenli çünkü 24 saat kameralarla takip ediliyor. Lokaller ve şehrin yeni kadın belediye başkanı tarafından şehirden uzağa taşınması tartışılmasına da bu kırmızı ışık cemeankarlar her sene milyonlarca turist tarafından ziyaret ediliyor.

Oldukça sade, etnikli, evlerine perde bile takmayla gerek duymayan bu transparan ve milliyetçi millet Napolyon'a geçici bir Fransız ruhunu alıyor. Şehrin merkezindeki ünlü **Dam Meydanı** ve belediye sarayı, ünlü kuzmandan kardeyi tarafından kaliteli yerleşkesine dönüştürüldü.

POPÜLER AMSTERDAM KEYİFLERİ

İçin tarihini bir yana bırakarsak, Amsterdam'da suçluluk duymadan yemeyeceğinizi, öldürücü bir mutfakla

tanıyorsunuz. Oyle ki bu insanlar gerçekten nasol kilo almıyor diye merak ediyorsunuz. Dünyanın en ünlü modellerinin çıktığı ülkede, herkes çocuk yaştan itibaren bisikletlere biniyor. Ülkenin başbakanı bile yine bisikletle gidiyor. Yaz kıy demeden, parklarda spor yapan, bisikletlerinden inmeyen şehir sakinlerine ne yeseler bu yüzden yaramıyor.

En özel ve yaygın sokak lezzeti patates kızartması. Kulahlarda ve bol sosla sabıran friets hemen her köşede bulunabiliyor ama önünde ıhlaki kuyruk olsun dersiniz: şehrin güneyinde bulunan **Frietboutique** ve 1950'lerden beri hizmet veren ve Belçika usulü patates kızartmasıyla meşhur **Vlemnicko de Sausmeester** akla ilk gelenlerden.

Diğer bir Amsterdam klasiğiye, Puffertjes, Dünyanın en küçük pancake'lerini şehrin hipster bölgesi **de Pijp**, "**Albert Cuypt**" isimli semt pazarında bulabilirsiniz.

Şehrin genç yüzü Jorda'nın 6 giri saklı yer cennet **Chocolat** da sıcak çikolata için, **de 9 Straatjes**'te vintage ve tasarım markaları bulabileceğiniz dükkanları ve galerileri gezebilirsiniz.

Şükür olsun ki Amsterdam kahvaltı konusunda bize kültür soku yaşamıyor. Oldukça zengin bir brunch ve keyif kültürleri var. Hele ki güneş varsa, **Buffet van Odette** de kanal kenarında mimarınız için şık lokalleri kesebilir, **Bakers & Roasters**'ta sağlıklı ve bol avokadolu bir kahvaltıyla vücudunuza karşı işleyeceğinizi sürgün hafifletebilirsiniz. **Hermitage Müzesinin** hemen karşısında olan **Dignita Hofstede** de güne geçmekle başlayıp güneş batırabilirsiniz. Şanslıysanız müze'nin avlusunda düzenlenen ücretsiz jazz dinletilerinden birisine de denk gelebilirsiniz.

İskandinavlar'dan sonra en çok kahve tüketen millet Hollandalıdır. Belki de bu yüzden iyi kahve meraklısına birçok alternatif sunuyor. En bilinen üçüncü nesil kahvecilere, **Museum Square** in etrafında ulaşabilirsiniz.

Şehirden çıkarak ve oksijenlenmek için, şehrin her yerine yayılmış parklar ideal. **Vondelpark** içindeki Picasso heykeliyle şehrin en özel parklarından. Kolayca kirayalayabileceğiniz botlarla kanal turları da alternatif eğlencelerden. Özellikle havalarda sıcaksa.

Son olarak, özel lokal deneyimler için şehirden müthiş teraslara veya muazzam kanal evlerine sızmanın bir yolu bulun. **Pulitzer, Hoxton** ve **W Hotel** gibi şehrin gözde otellerine bir happy hour için uğramak da havanızı değiştirebilir.

Gökhan Dağıstanlı

nihavend

Tuttu hiç yoktan küllerimi karıştırdı. Oysa tükenme korkusundan ötelenmiş bir kavuşmayı anlatıyordum. Kendime rağmen durmaya çalışmaktan bahsediyordum.

Serum gibi yavaşça dindirinceözlemi kavuşmak, dermanı derdinden yanyor sevmenin. Bir gecenin ortası şimdi. Sokaklar boş, rüzgâr faslasız üflüyorkaranlığın ensesine. Binalar kol kola girmiş soğuktan. Öturmüş bir şarkıya ayaküstü can verişini düşünüyorum. Tanıdık bir derinliği var bakışlarının. Birkaç hayat çıkarıyorum uzaklara dalışından. Uzanıp telefona sesini duyuyorum, ne güzel. "Görmek" diyorlar, özmekle aynı değildir bu. Telefonu kapatınca anlıyorum. Gözyaşını gizleyen insanlar geliyor aklıma, keçiğimle avunuyorum. "Çiçektir benim sevdiğim!" diyor içimden bir ses. Gördüğüm her şey su veriyorum. Hâlimi bedenimden alınca hasret, mutfaktaki sandalyeye çöküyorum. Ansızın ürkekliği uzanıyor masaya, bir de kaderimi avuçlamakta büyümüş elleri. Sözler veriyorum korka korbaya. Yavaşça belliriyorkarşımda. Sevmiyor değil beni ama ziyadesiyle kendinden yana, haddinden fazla mesafeli. Anlatıyorum da anlatıyorum. İkna olsun değil inansın istiyorum. Derdi, sevmeyi fazla yakıştırmak bana. Aşk, varlık bilimsel bağlamından kopuyor böyle olunca. "Sevmek," diyorum "hesnesi olmadan hiçbir şeydir." Cesaretini tanınsından aları bir peygamber gibi tutup sevdiğim kadınları anlatıyorum. Şaşkınlıkla bakıyoryüzüme. Birçok aşkı eskitememişim, doğru. Aşkın durdukça aşk, sevmenin yıllardıkça sevmek olduğu da doğru. Kim söyleyebilir çiğheğin koklanmaktan solduğunu? Üzüm baka baka kararıyor üzüme. Hayalini kırmış ne varsa üstüme yıkıyor. Zerre kıskanmıyorum. Gözüm kanayan yaralarında çünkü. Hepsinin sarayım istiyorum.

- Neden artık aşk mektubu yazılmıyor? -

Eskiden tanıdık bir meyhaneye gider bir masadaotururdum. Çatal, bıçak sesleri bir süre sonra kaybolurdu. Yüzler bulanklaştır kahkahalar dinirdi. Onca masa içinde tek kalırdı masam. Sanki eve kapanalı yıllar olmuş gibi. Evet, eskiden her aynı meyhaneye gider her aynı masaya otururdum. Kendimden çıkıp teküzeliğimin inkâr edilemez güzelliğini seyredirdim. Garson yanıma gelir, nicedir tanışıklığımızın altını çizerdi. Üç çeşit meze, bir küçükraki söylerdim. Beyaz peynir kendiliğinden gelirdi. Şerefendirdiysegeceyi, canının içi Oktay Abi'yi dinlerdim. Nihavend den başlar, en sevdiğim şarkıları söylerdi. "Bir kere bakanlar!" derdi "unutur derdi günahı." İçim ürperirdi, yaşayamı bilmem kaçınıcı ke azferdirdim. Ara verince masama gelir, çayını içerdi. Bakardık birbirimize, her aynı soruları sorar, aynı cevapları verirdik. Onca hengâmeden kocaman bir dostluğu sıyrırırdı. O da benim gibi, durmaktan memnundum. **Bazı insanlar böyledir, arayışları naftalin kokar. Belki huzuru tevekkel dolu bir kabullenişle bulmuşlardır, hakiki bir mutluluğu da bilmiyorum.** Hem hiçbir duyguya yerleşemilere de demler. Bana

kalırsa herkes Koşuyolu'nda oturmalı ve yaşayan bütün erkekler aynı kadını sevmeli. Hayır, bu bir meydan okuma değil. O dururken başka bir kadını kim, neden sever ki?

- Aşka abartı kadaryakışan şey yoktur! -

Geçen hafta görüşemedik. Bazı biletlere ölmüştü çünkü. Vapurlar geçti yok yere, su sızmayan aramızdan. Un serildi bütün iplerin üstüne. İki yakası bir araya gelmedi İstanbul'un. Her gün konuşuk da bir gün kavuşamadık. Çocukken böyleydik ben. Korkular vardı o zaman tanışılmadık. Fazla da bir şey yoktu başka. Yoklukvardı en çok, fazlaca sevimsiz, ite kaka birleştirici ve bir türlü alışılmadık. Tüplü çikolatavardı bir de teyzem yanında getirdirdi. Yalnız bunun için bile sevebildirdi onu insan. Küçük avuçlarımda sıkıca tutar, bitmesin isterdim, hiç bitmesin. Yavaş yavaş emer,kapağını kapatır saklardım. Her şeyimizazdı, belki ondan. Yine de bir neşe almış başını giderdi evimizde. Bir yandan köfteyapmak bahanesiyle istenen bayat ekmekle içilirdi corbalı. Sevinçler kadhahüzünler de paylaşıldı mallemimizde. Öyle işte... Tuttu hiç yoktan küllerimi karıştırdı. Oysatükenme korkusundan ötelenmiş bir kavuşmayı anlatıyordum.

Kendime rağmen durmaya çalışmaktan bahsediyordum. Evet,

öylece durdum geçen hafta. Eviden işte işten eve. Bir cesaret geldi üstüme geçen, "Ne kadar tükenirsek o kadar başlarız yeniden!" diye bağırdı içim. Deneyimlerime meydan okudum. Ölüp ölüp dirilmelerimi saymıyorum. Sabırla seversek birbirimizi aşk eskimezdiye ötelelim sanılmay, kitap okudum, romanlardaki yaşa geldim, uyukum gelsin diye televizyon izledim. Çivi yatak, demir yastık, kâğıt keşiği... Geçen hafta onu çok özledim. - Katlanmayla sevmek arasında gizli bir bağ var. -

Küçük anlar var hayatta, tadı insanın damagında kalır. Koskoca bir hayatsa yaşadığın, elimde avucunda hep bu anlar durur. Onlar ki ömrün turnusol kâğıdı, kaderin pusulası olsun, insan boş geçene ömründen utansın. Tavrıvardır, sadeligi ve özeniyle en kallavi jest meydan okur. O gün uyurken bit, uyanıp yüzümü elledi. Tesadüf değil bu, o yüzümü elleri ellemek yaşama hevesi yapıpı yakama. Göz sanki katlayla katlayla bulutların üstüne güldü. Ne uyku artık ne zaman... Uzanıp milyon kere öptüm yasaklarımda. Gözleri başka göz, omuzları başka omuzdu. Derin bir nefes aldı göğüs genişledi. Gecenin içinde şahane bir düş, yataktan cennet kokusu. Bana bütün gece hayal kurdurttu. Bir gün aynı meyhaneye gider aynı masaya oturur, Oktay Abi'yi beraber dinleriz. Gün gelir Kuzey Ege'de biriz çoluklu. Kim bilir belki tren yolculuğu da yapanz. Mucizeler beklenmeye hakkınız da var.

Ücretsiz PDF Kitap Arşiv - <https://ranteoy.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Coşkun Aral

cumhuriyet anıtı'nın sırrı

Coğrafya kaderimizdir ama aynı zamanda bazı mekânlar da yaşamımızda dönüm noktası olan bir kavşak olabilir. Örneğin, Taksim Meydanı'ndaki Cumhuriyet Anıtı... 1974 yılında başladığım gazetecilik mesleğimde kendime hedef olarak koyduğum uluslararası foto muhabirliği arenasına beni taşıyan Time dergisinde yayımlanan ilk fotoğrafımı 34 insanımızın hayatını kaybettiği 1977 Kanlı 1 Mayıs'ında buradachekmıştım. Benim hayatımda dönüm noktası olan bu anıt, İstanbul gibi bir dünya kentinin de Taksim Meydanı'na kavuşmasını sağlamıştı.

İstanbul Avrupa Yakası'nı besleyen bütün su, burada inşa edilmiş makeme gelip kentin belirli bölgelerine buradan taksim ediliyor. İtalya'da yapıldıktan sonra buraya getirtilen anıt, Cumhuriyet'in ilanından beş yıl sonra, 1928 yılında açıldı. O tarihe kadar burası, 1800 başlarında Osmanlı ordusundaki modernleşmeye başlayan topçular için yapılan bir kışla ve top talimlerinin yapıldığı boş bir alandı. Bu alana Osmanlı tebaası içinde yer alan gayrimüslimlerin bulunduğu yerleşim bölgelerinin yanı sıra yabancı temsilcilerinin ve kiliselerin bulunduğu Sıraselviler Caddesi ve Cadde-i Kebir (Grande Rue de Pera) olarak adlandırılan bugünkü adıyla İstiklal Caddesi açılıyordu.

ANITI TAŞIYAN MERMERİN SİRTİ YILLAR SONRA DRTAYA ÇIKTI

Mart ayında televizyon haber bültenlerinde izlediğim bir haber bu meşhur heykelin yanı sıra onu taşıyan kaide taşının bugüne kadar bilinmeyen bir sırrını ortaya çıkardı. Ünlü mimar Canonica'ya yaptırılmış heykelin tabanındaki taşıyıcı kaide, İtalya'nın Trentino bölgesinden getirilmişti. Hatta buraya getirildiğinde, kırmızı renkli bu mermeri inceleyenler ileride sorun çıkartabilecek bir taş olduğunu dair raporlar hazırlamış. Bu taşın dış mekânda kullanılmamasına dair uyarılarda bulundukları da biliniyor. Raporlarla o dönemde kayıtlarına alınan sorunlar günümüzde gözle görünür hâle geldi. Verona di Rosso türündeki bu kırmızı renkli taş, 145 milyon yıl önce yaşamış ammonit fosillerini barındırıyor. Jura dönemine tarihlendirilen bu fosillerin geleceğini merak ederken, heykelin de geçmişinden bahsetmek isterim.

Anıt, bugüne kadar kuzeye ve güneye bakan yüzlerinde iki ayrı dönem simgelerle heykellerle gündeme geldi. Kurtuluş

Savaşımız ve Cumhuriyet'in ilanından sonraki dönemi yansıtan kişilerin heykelleriyle birlikte, Kurtuluş Savaşımızın kazanılmasında bize en önemli desteği veren Sovyetler Birliği'nden iki önemli kişinin de heykellerini barındırıyor. Heykelleri, Gazi Mustafa Kemal Atatürk, İsmet İnönü ve Fevzi Çakmak'ın arkasında yer alan bu kişilerin kim olduğuna gelinece...

Sovyetler Birliği'nin ilanından sonra, işgal edilmiş Osmanlı topraklarında bağımsızlık mücadelesi verecek Mustafa Kemal ve arkadaşlarına destek olmak amacıyla, ünlü Azeri politikacı Neriman Nerimanov'un Vladimir İlyiç Lenin'i ikna ederek, Türkiye'ye önemli miktarda altın, para, silah, mühimmat ve akaryakıt desteği verdiğini biliyoruz. Atatürk'ün meclis tutanaklarında da var olan teşekkürünün ardından 1921 yılında, TBMM hükümetiyle SSCB arasında Moskova Anlaşması imzalanıyor. Daha doğmamış bir Cumhuriyet ile Çarlık Rusya'yı yıkan SSCB arasında yapılan bu anlaşmayla Ruslar kapılı laşyonlardan vazgeçti, Türkiye'nin bağımsızlığını ve Misak-ı Milli'yi kabul etti.

O dönemde kurulan sıcak ilişkiler çerçevesinde, Sovyetler Birliği'nin geleceğini belirleyen çok sayıda yöneticinin bizzat cephelerde bulunduğunu biliyoruz.

Kurtuluş Savaşı sırasında bazı cephelerde Mustafa Kemal'in ve İsmet Paşa'nın yanında bulunan iki komutan Mikhail Vasilyevic Frunze ve Kliment Voroshilov da bu heykelle ölümsüzleştirildi. Peki bu komutanlar kimdi?

Mikhail Vasilyevic Frunze, Troçki tarafından Kızıl Ordu'nun doğu komutanı olarak atanmış ve yıllarca Türkiye'yi karış karış dolaşmış. Kliment Voroshilov, heykelin yapıldığı tarihten yıllar sonra Hitler'in ordularını Leningrad'da durduran komutan olarak tarihe geçecek ve mareşal unvanını alacaktır.

Bu ünlü simaların heykellerinin arasına İtalyan heykeltıraş Pietro Canonica kendini de eklemiştir. İşin ilginç tarafı, Mustafa Kemal'e tanışan Canonica'nın yanına Sanayi-i Nefise Mektebinde açılan yarışmada birinciliği kazanan Sabiha Ziya adındaki öğrenci staj yapmak üzere gönderilir. Canonica, Türkiye'nin ilk kadın heykeltıraş Sabiha Ziya'ya heykelerde yer vermiştir. Heykellede geçen zamanın da bu kadının Ziya'nın yüzüdür.

HANGİ

Burcu Kara

Red: Pişmanlık duymadığım bir gün bile yok. Burada olduğum için veya pişman olmam gerektiğini düşündüğümüz için değil. O zamanki hâlime dönüp bakıyorum, korkunç bir suç işleyen genç ve aptal bir çocuk. Onunla konuşmak istiyorum. Ona aklını başına almasını söylemek istiyorum. Bu işiyle ne olur olacağını anlatmak istiyorum ama yapamam. O çocuk çoktan gitti ve geriye bu yaşlı adam kaldı.

The Shawshank Redemption, 1994

Yönetmen: Frank Darabont

Senarist: Stephen King & Frank Darabont

FİLM

Neslihan Yeldan

Tony D'Amato: ... yaşadığınızda sizden bir şeyler alınır. Bu hayatın bir parçası. Bir şeyler kaybetmeye başladığınızda öğrenirsiniz. Hayatın santimlerden ibaret bir oyun olduğunu anlırsınız. Futbol da öyle. Maçta, hayatta ve futbolla hata payı o kadar düşük ki erken ya da geç abılan bir adım, sizi hedefinizden uzaklaştırır...

Any Given Sunday, 1999

Yönetmen: Oliver Stone

Senarist: Daniel Pyne, John Logan & Oliver Stone

HANGİ

Emir Özden

Victor: Kişi nasıl yaşaması gerektiğini öğrenmeli. Her gün üzerinde çalışıyorum. En büyük engelim kim olduğumu bilememem. Kötü gibi el yordamıyla arıyorum. Eğer birisi beni olduğum gibi severse sonunda kendime bakmaya cesaret edebilirim belki. Bu olasılık benim için oldukça uzak.

Autumn Sonata, 1978

Yönetmen & Senaryo: Ingmar Bergman

SAHNE?

Mehmet Ali & Akşamsefari

Enis Batur

virüs yılında düşünmek

Yıllar oldu, Der Spiegel'in ünlü Heidegger söyleşi hakkındayışadığım düşüncelerine değindiydim: 'Hayat' karşısında bu denli সরদর düşünceler arzedan filozofun teorekderinliği yoksayansmadan ibaret miydi? Soru, bugün, düşünürler katında bir defa daha önüme dikiliyor. Comte-Sponville, BHL doğrusu oldukça düşük düzeyli çıkışlar yaptılar. Onlardan bir ölüde daha düzeyli iki yaklaşım Zizek'ten ve Agamben'den geldi: ne yazık ki aslı önemli bulduğum, taban tabana zıt konumda oluşlarıydı -bu ne birini, ne ötekisini derin kilmaya yetti.

Agamben, yer yer Ivan Illich'e, yer yer hiç tanımadığım Kanadalı felsefeci David Cayley'e yaslanarak neredeyse negatöniste bir tutum sergiliyor. Devlet'in saygıtsalılıkaygıtıolarak kişileri -toplum üstünde- kuşatması, cendereye alması ve içini tüketmeye kalkışmasının bir sonucu görülebilir mi Covid-19'da? İtalya, Avrupa kıtasında salgının ilk patlak verdiği, kurban sayısının en taşkın düzeyde çıktığı ülke, oradan söz alıyoruzAgamben ve sayısal verilerin "hiçbir bilimsel zemin'e dayandırılmadan medya üzerinden pompalanmasının düzmece bir panik yarmasına yol açtığını savunuyor. Bunların arkasında özgürlüklerin kısıtlanması hedefinin yattığından şüphesi yok düşünürün ve konuyu "haysiyetli ölüm" de sonuca bağlıyor: Nasıl öleceğime, nerede (evde mi, hastanede mi?) öleceğime kim karar verecek? Bir kurum olarak Hastane'nin (tek tek hastanelerin değil) odaklatıldığı bir yaşam modelinin dayatılması düşüncesi Cangulhem-Foucault ikilisine olduğu kadarDeleuze-

Guattari ikilisine de bağlanabilir. Açıkta kalan bir üçüncü ipi Illich'e bağladığını söylemişim. Tablo başka hiçbirşeyin gündeme getirilmesine izin vermiyorfikrine katılmıyorsam, büyük olasılıkla oradan değil de buradan, Türkiye'den baktığım için: **Sayısal verilerin hem saklandığı, hem çarpıtıldığı, durumun görölmemesi için başka şeyler yaratıldığı (uydurulduğu) bir ülkede salgına aynı delikten bakılmıyor.**

Nasıl öleceğime, nerede (evde mi, hastanede mi?) öleceğime kim karar verecek?

Karşı kutupta, şaşılası gelişme,Zizek makûli temsil eden bir söylem kuruyor. Katastrofistlerin köhne ve yakışkız bulacağı -kimileri yavaşak sıfatını yeğliyor şimdiden- aklı yürütme biçimiyle kısıtlamaları onaylıyor. Olağan yaşama dönüş olanağı görüyor

ufuka: Kırılğan normal, bizi bekleyen. Bu dönem(e)de ilğimi çeken düşünel özellik, henüz "yeni" bir okuma getirilmemiş olması, daha çok "teski"lerin parametrelerinden medet umulması: Ben de, geryedonenlerdenim: Gözetlemek ve Cezalandırmak (1975), Kılığın Doğuşu (1963), Anti (Edipe) (1972) masamda Hazır düşüncelerden sözetmiyorum elbette: Olup bitenler öngörölerek ölü düşünilmiş olmalıydı türünden bir yaklaşım olarak görölmemeli benimsiki. Düşünmeye hazır durmak için bilimkurgusal perspektife mahkûmiyet şart koşular mu hiç?

Agamben'i haklı kılan bir husus, önceki salgınlara ilişkin göröce kayıtsızlığını yerini bu kez aşırı büyüülüp büyüülmediğini kesinleymediğimiz Covid-19 tablosunun almış olması.

Doğruysa, bunun arkası sonra sorgulanacaktır, düze çıkıldığında; çıkılırsa. Ebola verileri geç ulaşı geniş çevreye, bugünün sayısal verilerinin güvenilemezliğini en iyi biz biliyoruz; buna karşılık, Covid-19, Brezilya haric Kuzey yarımkürede - merkezi bir yaklaşımın egemen olduğu görüşü tartışmaya açık olsa bile yoksayılmasın.

Agamben'e kızmakbence düşünel tutum kapsamına girmiyor. Delisacması bulmak elbette hakkımız, ileri sürdüğü "icat edilmiş rizikolar" argümanını, birakalım onları, biz ne düşünebiliyoruz, ona bakalım.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Emrah Akbaş

internetin renkli anıtları: Google! doodle

İnternet sitelerimizin açılış sayfası Google, zaman zaman ziyaretçilerini farklı çizimlerle ve tasarımlarla karşılıyor. Bu, bazen bir yazar-şair bazen de döneme damgasını vurmuş bir kişi ya da olay oluyor. Doodle Takım Lideri Jessica Yu ve Türkiye Pazarlama Lideri Işıl Heves'le Doodle'ların hikâyesini konuştum.

"Doodle" ne demek ve sizin için ne anlama geliyor?

Jessica Yu: Google Doodle, tüm dünyada yerel kültürleri etkileyen olayları, kişileri ve yerleri onore etmek için Google logosu üzerinde yapılan eğlenceli ve şaşırtıcı değişiklikler. "Karamela teknikliğiyle çizim" manasındaki "Doodle" kelimesinin sözlük anlamından biraz uzaklaşmış da olsa, insanların ana sayfamızda gördükleri Google Doodle'ların kelimenin orijinal anlamının içerdiği o keyifli ve insani dokunuşu koruduğunu umuyorum. Google Doodle'lar hepimize ilham veren ve bizi birbirimize bağlayan şeyleri kutlamak üzere, insanlara bir armağan olma niteliğini taşıyor.

Doodle fikri nasıl ortaya çıktı?

J. Y.: Doodle kavramı ilk kez 1998 yılında, Google'in kurucuları Larry ve Sergey'in "Burning Man" festivaline katıldıklarını duyurmak için logoda yaptıkları değişikliklerden doğdu. Google kelimesindeki ikinci "o" harfinin arkasına figür eklediler ve logo bu hâliyle kurucuların "ofis dışında" olduğunu, Google kullanıcılarına bildiren eğlenceli bir mesajı dönüştü. İşte bu, şirket logosunda insanlarla bağlantı kurmak için değişiklik yapma fikrini de ateşlemiş oldu.

Bir Doodle'ın yaratılmasının ardındaki süreci anlatır mısınız?

J. Y.: Ekibimiz her yaz bir araya geliyor ve gerek Google içinden gerekse dışarıdan bize ulaşan başvuruları inceliyor. Bir sonraki yıl için, ülke, konu, cinsiyet, tarihsel dönem, ruh hâli ve daha birçok közüte göreceli değeri özen gösteren bir aday havuzu oluşturularak bir takım belirleniyor. Sanatçılar, uzmanlar ve aile üyeleri veya hak sahipleriyle

birlikte çıkarak yaratıcı süreci başlatıyoruz.

Doodle'ı hazırlanacak kişileri ya da olayları nasıl belirliyorsunuz?

J. Y.: Doodle, Google'in kişiliğini yansıtan,

insanları yeni şeyler öğretene ve en önemlisi, yerel kültür için anlamlı olan çeşitliliği sahip konuları kutlamayı amaçlıyor. Gördüğünüz her bir Doodle'in arkasında ilüstratörlerden (biz onlara Doodler diyoruz) ve mühendislerden oluşan bir ekip bulunuyor. Ayrıca, Doodle'larını yaratmaları için sık sık ilgili yerel ülkedeki sanatçılarla birlikte çalışıyoruz.

Doodle'ların yaratılması sürecinde tasarıma nasıl karar veriyorsunuz? İlüstratörü tamamen özgür mü bırakıyorsunuz?

J. Y.: Neyin yankı uyandıracağını bulmak için onoreettikimiz konuyla ilgili araştırma yapma sorumluluğu sanatçıya aittir. Eskizlerini sunacakları ve ekibin yanındakiler sanatçılardan da geri bildirim alabilecekleri toplantılarımız oluyor.

Şu ana kadar kaç Doodle yayınlandı?

J. Y.: 2020'de beş bininci Google Doodle'i yayınladık ve önemli bir kilometre taşı geride bıraktık.

Türkiye'de Doodle'lara olan ilgi nasıl? İnsanlar size önerilerle geliyor mu?

Işıl Heves: Kullanıcılarımız Google ana sayfasında Türkiye'den isimleri görünce gururlanıp mutlu oluyor, tabii ki biz de öyle! Bunun için Doodle fikirlerini farklı birçok kanaldan bizlere ileten birçok paylaşıma da mevcuttur.

Türkiye'de bir yıl içinde yaklaşık kaç Doodle yayınlanıyor?

I. H.: Sadece Türkiye'den isimler için her sene en az dört Doodle yapmaya özen gösteriyoruz, bunun üzerine tüm dünyada kullanılan (Örneğin; Anneler Günü ya da Yılbaşı gibi) Doodle'larımız da ekleyince sayımız daha da artıyor.

Türkiye'den en fazla beğenilen Doodle hangisiydi?

I. H.: En çok ilgi çeken ve sevenler her zaman, Adile Naşit, Kemal Sunal, Zeki Müren, Barış Manço için hazırlananlar...

Türkiye'ye özel Doodle'larla ilgili unutamadığınız bir anınız var mı?

I. H.: Yerel Doodle'larımızdaki isimler eğer yurt dışında da bilinen isimlerse, o Doodle'ların diğer ülkelerde de yayınlanma şansı oluyor. Örneğin, Fahrulnissa Zeid Doodle'ımız, sanatçının yakın zamanda yer aldığı Tate'deki retrospektifi sayesinde İngiltere'de de gösterildi ve The Guardian gazetesinde yer buldu. Bir başka örnek vermek gerekirse; Aysel Gürel Doodle'ını Amerikalı bir sanatçımız çizmişti ve Aysel Gürel'in ruhudu, feminist duruşunu, Türkiye için ifade ettiği anlamı ona aktarabilmek için Aysel Gürel'in raporajlarını, şarkı sözlerini İngilizceye çevirerek uzun uzun anlattık. Bunun sonucunda ortaya çıkan Doodle hem bizi hem de kullanıcılarımızı fazlasıyla mutlu etti. Daha da güzel, Aysel Gürel Doodle'ı Time dergisinde haber oldu ve bu sayede uluslararası arenada da kendisini yeniden anma fırsatımız oldu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Zeki Kayahan Coşkun

bir kedi bir köpek

Sokak kedileri de sevmeye başladılar beni. Öğlen ve gece yürüyüş yaparken mamalarını verme görevini üstlendiğim, sağlık masraflarını karşılamaya çalıştığım 30 kadar kedi dostum var sokakta.

Çok değil; dört beş yıl önce bir restoranda, kafede yemek yerken bir kedi belirse, yediğime sulsansa, masaya çıkacak gibi olsa -utanarak söylüyorum- hemen ayağa kalkar kovardım. Hatta şisedeki suyu üzerine doğru fırlatıp bir daha gelmesini engeller, bencilce yemeğimi yerdim. Hayat bana bir ders vermekte geç kaldı ama verdi. Bir arkadaşım birkaç günlüğüne tatile çıkacağını, kedisinin bende kalıp kalamayacağını sorup bırakacak yer bulmadığını da ekledi. Çok da içimden gelmeyerek kabul ettim.

Tüyleri ne olacaktı? Çişi, kakası? "Şillik" koymuş ismini. Ne kötü bir isim. Bir yaşıda dişi bir kedi. Mamasını, suyunu verdim. Kumunu hazırladım tuvalet kabında. Başlarda ürkekti. Yanıma bile gelmedi. Ufaktan yaklaştı, sevmeme müsaade etti. Yumuşacık tüyleri... Yine de sınırlarını çizmiştım. Mutfaka giremezsin, yatak odasına uyumaya gittiğinde gelemezsin, giyinme odasına asla, stüdyoda elektronik aletler var, olmaz vs. Kapıları kapattım ve sadece salon kaldı kendisine.

Birlikte geçirdiğimiz süre doldu, tatilden dönen arkadaşım gelip aldı kendisini. Görevimi tamamlamıştım. İki gün sonra arkadaşım aradı ve Şillik'in hiçbir şey yemediğini, suyu bile zor içtiğini söyledi ve bende kalırken iştahının nasıl olduğunu sordu. Normaldi. "Gelsene," dedi, "belki seninle ilgildir, seni görürce yer, içer." Benimle ne ilgisi olabilirdi ki? "Of puf" diyerek gittim. Şillik, beni görürce yanıma geldi hemen. Biraz sevdim, mırladı. Kediseverler bilirler, mırlamak mutluluk belirtilerindendir. Mamasından epey bir yiyip suyunu içti. Görevimi yine yapmanın mutluluğuyla müsaade istedim, ayakbalarımı giyip kapı önünde bitmeyen vedalaşma konuşmalarını yaparken, Şillik masanın üzerindeki bardağı düşürüp kırdı ve taşıma kutusunun içine kaçtı. Ben tekrar içeri girdim. Arkadaşım, bardak kırıklarını temizlerken Şillik gelip yanına uzandı. Biraz daha sevdim. Yine kapı önü vedalaşma merasimi derken bu kez bir bibloyu devirip dikkatimizi çekmeye çalışınca arkadaşım Şillik'a döndü ve "Bu evden gitmek istiyorsan kararını ver." dedi. Ciddi ciddi dedif bunu. Bir arkadaşım bir bana bir taşıma kutusuna bakan Şillik, taşıma kutusuna girdi ve kutunun kapacağını kaptırmaya çalıştı. İnanılmaz bir görüntüyü. O gün, o kutuda eve taşıdığım Şillik'in hayatımın bir parçası olacağını asla hesap edemedim. Ben onun sevimsiz adını, "Kaju" olarak değiştirdim o da beni değiştirdi.

Yatak odasına almıyordum. Kapının önünde yatı. Mecburen açtım kapıyı. Bana yapıparak uyuması meğer ne huzur vericiymiş. Tüm odaların kapısı kendisine açıldı. Şu an olduğu gibi yazı yazarken gelip klavyenin üzerine oturup "Benimle ilgili, bırak yazıyı!" dercesine tuvarlarının hastasıymı. Sadece odaların kapısını açtırmadı bana... On yargılarının kilitlerini de açtırdı. Kendisine mama alırken, sokak kedileri için de mama almaya başladım. Bir, iki, üç kilo derken mama miktarı gittikçe arttı, ayağı kanayan bir sokak kedisi görsem alıp veterinerine götürdüğümü bilirim... Sokak kedileri de sevmeye başladılar beni. Öğlen ve gece yürüyüş yaparken mamalarını verme görevini üstlendiğim, sağlık masraflarını karşılamaya çalıştığım 30 kadar kedi dostum var sokakta. Arabanın bagajı, yol üstünde denk gelme ihtimalim olan kediler için mamayla dolu. Yaklaşık iki senedir KAFA'da yazarken, tek isteğim "Sokak hayvanlarına mama desteği verecekseniz yazalım," olmuştur. **Yazı yazma motivasyonumun en önemli dayanağı kediler. Ufaktan, hep birlikte zam isteriz değil mi? :**) Editör arkadaşım, bir önceki cümleyi bold yapar mıyız? Teşekkürler...

Sonra köpeklerle ilgili fobimi yenmeye başladım. Kedileri beslerken köpeklerle de denk geliyordum sokakta. Hâlâ bazen korktuğum oluyor ama bu kadar yol alacağımı düşünmemiştim. Ne mi oldu? Başka bir arkadaşım, iş seyahati için şehir dışına çıkacağını söyleyip köpeğinin bende konaklaması için yardım istedi. Yine mecbur kaldım. İyi de Kaju vardı. Ayrı odalarda kalırlardı belki. "Sushi", Kaju'ya büyük saygı duydum. Alanına hiç dâhil olmadı. Kaju, biraz koldaki merakını giderdi. Pek de bir sorun çıkmadı. Chihuahua cinsi, insan canlısı Sushi, ısrarla "seninle uyuyacağım" diyordu. Bir tarafımda Kaju bir tarafımda Sushi'yle uyuyorduk. Öyle ki uyurken çokça sağa sola dönen ben, uyanmasınlar diye kıpırdamıyordum bile. Zamanı gelip, evine dönen Sushi de Kaju gibi yemeyi içmeyi bıraktı. Hareketsiz, böylece bekliyor, daltıp daltıp gidiyordum... Uzatmayacağım...

Eşyalarını alıp evinden ayrılan Sushi de bir senedir benimle. Aynı yöntemlerle eve ara ara sızmaya çalışan "Tülyü'yü (köpek) de hakkını vererek bakamayacağım için kabul edemiyorum. Tatil, toplantı, uyku düzenim değişti... Daha da önemlisi hayata bakışım değişti. Sebzeye yemeklerini sevmeye başladım, hafifledim. Şimdi hayvanlara eski ben gibi uzak davranan, onlardan tiksindiricisine hareket edenleri gördükçe, o utangaç her seferinde tekrar yüzleşip geçen sevgisiz yıllarına üzülüyorum.

Ne diyeyim?

Bir kedinin mırıltısından, bir köpeğin özlem dolu sarılma telaşından, karşılıksız sevgisinden kimse mahrum kalmazın.

Hay...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Can Yılmaz

eski gençlere de özgürlük...

İnsanlar sosyal canlılardır. Biyolojik, psikolojik ve tüm sosyal sistemlerimiz, insanların diğer insanlarla iş birliğine ihtiyaç duyacağı şekilde tasarlanmıştır. Yalnızlık Allah'a mahsus demiyor muyuz ilk yalnız kaldığımız günlerde. Pek çok toplumda ve artık maalesef bizim toplumumuzda da sosyal iletişim insanları yaşlandıkça zayıflama eğiliminde. Bu da çoğu durumda izolasyona ve yalnızlığa yol açıyor, başımızdaki musibet COVID-19 belası, elinde çingirakla aramızda gezerken, yalnızlığın ve suslu bir ifadyeyle sosyal izolasyonun yaşlarımızın canından da can kopardığını unuttuk...

Izolasyon ve yalnızlığın, sağlık ve ölüm üzerindeki etkisinin, yüksek tansiyon, obezite ve sigara gibi risk faktörleriyle aynı kalbin içinde olduğunu bir yığın araştırma işaret etse de gözümüzü kapayıp "yok öyle bir şey" demek daha ucuz ve pratik olsa gerek ki kimse çok özgürlüklerini ellerinden aldığımız eski gençlerin halini hatırlı sormaz oldu uzun zamandır. Kısacası unuttuk onları. Onların iyiliği için diyerek unuttuk...

Sosyal izolasyon ve yalnızlığa yönelik minicik müdahalelerin, birçok sağlık sorunlarıyla boğuşan bu insanlara iyi gelecek muhakkak ama gözümüzü kapadık ve kutuğumuzda da ellerimizle sıkı sıkı bastırıyoruz uzun müddetler. İyi tarafından bakılacak olursa ki zor ama yine de bakalım, aile yapımız hâlâ Palu ailesi sevisinde değil şükürler olsun, bu büyük şans, zira söze edilmiş olanların hepsinin yalnız olmadıkları ve yalnız olanların da şimdilik izole olmadıkları bilmek bir nebe olsun içimize su seriyor. Evlin içindeki elektronik keleşoş mahpusluğunu çekmekte olan ninenin elini operken 30 saniyelik tereddütlü, "aşımı yeni oldu" iç sesi kaybolup, yaşlılarıyla buluşturduğun dudakların sayesinde, bir nebe olsun hafifletir pencere camın arkasından, bakışlarının site duvarını aşması hayaliyle hayata bakan ninenin acısını... Tavla oynamayı öğreten dedenin bir beşlik önersini "dersim var" mavalıyla öledim de deden biliyor artık okulu olmadığını, diplomanın arkadaşları Camcı Fevzi'ye kendi elleriyle götürüp alın varaklı bir cewece yapmıştı, sen unuttun o unutmaz çok toprakır o...

Elbette ki sağlıklı ilişkiler içinde olmak, yalnız olmaktan daha stresli olabilir, bu dönem için çinden kılmaz paradoksu da bu... Dedemize sarılalım mı? Elini tutan nineni görmeyelim mi? Parkta 15 dakika eğlişip, karşı banka oturup uzaktan kol kanat mı gelirim? Biz sosyal bir türüz. Sosyal ağlarımız sayesinde geliştik, hayatla kaldık, ıcat yaptık, bulduk buluşturduk, sevdik sevdik, evrimimiz bu ağlar sayesinde oldu.

Gerçek şu ki; her birimiz sosyal ilişkiye ihtiyaç duyacak şekilde "programlanmış" hâldeyiz. Kısaca beynimiz böyle çalışıyor, birbirimizin sesine, nefesine, dokunuşuna, kuzmasına, gülmesine, bağırmasına ihtiyacımız var. Aksi hâlde bınak pidesinden farkımız kalmaz. İnsanız neticede...

Dedemizi kahvedeki aynı palıvrayı sıkmaktan yılmayan arkadaşından mahrum eden izolasyon, herkesi aynı etkilemiyor muhakkak, aradığın yalnızlık buydu kafanı dinlemedin diyerek onlarca kişinin azınlıkta olduğunu net almakta fayda var.

Arkadaşız, temassız, diyaloguz bir yaşam formu da azınlıkta olsun zaten. Elbette, bazıları tercih edilen bir yaşam tarzı olarak izolasyonu seçiyor ama emin olun kendi istekleriyle seçtikleriyle şimdi yaşadıkları zorunluluk aynı değil, duygusu taban tabana zit. İnsanın kendi kararlarıyla yaptıkları ile zorunlu olarak yaptıkları arasındaki sevisimsiz çığı kimine göre kul kadar ince kimine göre metrelere... Arkadaşların, çocukların, akrabaların elini tutsun istersen içten içe, "kimseyi istemiyorum" dediğinde özelliği...

Yalnızlığın sağlık üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğunu ispat eden onlarca çalışma var, bizim "yaşamak için" çevremize ihtiyacımız var. **Göz açıp kapayıncaya kadar yitip giden, pamuk ipliğine bağlı kıç kırık yaşamı döngümüzün her aşamasında bu etkiler gözümüzün önünde yaşanıyor.** Hızla çarçabak eski gençlerimizi yaşadıkları topluma geri vermeliyiz, sağlığı alışkanlıklarını sergileyen insanlarla vakit geçirmeli, sağlıklı davranışları pekiştirmeli, sağlığı ilgili bilgilere erişmeli, daha iyi beslenmeli, daha fazla fiziksel aktivite yapmalı, sağlık hizmeti verenerile ulaşmalı ve hatta finansal durumları iyileştirmeli... Toplumsal hafızanın beklilerini yeteri kadar hor davrandık, aylardır yaşadıkları yalnızlığın, depresyon için önemli bir risk taşıdığını unuttuk gitti, aylardır tedavisi ötelenen hastalıkları olduğunu unuttuk, onları eşya sanmayı bırakıp yaşadıklarını hatırlatmanın zamanı gelmedi mi? Aylardır yaşadıkları izolasyonun ve yalnızlığın azaltmaya yönelik çabalarımızın bu saatten sonra ne kadar işe yarayacağını ve bozulan ruhsal ve fiziksel sağlıklarını gerçekten iyileştirip iyileştiremeyeceğini henüz bilmiyoruz, öğrendiğimizde iş isten bismis de olabilir...

Ama artık bir hamle yapmanın zamanı geldi. Kronik stresle arkadaş olmaya başlayan büyüklerimizde el atmak için bahar ayları iyi bir fikir olabilir. Büyük çoğunluğu ağırlanmış bu değerlerimizi hayatlarını geri vermenin zamanı. Aşırı bu bahar farkı...

Elçin Poyrazlar'ın seçtiği polisiye türünde 20 kitap

- 1- Büyük Uykı, Raymond Chandler
- 2- İnce Adam, Dashiell Hammett
- 3- Babavatan, Robert Harris
- 4- Trendeki Yabancılar, Patricia Highsmith
- 5- On Küçük Zenci, Agatha Christie
- 6- Kayıp Kız, Gillian Flynn
- 7- Rebecca, Daphne du Maurier
- 8- Sıyah Dahili (L.A. Dörtlemesi), James Ellroy
- 9- Komiser Maigret Serisi, George Simenon
- 10- Hayat Berbat (Kara Ölçme), Léo Malet
- 11- Becerikli Bay Ripley serisi, Patricia Highsmith
- 12- Üçüncü Adam, Graham Greene
- 13- Güllün Adı, Umberto Eco
- 14- Roger Ackroyd Cinayeti, Agatha Christie
- 15- Soğuktan Gelen Casus, John Le Carré
- 16- Banyodaki Ceset, Dorothy L. Sayers
- 17- Nam-ı Diğer Grace, Margaret Atwood
- 18- Elma Ağacı Bahçesi, Louise Doughty
- 19- Çıplak Ceset, Celil Öker
- 20- Beyoğlu Rapsodisi, Ömer Ömit

çok satması gerekenlerin kitapçısı: **Yerdeniz**

Bu röportaj serisi, çok severek okuduğumuz yazarları/ eserleri çevirenlere, kapaklarını tasarlayanlara, düzenlenlere, yayımlayanlara, kısaca "edebiyatın gizli kahramanları"na bir saygı duruşudur. Bu ay konuğumuz Yerdeniz Kitapçısı ve sahipleri **Nuray Önoğlu ile Ergun Tavlın**.

Röportaj: Meltem Erkmen

2015 Ekim'de İzmir, Alsancak'ta açıldı Yerdeniz Kitapçısı. Bir bağımsız kitapçı fikri nasıl doğdu?

İkimiz de ayrı ayrı küçük bir kitapçı dükkânı açmanın hayalini kurmuş ama çeşitli gerekçelerle hayata geçirememişti tanıştığımızda. Böyle ortak bir hayalimiz olduğunu fark edince ve kendimiz kadar hevesli, heyecanlı bir hayat arkadaşı bulunca, gerçekleştirmek şart oldu.

Buranın adı Ursula K. Le Guin'in Yerdeniz Serisi'nden geliyor. Neden bu isim?

Çünkü ulu Ursula'yı çok severiz. Çünkü Yerdeniz bambaşka bir dünya ve biz de başka bir kitapçılığın hayalini kuruyorduk. Ergun'un aklına geldi ve çok oturdu, daha fazla düşünmedik ad üzerinde.

"Bağımsız kitapçı" ne demek?

Bağımsız kitapçı herhangi bir zincirin, sermaye grubunun parçası olmayan; kitapçılığa dair kendi anlayışı, tasavvuru olan, dükkânında bulunduracağı kitapları kendi ölçütlerine göre ve herhangi bir baskı grubunun etkisinde kalmaksızın seçebilen kitapçı demek. Zincirleri ait kitapçılardan farkı kitap dışında herhangi bir şey satmaması, hiçbir yayın grubuyla aklı ilişkisinin olmaması ve okurlarıyla başka türlü bağlar kurmasında kanımızca.

Okur neden bağımsız kitapçılardan alışveriş yapmalı?

İlkin bağımsız kitapçıların yaşamasını sağlamak için elbette. Çünkü son bağımsız kitapçı da kapandığında, zincirlerin bize reva gördükleriyle yetinmek zorunda kalacağız. Bu da azımsanacak gibi bir tehlike değil. Bağımsız kitapçı okura zincir mağazalarda pek emseline rastlanmayan bir rehberlik sağlar çünkü zaman içinde geliştirecekleri ilişki, kitapçının okuruna özel önerilerde bulunmasını mümkün kılar. Zincir mağazaların hayhyulu içinde böyle bağlar kurmanın olanağı yok; orada sevdiğiniz kitaplar hakkında sohbet etmeye kalkışsanız, muhatap bulamazsınız.

Kitaplar nasıl bir süzgeçten geçiyor Yerdeniz'in raflarına dizilmeden?

Yerdeniz bir edebiyat kitapçısı, edebiyat dışında pek az kitap var. Yeri ve çevre edebiyatın en seçkin örneklerini içeren bir portföyümüz var. Bunu bir söylemiyoruz, okurlarımız söylüyor. Gelip raflardaki kitapları gözden geçirdikten sonra, her birinin özenle seçilmiş olduğunu fark eden okurumuz çok. Onlardan birinin şaka yollu tarifiyle, "Raflarda boş kitap yok!"

Yerdeniz, çok satanların değil, çok satması gerekenlerin kitapçısı. Hatta bu isimde bir masanın da var kitapçıda. Nasıl seçiliyor masadaki kitaplar?

Masaya okuduğumuz yahut zaman okutacağımızı okuduğumuz ve çok satması gerektiğini düşündüğümüz kitapları koyuyoruz. Çok satması gerekenler asla çok satanlar kadar satmıyor ama biz yine de daha çok

okunmaları için elimizden geleni yapıyoruz. Biz ve okurlarımız.

Yerdeniz'e "askıda kitap" bırakılabilir mi. Bunun öyküsünü anlatır mısınız?

Askıda kitap uygulamasını Nuray'ın çevirdiği, Edward Abbey'in Sabotaj Çetesi adlı romanını çok beğenen ve bu kitabı yeni yıl armağanı olarak beş üniversite öğrencisine bizim aracılığıyla hediye etmek isteyen Vehbi Yurdakurban başlattı. Kitaplardan birine talip olan bir öğrenci ile annesi askıya üç adet, yine Nuray'ın çevirisi olan Salla Gitsin bırakmak istedi. Ardından, arkadaşımız Tania Taşoğlu askıya üç adet Yeryüzünde Bir An İçin Muhteşem bıraktı. Yunus Erduran adlı bir okur askıya bir miktar nakit bırakmak, okurların dilediği kitabı seçmesine olanak tanımak istediğini yazdı. Sonra bu hareket kartopu gibi büyüdü. Dileğimiz; bu uygulamanın bütün ülkeye yayılması. Bir kitap sorup fiyatını öğrendikten sonra dükkândan

çıkmayayönelen bazı okurlara "Kitabı size askıdan verebiliriz," dediğimizde yüzlerindeki ifade görmeye değerdi.

Bağımsız bir kitapçı açma hayalleri olanlara ne söylersiniz?

"Batarsınız, kitapçılığa para yok," diyenlere itibar etmeyin ve moralinizi bozmayın. Evet, kitapçılığa para yok, o doğru ama yegâne amacınız para kazanmak değilse ve nasıl bir kitapçılık yapmak istediğinizden eminseniz, deneyin. Kendini döndüren ve az da olsa para kazandıran bir kitapçı hayal değil, gayet mümkün. Gelecekte uzmanlaşmış, okuruna belli alanlarda rehberlik edebilecek bağımsız kitapçılara duyulan ihtiyaç artarak kanımızca.

Örneğin; çocuk hobileri, tarih, bilim, yemek kitapları, sanat kitapları olacak, olmalı...

"Çok satması gerekenler"den seçmeler:

- Antonia, Willa Cather
- Aralığın Onu, George Saunders
- Bay Jules ile BirGün, Diane Broeckhoven
- Güzellik Bir Yaradır, Eka Kurniawan
- Hepimiz Tamamen Kendimizi Kaybettik, Karen Joy Fowler
- Kantalar, Ezra Pound
- Kayıp ÇocukArşivi, Valeria Luiselli
- Kırmızı Beklerken, Osman Konuk
- Mor Amber, Chhimanda Ngodi Adichie
- Mutluluk Fotoğrafı, Richard Yates
- Portakal Ağacında Oturan Kadın, Gioconda Belli
- Serçe, Mary Doria Russell
- Sırdaş Trumpet, LeonardCarrington
- Subliminal, Leonard Mlodinow
- Tavan Arasındaki Buda, Julie Otsuka
- Tirza, Arnon Grunberg
- Türkü Sözleşmesi, Barış Ünlü
- Tütcü Çırağı, Robert Seethaler
- Yeryüzünde Bir An İçin Muhteşem, Ocean Vuong
- Zamanın Kuyusındaki Kadın, Marge Piercy

İş Sanat kafası nisan

Feryal Öney ile bahara merhaba

İş Sanat'ın Nisan ayı konukları arasında **Feryal Öney** yer alıyor. Sevilen halk türkülerinden oluşan renkli bir repertuvarla dinleyicisiyle buluşacak olan Öney'in konserinin ilk gösterimi **24 Nisan Cumartesi** İş Sanat'ın YouTube kanalı ve internet sitesi üzerinden yapılacak. Öney, konserde **"Aynalı Körük", "Bağa Gel Bostana Gel"** ve **"İp Attım"** gibi eserleri seslendirecek.

Hayat Bazen Tatlıdır

Yaprak Sayar, Klasik Türk müziğinin unutulmaz eserlerinden oluşan bir repertuvarla İş Sanat'ta sahne alacak. Türk müziğinin maksamalı kimliğini, batı müziğinin armonisi ve ritmik dokusuyla buluşturan konserde Sayar **"Açılır Goncağül Yar", "İnce Bir Bulut Gibi Siyah İpek Peçesi"** ve **"Hayat Bazen Tatlıdır"** gibi eserleri seslendirecek. Konserin ilk gösterimi **3 Nisan** tarihinde İş Sanat'ın YouTube kanalı ve internet sitesi üzerinden gerçekleşecek.

Semaver ve Kumpanya'yı "Provanan İzle"

"Provanan İzle" Nisan ayında **Semaver Kumpanya** oyuncularından **Sait Fakir**'in aynı adlı eserlerinden uyarlanan "Semaver ve Kumpanya" oyunuyla devam ediyor. İzleyicisine alışılmışın dışında bir deneyim sunan seride oyunun tamamı bir okuma provası düzeninde gerçekleşiyor. İğli Kasapoğlu'nun yönetmenliği üstlendiği aralarında **Serkan Keskin, Taner Ölmez ve Sezin Bozacı**'nın da yer aldığı "Semaver ve Kumpanya" **7 Nisan** da ilk gösterimini gerçekleştirecek.

Cameraata Saygun'dan bahar konseri

Keman Sanatçısı **Prof. Nuri İyici** tarafından 2005 yılında kurulan, Cameraata Saygun'un başkemenclüğünü **Mehmet Yaseemin** üstleniyor. **1 Nisan**'da İş Sanat'a konuk olacak topluluk konserde **Edward Grieg, Antonin Dvorak, Edward Elgar** ve **Alexander Borodin**'in eserlerini seslendirecek.

Sabahattin Ali'den Hikâyeler

Müzik ve edebiyatın iç içe geçtiği dinletisi serisiyle bu ay **Sabahattin Ali** hikâyeleri yer alacak. **19 Nisan Pazartesi** günü yayınlanacak **"Gece Kapladı Her Yeri"** başlıklı dinletisi **Tilbe Saran, Metin Belgin, Bülent Emin Yarar** ve **Hakan Gerek** tarafından seslendirilecek. **Atilla Birkiye**'nin hazırladığı **Mehmet Birkiye**'nin sahneye uyarladığı dinletinin müzik direktörü, **Serdar Yalçın**.

Anadolu'dan Dünyaya

Füzte Cem Öner Türk, obada **Ufuk Soygürbüz**, klarnette **Kıvanç Fındıklı**, fagotta **Ozan Evruk** ve komoda **Hüseyin Uçar**'ın oluşturduğu **Anadolu Nefesi** Beğlisi, gelecekle müzik kültürümüzün ezgilerini modern batı enstrümanları ile İş Sanat sahnesinde buluşturuyor. Anadolu'nun çok sesliliğini dünyaya duyurmak amacıyla kurulan topluluk bu konserde, **Jacques Ibert, Astor Piazzolla** ve **György Ligeti**'nin eserlerini de seslendirecek. Konser, ilk gösterim tarihi **21 Nisan**'dan itibaren sezon boyunca İş Sanat'ın YouTube kanalında ve internet sitesinde izlenebilir.

Klasikleşen "Yazarının Sesinden" serisi

Usta yazarların, kitaplarının bölümleri seslendirildiği **"Yazarının Sesinden"**, serisine **Niğün Öneş** "Ağlamak Yok", **Mehmet Erte** "Bakışın Kırıldığı Ayna" ve **Sezgin Kaymaz** "Kün" adlı eserleriyle konuk oluyor.

Milli Reasürans Oda Orkestrası ile Dört Mevsim

İş Sanat ve Milli Reasürans iş birliğinde düzenlenen, **Milli Reasürans Oda Orkestrası**'nın nisan konseri şef **Batuhan Uzgören**'in yönetiminde **9 Nisan Cuma** yayınlanacak. Antonio Vivaldi'nin dümsüz eseri "Dört Mevsim" Keman Konçertosu'nun seslendirileceği konserin solisti keman sanatçısı **Can Özhan** olacak.

Dünya Caz Günü'ne Özel Konser

İş Sanat Dünya Caz Günü'ne **Jülide Özçelik** konseri ile kutluyor. **Ediz Hafızoglu, Ercüment Orkut, Cenk Tuncer** ve **Volkan Hürsever** ile aynı sahneyi paylaşan Özçelik, kendi parkılarının yanı sıra caz ile halk türkülerini yorumladığı eserlerden de bir seçki sunacak. Konser, ilk gösterim tarihi **30 Nisan Cuma** gününden itibaren yayında olacak.

Çocuklar İçin Eğlenceli Etkinlikler

Masal Tiyatrosu, yeni serileriyle Nisan ayında çocukları ve masal seven büyüklere bekliyor. **Alis Harikalar Diyarında, Peter Pan, Kral ile Zila, Mutluluk Sihri** masalları, **Aslı Tandoğan, Anıl Altınöz** ve **Mert Aydın**'ın canlandırmalarıyla İş Sanat'ın YouTube kanalında yayımlanacak.

Ücretsiz PDF Kıtıp Arşivi - <https://rante.org>

Konser ve dinletilerin ilk gösterimi saat 20.30, çocuk etkinliklerinin ise 15.00'tir.

Tüm etkinliklerin ilk gösterim tarihinden itibaren İş Sanat'ın YouTube kanalı ve internet sitesi üzerinden sezon boyunca izlenebilir.

Kaan Koç

TOPLUMSAL SÖZLEŞME 2.0

Mademki çok erdemliyiz, mademki her birimiz kendi içimizde toplumun pırlıltılı bir cevheri olduğumuzu düşünüyoruz gelin el sıkışalım; yaşam süremiz belirli olsun.

On İkinci Bölüm...

Şeytanlarımızla ne zaman muhabbet etmeyi düşünüyoruz? Tanrılarımızın bolluğundan sıkılmadık mı? İçinde yüzdüğümüz bu dibi görünmeyen deryada çırpıp dururken, yeni bir dünyanın ilk kertesinde bulunduğumuzun farkında değil miyiz? Şimdi bazı akheveller çıkıp da bana "yeryüzü her gün yeniden yıkılıp kurulumuz mu zaten?" diye sorabilir. Ben de onlara şu suali yönelirim o zaman; sen de her gün yıkılıyor musun?

Bizi korusunlar ve yol gösterebilirler diye diktiğimiz putların sayısı milyon geçti. Artık dikine durduğumuz bir mezar değil de ne ayaklarımızın bastığı? Çevremiz tastamam putlarımızla sarıldı; avuç açma putu, ayna putu, aile putu; devlet, sokak, komşu, işaret parmağı, üstüne kalın bir şeyler giy, yıllık bakım, sigorta ve yol-yemek, SevgilimEnÇokBenSevliyorum putu; iyi yüreklilik, cömertlik, dürüstlük, namus putu. İnsana, kendi icatlarından yaşayacak yer kalmamıştır soluk almayla. Oysaki insan, bugün ve yarınla kavga içinde yaşamalıdır. Bu iğrenç boyun eğiş, bu tesellisi ve telafisi kabulleniş insanlığın diğer canlılardan hiç de farklı olmadığını, yarattığı ortamın içine korku duymadan yaşayıp ölmek için her türlü kezaşla seve seve kucakladığını ispatlıyor bize. Oysa yaşamak bir korku değil, cüret oyunu olmalıdır.

Hayal ettiğim ve hepinizin hayal etmesini tembihlediğim düzende bir şey kaçınlımadır; yaşamın belirlenebilir ama ölümün pek de belirlenemez olduğunu düşünüyoruz ya, bu çarın tam tersine işlediğini idrak edip bu konuda değiştirilmesi yasalarla tastamam engellenemez bir kural konulmalı; ölüm kanunu. Mademki çok erdemliyiz, mademki her birimiz kendi içimizde toplumun pırlıltılı bir cevheri olduğumuzu düşünüyoruz gelin el sıkışalım; yaşam süremiz belirli olsun. Mademki dürüstlük ve cesaretle gölgemizle bile yaşıyoruz, buyurun, başımız dik biçimde bakalım geleceğe. Herkesin bir fikri vardır, insanın kaç yaşına kadar verimli olabileceği konusunda. Bir günde olup bitecek bir referandumla, herkes fikrini sunsun ve ortaya çıkan aritmetik ortalama ile en demokratik rakamı belirleyelim. Yetmiş mi dedik mesela, tamam. Her insan, sınır yaşında geldiğinde yetkili merciler tarafından buml! Dünyanın gidişatı ve yeni insan için en radikal çözüm budur; ölüme olan o gülünç kavgamız sona erer, sevdiğimizimizin ölümlüne dair beynimizi kemiren kurtlar yok olur ve gerçek dertlerimizde baş başa kalırız. **Birileri nitelediğimiz uzun yaşamak için değil, iyi yaşamak için uğraşırız. O balıkcılık bencilliğimiz son bulur.** Yükseklik korkusu olduğu hâlde bir binanın tepesine çıkıp sonra da o çatıdan bir başka çatıya uzanan merdiven yok diye korku nöbetleri geçiren her canlı acınasıdır. Yükseklik korkusu yüzünden başı dönüp ayağı kayan ve metreler boyu düşerken, taşlara çarpa çarpa paralanan birine merhamet eden kadar aptal da bulunmaz. Öte yandan öleceğiniz günü

bilerek yaşamak, sizi daha önce hiç tatmadığınız erdemlere de ulaştırır, inanın bana. Bu yakışır önerim size zalimce ya da aptalca gelebilir. İşte tam da bu yüzden gerçekleştirilmelidir. Bugünün insanına zalimce ya da aptalca gelen ne varsa, işte onlar açacaktır ertesi günün ve geleceğin parlak yolunu.

Elbet bu yolda bazı terslikler bekleyecektir bizi. Mesela bir kaza, korona, tüberküloz ya da intihar. Ona da bir düzenleme getirilebilir; belirlenen yaştan evvel ölenlerin artık yılları, miraslarına eksi miras olarak yazılır ve onların hayatlarından çıkarılır. Bu bize nasıl bir cennet vadeder farkında mısınız? Hele bir düşünün de göreyim, 15 yıl erken ölen anneniz yüzünden siz de 55'inizde el sallamak zorundasınız evinizin duvarlarına. İlk oku atlattıktan sonra hangi korku baskın çıkıyor? Annesizlik mi, 15 yıllık kayıp mı? İnsan, bu konudaki dürüstlüğüne kazandından sonra doğacaktır yarının hakkı sevgiyle kuşanmış insanı.

Ben uzun yıllar oturdum şeytanlarımın sohbeti ettim. Yüreğe girmiş bıçağı kanım bıçağın sapından damlarken daha da keyifle ittim derine. Kanım vardı onun gördüm, canım yanıyordu, öpüp alınıma koydum acımı. Ağrı kesicilerden, pansumanlardan, merhem ve şifalı bitkilerden medet ummadım. Ne yücedir acısıyla alay eden insan, acısına acıyan insan ne bereketlidir. Kendi ömrüne tapınmayan yaratıktır, yeryüzündeki diğer her mahluktan üstün olan. Yarının insanı daha doğmadı, bunu defalarca söylememde bir keramet var ama çözmiyorum. Bulamıyorum

hangi rahim ağzına sığdırarak çıkacak o. Hangi odanın duvarlarında onun yumruk izleri olacak. Öfke ve şiddetle gelecek o yeryüzüne. Onun kırsılaştıran bakışlarından nefret edeceğiz; var gücümüzle üstüne çullanmak için yıllar boyu yataklarımızın altında sakladığımız kılıçları yeniden ortaya çıkarıp kahramanlarımıza dikmeyeceğiz. Nasibini alacak onun bakışlarından kırsılaşmayı hak edenler, bereketli sözcükleri ise belki de çok azımızla uğrayacak. İşte o azınlıktır yeni dünyanın toplumu. Her şeyin üretmesi farklı duygularla olacak. Yepyeni türler. Eski türlerin doğru cisimleniş. Putların tozları, yarının insanı için yemeklere baharat. İşte o ziyafetlerden sonra ne bir kanun ne bir yasa. **Yarının insanları, bizimle öyle bir alay edecek ki mezarlarımızdan çıkıp af dilemeye, tabutlarımızın içinde utançtan iflak etmeye çalışsınlar.** Bense bu

aptal görünen ağzım ve yarına yetişememiş olmanın doğan sızımın ne yapıp edip yeni bir yolu bulacağım yeniden doğmanın. Ben, bir kişi, devlet kayıtlarında bir isim, birilerinin evladi, birinin eşi, birilerinin arkağadı olarak değil, ben, bir insan, bir türün parçası olarak. En olgun meyveye ulaşma uğruna var olup defoları ortaya çıkan, bir şekilde çürüyüp yarının insanına yanlış yolların haritasını sunan bu hâlimizde, savaşlarda en önden yolların düşman hatlarını dağıtan deliller birliği gibiyiz. Doğacaksak, utançımızdan, acımızdan ve biçareliğimizin doğacağı.

**Yaşamak
bir korku değil,
cüret oyunu
olmalıdır.**

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

yolsuzlukta bir inci: cinci hüseyin efendi

Yıllar boyunca amcası Mustafa gibi kapalı tutulmasıyla bozulan ruh sağlığı için İbrahim, cinci hocalara gidiyordu, sinir hastalığının kuvvetli okumalarla iyileşeceğini düşünüyordu.

Koskoca Padişah İbrahim'e "deli" deyip çıktık için içinden. Ama ona deli diyenler amcası I. Mustafa'yı görmezden geldiler. Hani okuma yazma bilmeyen I. Mustafa, hani tahta iki kez çikarılan Mustafa, kendisi tahta çıkarken küçük şehzadeler de dâhil 19 kardeşini öldüren, babası III. Mehmed'in büyük ağabeyi Mahmud'u tahtına göz diktiği gerekçesiyle öldürülüşünü yan kaftesten duyan Mustafa. Bir yaş büyük ağabeyi I. Ahmed döneminde yıllarca kapalı kapılar ardında tutulan Mustafa. Deliliği de aslında pek delilik değil, düşüncesiz, herkese, tebaasına dışarıya çıkıp para saçıyor. Hekimlerin tedavisi sonuç vermiyor, Divan'da vezirlerin sarıklarını başından çeken Mustafa. Aşırı coşkunluk ve durgunluk arasında gidip gelen, kendi kendine konuşan, selfie çektiği gibi dudaklarını bükerek kıpırtısı duran Mustafa. Sonrası elbette karışık, bizim İbrahim'in deli lakabını almasını...

Düşünsenize, I. Ahmed sonrası tam Genç Osman tahta çıkacakken üvey annesi Kösem Sultan'ın oyunlarıyla bizim Deli Mustafa padişah oluyor. Genç Osman öldürülüyor, IV. Murad'ın sert yönetiminde 17 yıl yine kapalı kalıyor. İbrahim'i delirmek dışında çare kalmıyor. Ama güzel deliriyor. Çırağan eğlencelerinde yakılan odunu beğenmeyip Edirne'ye odun almaya gidişini mi, içi büyük yaşındaki kızı Silahdar Paşa'ya nişanlamasını mı, her kafasına estiğinde saraydan tahtırevanla çıkıp İstanbul sokaklarını dolmasını mı... Yoksa bugün Yeşilay Genel Merkezine dönüştürülen Topkapı'nın önündeki Sepetçiler Kasrı'nı, denize karşı sepet örnek için yapmasını mı? Deli diye adlandırılan herkes deli mi? Bu soruyu İbrahim'in yaptıklarına bakınca bir kez daha sormak gerekiyor. Haksız yere öldürttüğü Hanyatı Fatih Yusuf Paşa'nın cesedine sarılıp "ne güzel kırmızı elma gibi yavaşların varmış yazık oldu kıydım sana" demesi ya da dolarsın yolda bir araba görüp "bundan sonra şehre arabalarla girmisin" demesine karşın yine bir arabaya rastlayınca emir verdiği Salih Paşa'yı çağırıp boğdurması, sonra ondan da pişman olması mı? İşte bütün bunların ötesinde bir başkazaafı vardı. İşte o zaaf, bu yazımızın başkahrmanı Hüseyin Efendi'nin önlenemeyen yükselişinin de mimarıydı. Yıllar boyunca amcası Mustafa gibi kapalı tutulmasıyla bozulan ruh sağlığı için İbrahim, cinci hocalara gidiyordu, sinir hastalığının kuvvetli okumaları iyileşeceğini düşünüyordu. Yaşadığı yoğun stres aynı zamanda cinselliğinin de vurmuş, geçici iktidarsızlığı sorun olmaya başlamıştı. Annesi Kösem Sultan'ın da devreye girmesiyle çarenin tıpta değil ufurukçülerde arandığı bir ortamda fırsat Cinci Hüseyin Hoca'nın ayağına geliyordu. Daha sonra Osmanlı'da ahlaksızlığın ve yozlaşmanın sembolü sayılacak Cinci Hüseyin Efendi, padişahın yakınlına gelp güvenini kazanıyor, geçici iyileşme dönemlerinden birinde bu başarısı karşılıksız kalmayıp hızla zenginleşmeye başlıyor, Mahmut Paşa Camii yanında dayalı döşeli, saray gibi bir konak yapıyor.

İbrahim, sekiz yıllık iktidarı boyunca, iktidar gücünün sapkınlıklarına boğuşmaya

başlıyor, yoğun afrodizyak tedavisi sonucu saraydaki onlarca güzellik arasında "şekerpare" adında 150 kiloluk aşırı şişman bir kadını getiriyor, onu elçi yapmaya karar verince devreye annesi Kösem Sultan giriyor. Zafire adlı bir başka kadını kucağına çocuğuyla kabul etmiş, bu olay üzerine şehzade annesi Terhan Sultan'la kıskançlık kavgası sırasında şehzadeyi havuza fırlatmış. **Şehzade zor bela kurtarılrken Kösem Sultan yine devreye giriyor, Zafire'yi sürdürüyordu.** Bu sırada yönetim boşluğunu en iyi değerlendiren isim Cinci Hüseyin oluyor, rüşvet karşılığı sarayda iş görmeye devam ederken kendisini Süleymaniye Medresesine müderris tayin ediyordu. Atamaları yüzüvle yapması, makamları paraıyla satması sayesinde hızla yükseliyor din ve cın gölgesinde servetine servet katıyor.

İbrahim'in üzerindeki etkisiyle dönem en önemli askeri yöneticilerinden Kemankuş Mustafa Paşa'yı da kaletirmesi, onu dönem en güçlü isimleri hâlinde birine getiriyor. Kösem'le arası iyi olduğu için bir cins dokunulmazlık zırhıyla, giderek denetimiz bir gücün sahibi oluyordu. Günümüzün moda deyimliyle liyakataramadan yükselmenin tarihteki en büyük örneklerinden birine dönüşüyordu. İbrahim'in gelgitleri bir cariye kızın Şehrazat masalları gibi anlattığı, tüm sarayı samurdan bir masal kralına İbrahim'in özemesi sonucu Samur Dönemi başlıyor. İbrahim'in masaldan etkilenip tüm sarayı samurlarladonatması girişimi büyük ekonomik yük getiriyor. Cinci Hüseyin neredeyse saraya borç verecek bir noktaya doğru yükseliyordu. **Deli İbrahim'in sekiz yıllık saltanatının son yılında biraz gözden düşmesine karşın para için kendisine başvurulmaktan geri kalmamıştı.** Hüseyin parayı verecekti.

Ancak bir istegi vardı. İbrahim'in oğlu IV. Mehmed'in hocası olmak. Karşılığında 200 kесе ace verileceğini söyleyerek, rüşvet teklifini devlet üst seviyesine kadar ulaştırı.

Ama artık Kösem'in devrinin sonu geliyor, Hatice Terhan Sultan ve IV. Mehmed dönemi başlıyor. Cinci Hüseyin'in evine mali bir operasyon düzenlenmişti. Yapılan arama sonrası elde edilenler, TV haberlerindeki gibi dizilip gösterilirse de tarihçiler 1000 kесеye yakın ace, 3000 kесе altın ve mücevherat ele geçirildiğini altını çiziyor.

Cinci Hüseyin Efendi 1648 yılında idam edildi. Ama ondan sonra da dini, cini kullanarak hayatımıza giren, iktidarın nimetlerinden faydalananak hızla büyüyen, kesesini doldurup yalan yanlış şeyler üfleyen çok cinci hoca oldu. Onlar belki Deli İbrahim için ana maddesi amber olan, performans arttırıcı, cinselliği coşturucu ürün bulmacılar ama haksız elde ettikleri devasa servetleriyle tarihin en acıkışık, "cinc" gibi içkışatçılardılar. İbrahim mi çok deliydi? Yoksa cinci hocalar mı çok kurnazdı? Onun yorumunu da size bırakıyorum.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Nihat Sırdar

tersine dünya

Vatan Caddesi üzerindeki Akşeniz Lunapark'tan bir görüntü
Fotoğraf: Kadir Can, Corp - Photo Istanbul, sayfa 213.
İstanbul Ferret Okulu Yayınları, 2017

Nisan ayının gelişi eskiden daha bir heyecanla beklenirdi. Eskiden diyorum çünkü artık yeni bir ayın gelişinin eski aydan daha iyi olup olmayacağı konusu bile politik bir tartışmanın içinde. Gelecekle ilgili herhangi bir beklenti içinegirmek bile lüks hâline geldi zaten. Hâl böyleyken nisan ayının eskiden ne güzel geldiğini düşündüm geçen gün radyonun bahçesinde otururken. Kimi maskeli misafirler bahçeye girene kadar durum böyledi. Maske gizemiyle birlikte eskiden tanıştığımız insanları zaten kolay kolay konuşup hatırlamayanların iyice kâbusa dönen gözleri kısarak bakma ve selamlaşma seansı sonrası epey sosyol mesafeli oturduk ve konuştuk.

Nisan ayını sordum. "Ne hatırlıyorsunuz Nisan'a dair?" diye istisnasız herkesten gelen cevap 23 Nisan'dı. Kimimiz 23 Nisan törenlerinde şir okumuş, kimimiz statta geçit törenine katılmış, kimimiz daha da önemli bir pozisyonda, saha içinde yapılan gösterilere katılmış. Ama herkesin bir 23 Nisan anısı var. Üstelik bu anılatıklarımızdan yana kimsenin de şikâyeti yok. Herkes gururla, mutlulukla ya da üzerine düşen görevi. Çünkü 23 Nisan'ın anlamı çocuk bayramı olması.

Biz çocukken 23 Nisan bayramdı. Artık o bile tartışılır, kutlanmaz ya da daha doğru tabirle kutlandırılmaz oldu. Elbette 23 Nisan ve ertesi günün törenler yüzünden tatil olması en büyük bayram armağanıydı. Bir kere böyle öldürüldüğümüzü düşünüyorduk bir de. Sonra sabah saatlerinde geçerken okul töreni sonrası muhakkak Vatan Caddesi'ne gitmek vardı. Orada yapılan geçit töreni izlenirdi. Ama asıl mevzu geçit töreni değildi. Lunapark'ta gerçekleşirdi.

O geçit töreni bütence anne veya baba ikna edilecek ve o lunaparkı muhakkak girecekti. Kocamustafaşapa, Fındıkzade, Akşaray, Fath ve çevresinin biricik lunaparkı Vatan Caddesi'nde bulunurdu. Bugün yerinde olmayan, hatta olduğu yerin yine sıyrıntı taşlarına konu olduğu arazi, çocuk gezimimize kocamangörünürdü. Bugün bakıldığında ufak bir yermiş diye düşünüyör insan. Bir kere

mutlakalunaparkı girişinde özellikle de 23 Nisan'da akın olacağını bilen ve bu maksatla tam giriş konuşlanan seyyaralardan bir şeyler alınırdı. İsteğe göre pamuk şeker, ipe dizili aliç, kulahta çekirdek, elma şekeri veya dibi markalı muhalebi alınır; dibinde markaçıkan ve bedava kazanılan muhalebiye çok sevinilir ancak ikincisini yemenin karnını ağrıtaçağını düşünün ebeveyn tarafından heves kursakta bırakılırdı.

Sonra içeride elbette ilk hedef çarşıyan arabalar olurdu. Bugün bile böyle otomobil delisi olduğumu düşünürseniz tüm lunapark бүтүсүнү çarşıyan arabalara harcadığımı tahmin edebilirsiniz. Asla binmediğim döndüğe ağılan zincir ve ahtaopt denem kimeki hep uzaktan seyredirdim. Lunaparklardaki bu adrenalin zıyanlığı aletlere çoktan de ilgi duymazdım. Ama ilğimi çeken başka şeyler vardı.

Mesela insanı komik gösteren aynaların olduğu bir koridor vardı. Oraya girer, kendi eciş бүсүсүлүгүмүзө gülerdik. Sonra tükfele yapılan atışlarla kazanan hediyeilerin olduğu bir başkayer. Oradan hediye kazanmak nispeten mümkündür. Ama uzaktan atılan tahta çemberi üstünde sigarapaketli bulunan bir karenin üstüne geçirmek asla mümkün olmazdı.

Zaman zaman yükselen "Hile var lan bunda" homurtularına çemberi veren adam hemen elindeki çemberi atıp laps diye kareye girence cevap verir, kimsenin aklına onun elindeki çemberlerin bizdekinden büyük olabileceğimizi. Sonra her akşamçeliğiş olduğu Vatan Caddesi lunaparkında. Büyük ödül renkli televizyondur. O televizyon kimseye çıkmaz, en dandik trışka hediyeiler satılan biletlere isabet ederdi. Yani bugünkü Milli Piyango sistemi o zamandan denemenye başlanmıştı.

Şimdi yine bir 23 Nisan geliyor. Artık lunaparkların yerindeyeller esiyor. Kimi yeller o arazilerin kurulmuş siterlerin, dev alışıyer merkezlerinin duvarlarına çarpıyor. Çoğuklara kerece yüzünden idememeleri okullarını bulup, kulağına bir şeyler duymaya bozuldu. Her şey tersine gidiyor.

BEN KİMİM?

* 1904'te Şili'nin Maule bölgesindeki **Parral** kasabasında, demir yollarında çalışan bir baba ile öğretmen bir annenin çocuğu olarak dünyaya geldim.

* Annemi veremden kaybedince babamla birlikte Temuco'ya taşındık. Buradaki bir okula müdür olarak gelen ve 1945 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nü alacak **Gabriela Mistral** sayesinde **Talisto**, **Dostayevski** ve **Çehov**'a tanıştım.

* Babam, benim şair/yazar olmamı istemiyordu. Hatta notlarını, defterlerini yaktı. Onun gözünde mühendis ya da doktor olmalıydım. Bu yüzden bir şiir yarışmasına katılmak için gazetedeki görüşüm bir isimden takma adı yarattım. Gerçek adım **Netfall Reyes Basoalto**.

* 1923 yılında ilk kitabım **Alcornoque** olarak, bir yıl sonra da **Yirmi Aşk Şiiri** ve **Umutsuz Bir Şarkı** kitabım çıktı. Ksa bir süre içerisinde edebiyat dünyasında tanınan bir hâline geldim.

* 1936 yılında başlayan İspanya İç Savaşı ve daha sonra sair arkadaşım **García Lorca**'nın öldürülmesi beni derinden etkiledi. 1937 yılında Yürekta İspanya kitabını çıkardım. Savaş döneminde büyük ses getirdi.

Hazırlayan: Emrah Akbaş

* 1938 yılında çalışmasınabaşladığım CantoGeneral şiir kitabım 12 yıl sonra basıldı. Cemal Süreya bu kitaptan yıllar sonra **Evrensel Şarkı** diye bahsetti.

* 1945 yılında Şili'de Komünist Partisine katıldım. **Bir madenci grevinde yer almama hayatımda yeni bir dönem başlıyordu.** Bir süre kendi ülkemde saklanmak daha sonra da ülkemden ayrılmak zorunda kaldım.

* Sürgün yıllarımdan yola çıkarak hayali bir hikâyeyi anlatıldığı 1994 yapımı **Il Postino**'da şiirlerime, 2016 yılında adıma tayyan bir film den biyografime ulaşabilirsiniz.

* Dünyanın her yerinde eşitliği ve adaleti şiirlerime savundum için 1950 yılında **Nazım Hikmet**, **Pablo Picasso**, **Pablo Robeson** ve **Wanda Jablonska**'ya birlikte **Uluslararası Barış Ödülü**'nü aldım.

* 1971 yılında "Şiirlerimle, bir kıtının kaderini ve hayallerini canlandırdığım için" **Nobel Edebiyat Ödülü**'nü kazandım. Tipki yıllar önce tanıştığım beni yazmaya teşvik eden Gabriela Mistral gibi.

* 1973 yılında bana kanser teşhisi konuldu. Aynı zamanda Şili'de askeri bir darbe girişimi oluyordu. Sosyalist rejim yıkılırcan benim de hayatım son buluyordu.

Ben Kimim?

Doğru cevabı benkimim@kafadergi.com adresine gönderen ilk üç okuyucumuza yazarın bir kitabı hediye!

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

HANGİ YAZAR

1- Gülten Akın

C

2- Cemal Süreya

3- Turgut Uyar

4- Can Yücel

5- Ahmed Arif

6- Atilla İlhan

7- Ece Ayhan

8- Sabahattin Ali

9- Behçet Necatigil

10- İlhan Berk

11- Edip Cansever

A- "Ali Kaptanoğlu" ve "Nevin Yıldız" gibi takma adlarıyla eserlerini yazan, Türk edebiyatında "Kaptan" lakabını alan şairdir, aynı adla bir şiiri de bulunuyor.

B- 1954 yılında Kapalıçarşı'da çıkan yangında babasından kalan dükkânı yanınca kendisi antika dükkânı açtı. En güzel eserlerini 30 sene işlettiği bu dükkânın asma katında yazdı.

C- 2015 yılında, Milliyet Kitap tarafından "Yaşayan En Büyük Türk Şair" unvanını aldı.

D- "Öldüğümde el yazısıyla tek şiirim kalmayacak arkamda" vasiyetinde bulundu Tomris Uyar'a. Daktiloya çekilen şiirleri dışında hepsi atıldı. Geriye kalanlar ise "Büyük Saat" kitabında toplandı.

E- "1944 yılında Dostoyevski'yi okudum, o gün bugündür huzurum yoktur" diyen şair ilk kitabı "Üvercinka"yla Yeditepe Şiir Armağanı'nı, ikinci kitabı "Göçebe"yle Türk Dil Kurumu Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

F- Huysuz ya da Hırçın Şair adını almış şiir dünyasında. İkinci Yeni'nin şairlerinden biri olarak

gösterilmesine rağmen bu isimden rahatsızdı. O dönemi "Sivil Şiir" olarak değerlendiriyordu.

G- Edebiyatöğretmeni olarak farklı şehirlerde görev aldı. 2013 yapımı "Kelebeğin Rüyası" adlı filmde Zonguldak'taki öğretmenlik günleri anlatıldı.

H- Sadece şair değil aynı zamanda Fransızca öğretmeni ve çevirmeni. Ezra Pound'un şiirlerini Türkçemize kazandırdı.

I- Yaşadığı dönemde yivisi olaylara kayıtsız kalamayan şair, bunu şiirlerine de yansıttı. "Hasretinden Prangalar Eskittim" adlı kitabı kendisinin ilk ve tek şiir kitabı.

J- 1940 yılında Hakikat gazetesinde Büyük Hikâye başlığıyla 48 bölümde yayımlanan "Kürk Mantolu Madonna", yazarın en önemli eserlerinin başında geliyor.

K- "Ben ömrümde muhalif yaşamadım" diyen şair, Che Guevara'nın "Küba'da Sosyalizm ve İnsan" adlı kitabını çevirdiği için bir dönem cezaevine girdi. Burada "Bir Siyasinin Anıları" kitabını yazdı.

konu: bahar
hikâye: ersin alim
fotoğraf: aylin kavak

baharın ses telleri

Çardaktaki iskemlesinde dalıp gitmişti Halit Amca. Kahvesi geldi önüne. İlgiilenmeden, caddedeki ağaçların tatlı rüzgârına dans eden yapraklarında asılı kalyorodu bakışları. Eşlik etmeye başlamıştım. Kısa bir süre başını bana çevirerek sordu: "Öğrenmenin yaşı var mıdır?" "Öğrenmenin yaşı yoktur derler."

"Hayır. Öğrenmenin yaşı vardır. Geçmiş **bazen güzelleştiren, geçmişten pişmanlık hissettiren ve bazen geleceğe yön veren bir öğreñis.** Aptal mutluluklardan huzur veren üzüntülere kadar her öğrenmenin yaşı vardır. Ağaçların sıralandığı bir caddenin yürürken, solmuş ve yere düşmüş yaprakların

çöp olarak görüldüğü, yıllar sonra aynı caddeden yürürken ne kadar hoş adımlar attığını anladığında insan, sonbaharı yeniden öğreniyor."

"Hiç bu açıdan düşünmemiştim."

"Uzak kaldığın her şeye yakınlaşmaya gayret etmelisin. Ben bu hayatta en çok baharlara uzak kaldım. Ekseriyetle ilkbahara. Sen ve yaştların benden daha şanssızsınız."

"Neden?"

"Baharlarınız azalacak. Azalıyor. Bu gördüğün ağaçlar hiçbir yaşta bir şeyler öğrenemeyen insanların elinde yok olup gidecek. Onların iki dudacağın arasında eklecek sığın baharlarımız. O yüzden her baharın kıymetini bilin."

"Bir kahve de ben alabilir miyim?"

Bu köşe
okuyucularımız
tarafından
hazırlanmaktadır.

Nisan 2021 - Sayı: 79 - Ayık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi
Aylık yaygın: Süreli Yayın - Yayıncı: KARAGÜZ Yayıncılık Yayıncılık Sanat ve Edebiyat LTD. ŞTİ
İmtiyaz Sahibi: Candan Tolga Tok Sorumlu Müdür: Mert Çanpa
Genel Yayın Yönetmeni: Ayça Derin Karabulut
Görüş Yönetmeni: Dorukhan Vardir Kapak: Hakan Arslan
Okuyucu Temsilcisi: Emrah Akbaş Reklam: nehan@worldwidestartup.com - (0212)293 40 99
Adres: Kızılay Mah. İsmailpaşa Sok. No:44 Kadıköy / İstanbul Tel: (0216) 428 9 888
Baskı: İhlas Gazetecilik A.Ş. 29EKİM Cad. Plaza No: 11/A41
Yenibosna / Bahçelievler / İstanbul Tel: (0212) 454 3000 Dağıtım: TOP (0212) 354 3909
www.kafa.com.tr - bnyayinlik@kafadergi.com - reklam@kafagrup.com

KAFAGrupu'nun tüm yayın, iletişim ve pazarlama faaliyetleri, her türlü hak ve çıkarı için
KAFAGrupu'na aittir. Tüm hakları saklıdır. Her türlü telif hakkı ve diğer hakları saklıdır.
KAFAGrupu'nun tüm yayın, iletişim ve pazarlama faaliyetleri, her türlü hak ve çıkarı için
KAFAGrupu'na aittir. Tüm hakları saklıdır. Her türlü telif hakkı ve diğer hakları saklıdır.

Kapak fotoğraf ve illüstrasyon: Ersin Alim, 2024. Yayıncı: Karagöz Yayıncılık Sanat ve Edebiyat LTD. ŞTİ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

100 YILDIR LA VACHE QUI RIT

La Vache Qui Rit, bir dönem herkesin dilindeki şarkısı ve markanın adını sembol yapan gülümseyen inek maskotuyla 30 yıldan fazladır hayatımızda. Bu yıl 100. yaşını kutlayan markanın pazarlama ekibi, Gülümseme İnek Kafası'yla saygılarımıza konuk oldu.

"NASIL OKUNUYORDU BU MARKA?"

La Vache Qui Rit, Türkçe okunuşuyla "LaVaş Ki Ri", tercümesiyle "Gülümseyen İnek"... Muhtemelen bir peynir markası için daha uygun çok az isim vardır.

Kırmızı ve neşeli bir inegin sevimli gülümsemesiyle evlere giren La Vache Qui Rit'nin bu yıl 100. yaşını kutluyoruz. Leon Bel tarafından 1921'de ilk kez üretilen tek porsiyonluk paketlenmiş peynir kategorisinin yaratıcısı olan markamız, özel tarifi ve lezzetiyle ayrıncı bir yandan da kültürel ikon mertebesine ulaştı. O kadar ki hemen herkes tarafından tanınan kırmızı renkli Gülümseme İnek imajı birçok sanatçıya ilham verirken, Damien Hirst ve Andy Warhol gibi ünlü pop art sanatçıların özgün tarzıyla bile uyum sağlayan bir kimliği kolayca taşıdı.

"GÜLÜMSEME EŞİTTİR SAĞLIK"

Sosyallaşma bu kadar iç içe olan, pek çok farklı kültürde aynı sempatiyle karşılanan La Vache Qui Rit'nin, tüm dünyada 100. yıl kutlamasını anlamlı bir projeye taşındırma karar verilince ve simgesinden ilham alan bir girişim başladı: **Kahkaha Kampanyası.**

Kampanyanın temelinde elbette markamızın sembolü kadar önemli bir unsur daha var. La Vache Qui Rit markası için bir araştırma yaptırılan Bel Group, gülmenin sağlık üzerinde pozitif etkilerinden yola çıkarak çarpıcı verileri ulaştı: **Araştırmaya göre, her 10 kişiden 8'i gülmenin sağlık üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu düşünüyor.** Sık gülümseyen insanların büyük çoğunluğu dengeli beslenmeye ve diyetle de önem veriyor. Gülmenin önemli olduğunu düşünen insanlar, nadiren gülümseyenlere göre daha fazla meraklı ve yaratıcılar.

Tam da bu noktada Türkiye'de tüm dünyayla eş zamanlı uygulayacağımız proje için bir ortak kurum aramaya başladık ve yollarımız Gülüm İyileştirici Derneği ile kesişti.

La Vache Qui Rit için tasarladığımız kampanyada, bir gülümsemenin, bir kahkahanın hayatlarımızı olumlu yönde dönüştürme gücüne sahip olduğu inancından yola çıktık. Gülmenin iyileştirici gücünü tüm dünyaya yaymak için başlattığımız kampanyanın Türkiye ayağında Gülüm İyileştirici Derneğiyle el ele tutuştuk.

GÜLÜMSEYİNCE HER ŞEY DEĞİŞİR

Peki kampanyada neler var? Dünya çapındaki La Vache Qui Rit 100. yıl Gülümseme Kampanyasının bir web uygulaması var. Tüm La Vache Qui Rit dostlarını, her bir gülümsemenin bir destek anlamına geldiği bu sayfaya; gülümseme başışına çağırıyoruz. "Gülümseme Her Şey Değişir" temalı iletişimimizin merkezinde bu etkinliğimiz bulunuyor. Çünkü 100 yıldır inandığımız gülmenin gücünü tam da ihtiyacımız olan bu dönemde hep birlikte neşeye kutlamak istiyoruz.

Hayatın zorlu koşullarında moralini bozmayan, bazen komik olmaya bile gülebilen, gülmenin iyileştirici gücünden yararlanan bir toplum yaratılmasına, Türkiye'nin daha mutlu ve daha çok gülümseyerek yaşanabilen bir ülke hâline gelmesine katkı sağlamak için 2015 yılından bu yana faaliyette olan Gülüm İyileştirici Derneğiyle birebir örtüşen kampanyamızla La Vache Qui Rit'nin anlamlı marka yolculuğunda önemli bir adım attığımızı inanıyoruz.

Eğer siz de bu iç birliğiyle çevresine ilham vermek isteyenlerden biriyerseniz, sizden çok kolay bir katkı rica ediyoruz: Gülümseme, neşeli bir kahkahayla dünyayı değiştirmek.

HEDEF 10.000 GÜLÜMSEME

Her yılın zamana bir La Vache Qui Rit aldığınız paketin üzerindeki mesajı ve karekodu görmüşsünüzdür. Bu sayfada da yer alan kare kodla La Vache Qui Rit markasının 100. yılı için özel olarak tasarlanan özel bir sayfaya gidiyorsunuz ve tüm dünya çapından katılımcıların kendi dillerinde hazırlanan web uygulamasına girip gülümsemenizi başışlıyorsunuz. Kendinizin ya da sevdiklerinizin bir kahkahasını kaydettiğinizde gülümsemenin bir başışa dönüşüyor. Hedeflenen **10.000** sembolik gülümseme başışıyla La Vache Qui Rit ve Gülüm İyileştirici Derneği'nin iç birliğinde hayata geçecek hiyemik oyun merkezi çok daha güçlü sosyal temellere sahip olacak.

Değisteginizi biriktiriyoruz, 1 gülümseme = 1 destek demek. Bir gülümsemenizi bizimle paylaşır mısınız?

Yazan:
Gizem Kaymakoglu - Pazarlama Müdürü
Aysegül Demirci - Marka Müdürü

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

1 paylaşım = 1 gülümseme

MUTLU
OLMADIĞIN
ORTAMDAN
KAC GİT.
BUNUN
İÇİN DE
GÜÇLÜ OL...